دیوانا داهی



خودانێ ئیمتیازێ
حافظ قاضي

سەرنڤیسەر
مؤید طیب

مافێن چاپكرنێ د پاراستینە

ئەدرێس
كوردستانا عیراقێ — دهۆك
ئاڤاهیێ ئێكەتیا سەندیكایێن
كرێكارێن كوردستانی
تایێ دهوك / ڤاتێ سیێ
تەلفون: ٧٢٢٥٣٧٦ — ٧٢٢٢١٢٥

www.spirez.net
www.spirez.com

- ژمارا وەشانێ: (٥٨)
- ناڤێ پەرتوكێ: دیوانا داهی
- دانانا: مەلا نەذیرێ شێخ محەمەد ظاهرێ بەدەوی
- بەرهەڤكرن: تەحسین ابراهیم دۆسكی
- دەرهینانا ناڤەرۆكی: تەحسین ابراهیم دۆسكی
- بەرگ: بەیار جەمیل
- سەرپەرشتكارێ چاپێ: زاگرۆس مەحموود
- چاپا: ئێكێ
- تیراژ: (٥٠٠) دانە
- ژمارا سپاردنێ: (٥٢٧) ل سالا ٢٠٠٤
- چاپخانا وەزارەتا پەروەردێ - هەولێر

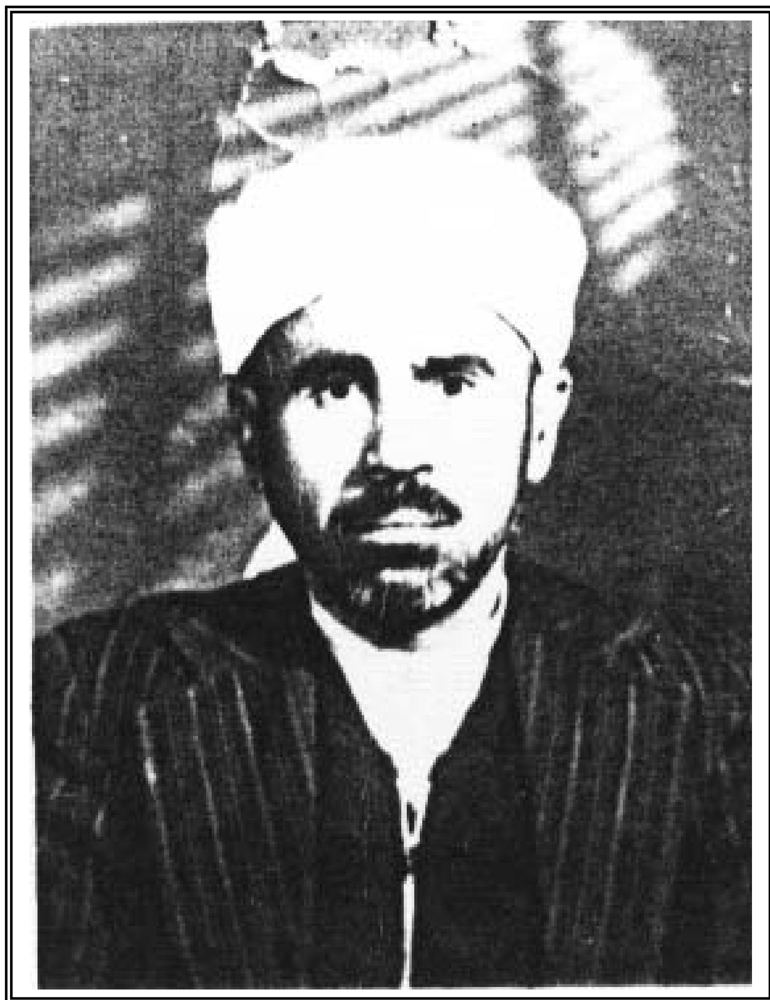
SPIREZ PRESS & PUBLISHER

دار سبیرێز للطباعة والنشر

دیوانا داهی

مەلا نەذیرێ شێخ محەمەد ظاهرێ بەدەوی

2004 سپیرێز



مەلا نەذیرێ شێخ محەمەد ظاهری

پێشگۆتن

مەلا نەذیر
وئەڤ دیوانا وی

وەکی د دەسپێکا دیوانا بێ خەوی (گازیا بەلەنگازا) ژی دا مە گۆتــی : ل وی دەمــێ ستێرا جەگەرخوینێ شاعر بلند دبوو ، و ل پێش چاڤێن مللەتی گەشاتی ژ خۆ ددا هژمارەکا دی ژ شاعـران یـێـن کـــو ل وێ شـــۆپـــێ چـــووین یـا ئـــەو لـــێ چووی بەرهەمێ خۆ ب کرمانجیـیــەکا رەهـوان ڤـەدهاند بەلـــێ ئـەو ناڤداریـیـا ب دەست جەگەرخوینی ڤە هاتی ب دەست کەس ژ وان ڤە نەهات .

وهەر ل وی جهێ جەگەرخوین وجیلێ وی ژ شاعران گەهشتین وداهێنان کـــری ڕەنگەکێ دی یێ شاعران هەبوو خودان بەرهەم ودیـــوان ژی بـــوون ، بـــەلـــێ نـــاڤ ودەنگێن وان ـ وەك شاعر ـ ژ چارچووڤەیـەکێ زێـدە بەرتـەنگ دەربـاز نەبووینـە ، چونکی ـ ژ بەر گەلەك ئەگەرێن جودا جودا ـ دەلیڤە بۆ بەرهـــەمێ وان نـە هاتیـیـە دان کو ڕۆناهیـیێ ببینت ، لەو ئەڤ بەرهەمە د ناڤ بەرپـــەڕێن دەستنڤیسـێن وان دا ڤەشارتی ما ، هندەك ژێ ژ بەر کاودانێن سەخت وگران ژ ناڤ چوو وهاتە ســۆتن ، وهنـدەك ژێ د پەرتۆکخانـەیێن تایبـەت دا ل بـن تەخـەیێن تـۆزا ژبیـــرکرنێ هاتـــە بەرزەکرن .. و ب ڤێ چەندێ ئەدەبێ کوردی ژ گەلەك دەنگێن زەلال وئاواز شـرین هاتە زڕبارکرن ! ومەلا نەذیر ژی ـ وەکی برایێ خۆ مەلا بەشیـــری ـ خودانـێ ڤـێ دیوان نوکە ل بەر دەست ، ژ وان شاعرانە یێن مرۆڤ دشێت بکەنە نموونە ل سەر ڤێ گۆتنا خۆ یا بۆری .. و د ڤێ پێشگۆتنا خۆ دا مە دڤێت ڤی شاعری ب کورتی بدەینە ناسین .

مەلا نەذیر .. کی بوو ؟

د پێشەکییا دیوانا (گازییا بەلەنگازا) دا مە ئاشکەرا کربوو کو هەردو شاعرێن برا مەلا بەشیر ومەلا نەذیر لاوێن شێخ محەمەد ظاهرێ کورێ شێخ مصطەفایێ بەدەوینە ، وهێڤێنێ وان ژ بنەمالا سەییدێن (کەربنێ) یە .

هەر وەسا مە گۆتبوو کو بابێ وان شێخ ظاهر مرۆڤەکێ خودێناس وکوردپەروەر بوو ، ووی پشکدارییەکا بەرچاڤ د شۆڕەشا ئاگری دا هەبوو ، وەکی سەرۆکێ شۆڕەشی ئحسان نووری پاشا ب خۆ د بیرهاتنێن خۆ دا ئیشارەتێ پێ ددەت .

مەلا نەذیرێ شاعر ژی وەکی برایێ خۆ مەلا بەشیری ل گوندێ (عەزیمێ) ل دەڤەرا (کەربۆرانێ) ل کوردستانا باکوور هاتبوو سەر دنیایێ ، بەلێ ئەو ژ برایێ خۆ بچویکتر بوو ، چونکی ئەو ل سالا **١٩٣٣** ز بووبوو ، وهێشتا یێ بچویك ، و ژ ئەنجامێ شکەستنا شۆڕەشا ئاگری بابێ وی نەچار بوو ب مال وعەیال ڤە وارێ خۆ بهێلت و ژ زولما ترکان بڕەڤت ووەکی هژمارەکا نە یا کێم ژ کوردان بەر ب ڕۆژئاڤایا کوردستانێ ڤە مشەخت ببت ، وپشتی گەهشتییە (سۆری) یێ ل چەند گوندەکان خۆ ڤەگوهاست حەتا دویماهییێ ل گوندێ (کانیا نەبی) ئەوێ دکەفتە پارێزگەها (حەسەکە) ئاکنجی بوو .. وپشتی هنگی ب چەند سالەکان وی قەستا گوندێ سێ گران (سبع جفار) کر ، وحەتا مری ژی ل (١١ / ٢ / ١٩٨٦) هەر ل وێرێ یێ ئاکنجی بوو .

هەر ژ زارۆکینییا خۆ وی دەست فەقیاتییێ کر وهنگی ڕاوەستیا حەتا ئیجازا مەلاتییێ ژ سەیدایێ خۆ شێخ ئیبراهیم حەقی وەرگرتی ، وپشتی وەرگرتنا ئیجازێ ئەو موژیلێ کارێ مەلاتییێ بوو وبوو ئیمامێ مزگەفتا گوندێ سێ گران کر . [١]

---

(١) زانین ل دۆر ژین وسەرهاتییا مەلا نەذیری ژی وبەرهەمێ وی مە ژ برازایێ وی هەڤالێ مە (ئازاد عەبدللاه) ی وەرگرتینە ، ئەوێ خەمەکا باش ژ ساخکرنا بەرهەمێ هەردو مامێن خۆ یێن شاعر خوارییە .

وپەیوەندیێن وی ژی وەکی یێن برایێ وی مەلا بەشیری د گەل هەڤالێ وان مەلا نووری‌یێ خانی د موکم بوون ، وڤێ هەڤالینی‌یێ ژ لایێ ئەدەبی ژی مفا گەهاندێ چونکی مەلا نووری ژی ئەدیب وشاعرەکێ ژێهاتی‌یە وخودانێ هژمارەکا بەرهەمێن شعری‌یە کو مخابن هێشتا چو ژ وان چاپ نەبووینە .

وژبلی زمانێ کوردی مەلا نەذیری زمانێن عەرەبی وترکی ژی دزانی ، ووی شعر ب ڤان هەردو زمانان ژی ڤەهاندینە .

مەلا نەذیر وکوردینی :

هەر کەسێ ڤێ دیوانا مەلا نەذیری بخوینت دێ زانت کو ئەو مرۆڤەکێ کوردپەروەر بوو ، وئەڤ چەندە تشتەکێ غەریب نینە ژ بنەمالا وان یا کو هێژ ل سەر دەمێ بابێ وان شێخ محەمەد ظاهری ب کوردینی‌یێ وبەرەڤانی‌یا ژ مافێن رەوایێن مللەتێ کورد هاتی‌یە ناسین ، وسەرا ڤێ چەندێ تووشی مشەختبوون ودەربەدەری‌یێ بووی ، وهەر چەندە ژ شعرا وی ئاشکەرا دبت کو پشتەڤانێ پارتی بوو ، ورەحمەتی مەلا مصطەفایێ بارزانی جهەکێ مەزن د دلێ وی دا هەبوو ، بەلێ دیارە ئەو وەکی برایێ خۆ مەلا بەشیری تێکەلی سیاسەتێ وژینا حزباتی‌یێ نەبووبوو ، بەلێ ڤێ چەندێ ئەو ژ هندێ نەدا پاش کو دەلیڤەیەکا مەزنتر ژ پشکەکا سێ‌یێ ژ ڤێ دیوانا خۆ بۆ بابەتێ کوردینی‌یێ تەرخان بکەت .

بەرهەمێ مەلا نەذیری :

مەلا نەذیری ئەوێ ناسناڤێ خۆ یێ شعری کری‌یە (داهی) [1] دو بەرهەمێن بەرچاڤ یێن هەنە :

یێ ئێکێ : ئەڤ دیوانا وی یا شعری‌یە ئەوا نوکە ل بەر دەست وناڤێ دیوانا داهی مە ل سەر دانای .

یێ دووێ : دیوانەکا دی یا شعرانە بەلێ ب زمانێ عەرەبی‌یە .

---

(١) داهی یان (داهیە) پەیڤەکا عەرەبی‌یە بۆ وی مرۆڤی دئێتە گۆتن یێ عاقلدار وشارەزا بت .

دیوانا داهی :

دیوانا داهی ـ ئەوا نوکە ل بەر دەست ـ ل دویڤ لێکڤەکرنا شاعری ب خۆ ژ سێ پشکان دئێت ، پشکا ئێکێ ـ ب ڕەنگەکێ گشتی ـ ل دۆر بابەتێ ئەڤینداری‌یێ وعشقێ دزڤڕت ، وپشکا دووێ ل دۆر چەند بابەتێن کەسینی وجڤاکی وپێگۆتنان دزڤڕت ، وپشکا سی‌یێ بۆ بابەتێن کوردینی‌یێ یا تەرخانکری‌یە ، ودیوان هەمی ژ (١٢٩) شعران پێك دئێت .

وکارێ مە د ئامەدەکرنا ڤێ دیوانێ ژی دا ـ وەکی دیوانا مەلا بەشیری ـ ئەو بوویە ژبلی ڤێ پێشگۆتنێ مە دیوان ڤەگوهاستی‌یە سەر ڕێنڤیسا مە یا نوی ، و ل دویماهی‌یێ ژی مە فەرهەنگۆکەکا بچویك بۆ پەیڤێن گران و ب زەحمەت بەرهەڤکری‌یە ، هیڤی‌یا مە ئەوە ئەڤ دیوانە ژی ببتە دەولەمەندی‌یەك بۆ شعرا کرمانجی .

تەحسین ئیبراهیم دۆسکی

دهۆك / گولانا ٢٠٠٤

پشکا ئێکێ
دیوانــا داهی

(١)

مه دی شەوقەك

مـە دی شەوقەك دهاتی خوار ب سەر دا
ل دل دانـــی دلـیٚ مـــن قـــەط نـەبەردا
چ خارەك بوو د ناڤ گولـیٚ دە مـن دی
گـــەلـــۆ ئـــەز ویٚ هلینم ما ژ عـەردا
مـە هـیـڤـی کر ژ باری لـوطف وئحسان
بـدیٚ مـن یـەك گـولـیٚ نێرگز د بـەر دا
خـــلاص بـن أم ژ ڤـیٚ جـەور وجـەفائیٚ
ژ ڤـیٚ حـــوزنـیٚ وعشقیٚ مـن خـەبەر دا
نـەکـن لـەومـا ل من هوون ئەی هەڤالنۆ
چ ئـــەز بـێـژم هـەمی ئەو هـەر ژ دەردا
مـە دەردیٚ خـوە گرانـتـر کـر ژ مـنقار
مـە دل سـۆتی ب سەر یەك قـوزە قەردا
بـەســە داهــی ژ ئـەفـغـانـا مــەنـالـە
نـــەذیـــر نـائیٚ حەسێبیٚ کول ب وە ددا

(٢)
ژ عشقا سۆرگولێ

ژ عـشـقـا سـۆرگـولـێ ئیـرۆ دبووم مەجنوون د سالـێ دا
چ دەرب دانـــی ل مـن مـیـرۆ ئـەمان خـسـتم د چالـێ دا
فـەلـەك دیـسـا حـەبـیـب كـوشتم ب درەبا ئاورێن چەشمان
نـزانـم كـو نـەیـار ئـــەو بـوو ژ مێژ ئەڤ بوو د دل وێ دا
مـــە طـــالـــع چـــوو ل دونیایـێ نـەدی بەنگیـن ل ئەیوانێ
تـەمـام بـــوونـــە ل من سـﻫ سال نەدی من ئەو سەمائێ دت
مـــە دی دژمـــن پـەیـاپـەی تـێـن ڕم وخەنـجەر ل من دانە
مـە جان دایـــە ب پـــەروانـــێ دەما دی دوهنێ رەوخێ دا
د رەوضـا گـولـسـتـان سـونـبـول ژ بورجان هاتنە خوارێ
ب ئەعـدادێ سێ سەد ئەو بوون د بورجا ثەور وحەملێ دا
مـە عـاقـــل چـــوو ژ بـەر شـەوقـێ هلاڤـێتم ب غەربێ ڤە
ب چـــەرخ ودەورانـــــێ فـولـكـا شـێـریـن مایە د وانێدا
صـــەیـاد چـــوونـە ل بەر بەحرێ ب دەرب وتیر وڕم قتال
هـلاڤـێـت حـیـجـاب وپـەردە شـەمال دەر بوو د قبلێ دا
(فـلا بـأس) ب زاریـنـێ چـقـا گـەر ئـەز كـو قابل بـم
تـــەنـــەززول تـێـتـە پـەروانـێ وێ جان دایە د ضەوئێ دا
تـەكـەسـســور دە دبـم لائـق ل بەر ئەیوان وسەد بورجان
ژ ســێ سـەد سـێـزدەهن زێدە دبوون ظاهر د وەجدێ دا
وا جبـریل قاصد خوەش هاتی ژ ئەصحابان ڕە خەگ دانی
چ بـەلقیسەك ل تەختان دی وەكی هودهود د ذەبـحێ دا
گـــەلـــۆ مـــا ئـــەز كـو ببـیـنم ب تەمثیلـــێ د دو قاصد

د نـاڤ بـوغـچـیٚ گولـیٚ خاران دبووم بولـبول د عشقیٚ دا

د عـشـقـا عـەنـتـەر وعـەبـلا سـەد وسیٚ تیـر ورٍم سلاح

پـەیـاپـەی ئــەو ل وان باریـن مـەیدان وجەنگ وحەربیٚ دا

چ خـوەش عاشـق حەمادیـمـە هـلال دیـتـی د بـورجان دە

ب پەروازا خـەنـجـەر کێشا د بوو مـەحبووس د قەیدیٚ دا

جەلیلە مایـە هەر مەحزوون وعاشق نەگەهشت مەعشووق

نــەذیــر جان دا ب ئـەفـغـانـا داهـی مـایـە د خـەونیٚ دا

(٣)

مە غەم خوارین

مە غەم خوارین ب ئاهینی — ب ئاه ونالەمە یا رەب
مە دی بوو ئەو شەڤا ئەینی — ژ لەو ئەز مەستەمە یا رەب

کو مەستم ئەز ژ بەر شەوقێ — ل غەربێ دا حەتا شەرقێ
بلا بێ ئەو وەکی بەرقێ — ئەما ئەز حەوجەمە یا رەب

ل ئاستان ئەزم حەوجە — ل دۆرا ئەو ل چار بورجە
بلەیزن ئەم ب سەطرەنجە — ب دل نال وغەمە یا رەب

ئەگەر بێت لامعا نوورێ — بدێ من ئاڤا فەرفوورێ
نەظەر کم ئەز ل مەکسوورێ — بەلێ سوکرانەمە یا رەب

سوکران ئەز ب وێ بەندێ — تە سۆتم ئەز وەکی فندێ
صفەت مصباح فانووس زەندێ — ژ لەو پەروانەمە یا رەب

مە دل دائێ ب شەوقێ ڤە — شەفەق دابوو ژ قبلێ ڤە
ل بەر چاڤێ مە ئەو هێڤە — نە کو ئەز تازەمە یا رەب

حەتا کەنگی بکم زاری — ژ بەر قەبرا ڕەش وتاری
دل وجانێ مە خوون خواری — فەقەط پورِ خستەمە یا رەب
حەتا کەنگی بکم نالین — گەلۆ دیسا هەیە ئەو بین

ب لــجـنــه كو پەرێ ئەو بیــن   زەمـان وهـەر دەمــە یــا رەب

تــو رەحـمـێ کـه د عشقێ دا   چ شـێـریــنـه د وانـێــدا
ببـم مـەدهـووش د چـیێ دا   کـو مـریـێ بـازەمــە یـا رەب

فــەلــەك دیـسا کەتـم چـالــێ   د زیـنــدانـا مــەمـێ ئـالــێ
رەقـیـب هـاتــە ل نـك پـالـێ   چ کـو تـەمـثـیـلـەمـە یـا رەب

گـەلـەك چووبوون بەلـەنگـازی   وەکــی خــانــی وشــیـرازی
جـەزیـری یــەك دبـوون غازی   وەکـی وان حـەوجـەمە یا رەب

(فــلا تـبـکـي أیـا داهـي)   ل ســەر وی ذاتـێ وەك ماهـی
چ سـۆرگــول بـوو ب تەباهی   نـەذیـر بـێـچـارەمـه یـا رەب

(٤)

دلبەر دهات

دلــبــەر دهات ژ بورجان سێڤەك ژ دەست خوە ئاڤێت
مە گرتی ئەو ل پەردان دەرمان ل دل مە خوەشت تێت
دلبــەر نــازك شــەپــالــە جــامــا د دەست دا ڕەنــگــیــن
وەجـهـیـێ ویێ وەك هـلالـە رەمـزا ل ویێ مـا كێ دیت
رەمــز وتــیــرێــژێ دلــبــەر ســەد كـول كرین د دل دا
جـەرگ وهـنـاڤ دسـۆتـن دەربا كو دانی كێ دیت
ئـەم دچـــوونـە سەمائێ مە دەست ب هەڤڕا دهەژاند
چـنـكـە چـنـكـا خـرخـالـە دائـم ژ بـەژنا ویێ تێت
دەنـگـێ طـەوق وگـەردنێ ل سەمائێ ب هەڤ كەت
ژ مابـەیـنـا دو بـرهـان تـیـرێــژەكـی نــوو ئاڤـێـت
شـــەوقـا تـیـرێــژە دلـبـەر ژ ئـەسـمـانـا هاتی خوار
هـاتـی ژ بــۆ جـــەمـاعـەت ل مـحـرابـێ شامل تێت
وەقـتـێ مـــن دی ب چەهڤان حوسن وجەمالە دلبەر
بـێ هـش دبـــووم د جێ دە صەبرا من قەط نەما تێت
فـەلـەك ما قـەی ئەز چ بكم تو نائێ قە ب دەستێ من
نـەذیـر جـەگـەر تـە ســۆتــن د دل دە ئاگـر وپێت

(٥)

کەس نە پرٖست

کـــەس نـــە پـــرٖسـت ل تـە ئیرۆ تو ب ئەفغان چ کت
کـــو رەســـوولـەك تـە نـەبت ما تو ب عنوان چ کت
عومرێ تە بوو بیست ویەك سال تە نەکر قەنجی ژ خوار
کـــو قـــووەتـــەك تـــە نەبت ما تو ب شەیخان چ کت
ئـــەگـــەر سەد جاری کەرامەت کو د دل دە تە هەبت
کـــو نـــەبـــت پـــێـرٖە حـەلال ما تو ب فعلان چ کت
ئـــەگـــەر عـەقلێ تە نەبت فکرێ ل تە ئەو کۆر نەکێ
لەف ونـــەشـــرەك تـە نەبت ما تو ب حەیوان چ کت
تـە نـەبـت دۆست وهەڤال دا تو ل وەخت غالـب ببت
کـــو نـیـشـانـــەك تـە نـەبت ما تو ب روئیان چ کت
ئـــەگـــەر دۆسـتـانـێ ل پێشیا تە زەمانەك قەگ نەبت
ب نـــەنـــاســـی تـو ببـیـن ما تـو ب دەوران چ کت
تـــە نـــەبـت دائم وەزیر هەر وەختی گوهدارێ تە بت
ما فـوجـائـەت ئـەمـرەکی حوکمێ بێ ئەعوان چ کت
ما کـو دل صـافـی نـەبـت رٖۆژ وشـــەڤ ذکری بکت
ئـسـتـغـنـایـەك تـە نـەبـت ما تـو ب لـیسان چ کت
رٖۆژ وشـەڤ دائـم خـەبەر دی کو تە رٖاستی قە نەبت
مـوسـتـەمـعـەك تـە نـەبـت ما تو ب وەعظان چ کت
لازمـە مـــەعـشووق هەبت داهی تو هەر قەستێ بکت
وەکـی ضـەوئـەك لـێ نـەبت ما نەذیر پەروان چ کت

(٦)

دلبەرا مثلــێ قەمەر

دلبـەرا مـثلـــێ قـــەمـــەر دائـــم تـــووی بـــۆ من نەصیب
تـــە دگـــۆت بـــۆ مـن خـــەبـەر کو تو نەبت مال ونەصیب
(الله ، الله) ئـەز دنـالـم تـە چـێـکـر ئـەڤ ڕەنـــگ مـثال
تە نڤیسی (حێ) د گەل (میم ، دال) ل پەی کریە تەرکیب
مـــا کـــی هـــەیـە هەر وەخت ببینی ئەو نەبت سوکران پێ
کـو ل بـــەر وێ هـەبوو شەوقەك ئەڤ چ بوو ئیرۆ عەجیب
کـــەس نــــەکـــن لـــــەومـــا ل من کو ئەز دبێژم ئاه وئاه
چ تـــەجـــەلـــلا بـــوو خـــودا دا ل مە ئـیـرۆ ب حەسیب
کـــو دچـــت ئـــەو لـەو ژ نك من دل دبت پێت وپەرەنگ
قـــامـــەت وبـــەژنـــا شـەریف حیستـر ل مە کرنە لـەهیب
هـــەر دەما بـێـمـە تـــەمـــاشـــا دل دبـت بـولـبولــێ گول
مـثـلـــێ ڕۆژێ دەرکـەڤت یەك جاری ئەو دێ بت غەریب
دائـمـا لارێ جـاری کـم وەصـــفـــێ وی نـابـــن تـــەمـام
ئـــەڤ چ فـــەوج وســـرریـە ئـەڤ چ فەصیل و چ کەتیب
هـــەر دەمـــا ئـــەو تـێـن پـەیـاپەی مە کەبەد بوویە سەقەر
کـــو نـــەظـــەر کـم ئەز ل وان ناڤدە هەیە من یەك نەجیب
ئـــەز دبـــووم ســـوکـرانێ وەختە هش نەما بوو قەط ل من
مـــە نـەپورسی چوومە رەخ دە گۆتە من : (قف یا أدیب)
ب جــــەمـــالـێ نـــەبـــە مـــەغروور تو بدە مەدحێ خودا

تــو بـــكــێــشــا قــەلــەمــا عشقیٚ تویٚ نابت کەئیب

مــا تـــووی ئــیـــرۆ ذەلـــیــل بــۆنـا فـنـجان داهی من

تــو دبـــت مـــەدهـووشیٚ وەختە ئەی نەذیر بوویە لـەبیب

(٧)

مه د دل ده

مــه د دل ده هـــهیــه نــارەك تــو ژ پێتان مەکە بەحث

ئـــەز دنـــووشـــم مـــەی ژ جامێ تو ژ ڕەنگان مەکە بەحث

مــا گــونــاهــەك زێــدە بــت ئـیــرۆ ژ ذەوق ولـەذذەتێ

مـا کــو نـعـمـەت تـە هەبت هەر ژ خەطایان مەکە بەحث

ســەد ویـــەك جــاری کــرامــەت کو د دل دە تە هەبت

بــدە شــوکــرەك بــۆ ئـیـلاهی تو ب لیسان مەکە بەحث

ئــەگــەر ســـەد جــاری ل تـەختـا تــو ببـینی دلبەرێ

دوررێ یــاقــووتــێ ل دۆرێ تــو ژ وەصفان مەکە بەحث

لـوئـلـوء وکـافــوور وعـەنـبـەر تـو ل نـك وێ هەر ببین

تــو تــەمــاشــاکــە ب چاڤان تـو ژ شکلان مەکە بەحث

وەریـــن دا بـــچـــنــە طـــەوافـا خــەط وخالێن ئەنوەری

ئـــەم طـەواف کن پورِ ژ ئەصلان تو ژ زولفان مەکە بەحث

مــە ژ ڤــێ بــەحــشــێ کـێـشـان ئەفغان ونالین کو ژ دل

دا حـــەلاوەت پــەیــدە بـت ئـیـرۆ ژ بەحثان مەکە بەحث

ما کو مەعشووق نەدێ دەستوور تو ب جەهدا خوە چ کت

چــمـکـی رەحـما وی پورە تو هەر ژ لوطفان مەکە بەحث

وەیــە داهـــی تـــە د عـشـقـێ دا کـو عومرێ خوە بوار

کــو نـــەذیــر ئـیـرۆ دنــالـی تـو ژ دەردان مەکە بەحث

(٨)

ژ رەمزا دلبەرا حووری

ژ رەمــزا دلـــبــــەرا حــووری		گــرێــدابــوو ل ســەر سەر تاج
وەكــی زێـــڕێ شــەفـەق مۆری		وێ گەردەن بوو ژ عەظمــێ عاج

دبــووم جــوشــە سـەرێ بـێ پا		طــەبیـب كـو بـێـن ژ ئــەوروپا
داوی نــاكــت د گــــەل دل پـا		نــەبــت گـەل جامـەیەك زوجاج

ب جـامــێ تــم دبــت ساغلەم		ژ بــاطــن ئــەو دچـــت ئـەلـەم
مـەكـێشـان پوڕ دەرد وكول غەم		(إذا الليل) دبــــت ئــــەوداج

چ خـــوەش روئـیـا ب وەحـدانـێ		ڕم وتــیــر وبــــــەرەك دانــــێ
مـــە جـــان دایــە ب ئـەفـغـانـێ		مـە خـــوونا دل (جـرت أمواج)

دبــووم ســائــــل ل ئــاســتــان		دبـــن دلــكــول ل سەر بورجان
مـــە روح دا كـــەوكەب ومرجان		ب ڕەنـــگ حــووری لبس دیباج

نــەظــەرێ تــو نـــە هـێـژامـە		بـــەلـێ ئـیــرۆ عــەلـیل مامە
داهـــی دەرمـــان ل تــــە دامـە		نــەذیـر كـەتـیـە ل ناڤ ئەمواج

(٩)

ژ بەر عشقێ دنالم

ژ بـــەر عــشـقــێ دنالــم ئـــــەز　　عــەقـــيـــق وعــەنــبــەرێ دەرخە
ژ بـــەر عــشـقــێ دكـالـــم ئـــەز　　شـــەڤ ورِۆژێ ل كـەمـبـەر خـە

گــرێــدە چــيـــچـــــەك وئالا　　تــو هــلــكــێــشــە وەرە بـالا
ل بــــەر چـــاڤـــێ مـــە عەبدالا　　ل دۆرێ ئـــەز بـــدم چـــەرخـــە

بـــلا بـێـت و ل ســەر تـــەختە　　چـــقـــا رِۆژا ل وا وەخـــــتـــــە
گـــەلـــۆ كـا عـــارفـێ وەختـە　　فــەلــەك كـا مەعرووفێ كــەرخـە

مـــە دل چـــوويـــە ب ديـــدارێ　　خـــيـــال هـــاتـــن د غـــــوبـارێ
كـــو ســووسن بوون ل تــە بـارێ　　مە دەرد بوو ئەو كـەڤـۆك فـەرخە

كـەڤـۆك فـەرخە ل ناڤ بوغچان　　وێ گـەردەن كـەوكـەب ومرجان
ب مەش تێت قەصر وسەد ئەيوان　　وەكـــی گـــور ئەو تـێتە بەرخـە

بـــورج وئـــەيـــوان خـويابوونـە　　ئـــيـــشـــاراتـــێ مـــە ئـەبـرروونە
فـــەرەزێــــن گـەل فەرەس دونـە　　ل هـــاويـــر دۆر ددن چـــەرخـــە

رەخ وفـــيـــل ئـەو ب بەز هــاتـن　　ل نـــك فـــەوجـــێ ئـەون هـاتـن
مـــە گـــۆ داهـــی ل بۆش هــاتـن　　ل ســەر ئـەصلان نەذير چـەرخـــە

(١٠)

من د دل كول پورٍ هەنە

من د دل كول پورٍ هەنە   دائم د دل ڕەشمار چەرخ
كۆم وبەندێ دژمنە   بەردانە دل ئازارێ چەرخ

دلبەرا دێمێ ب نوور   حووری وپەری ئەو تێنە دۆر
تێنە سەمائێ بێ قوصوور   گۆڤەند كرین ئێڤار چەرخ

ئێڤارێ گۆڤەند وا كرین   چیچەك ل سەر زولفا كرین
چەشمێ سیاه مەكحوول كرین   (هاتن) سەما غوبار چەرخ

سەلوا ل من ڕۆنی دكر   عاشق ژی لەو بێ هش دكر
كەمبەر ل بەر زێر ئاب دكر   چەنگ ونەیێ شەعار چەرخ

ڤان چەرخ وبائێ دلبەران   خستن د دل سێ سەد سنان
من هەر ژ بەر كریە ئەمان   هاتن ب بەر نەیار چەرخ

تێنە تەماشایێ گەلەك   زولفێ سیاه چاڤێن بەلەك
دۆرا سەمائێ بوون خەلەك   دا ئەم ببن گوهدار چەرخ

حەلقە دبوون زیر وزبەر   ئەصلان ل سەر مل دانە دەر
مەشها ل بەر ئەسوەد حەجەر   دائم ددن دلدارێ چەرخ
ئەسوەد حەجەر من قبلەیە   نابت قەبوول بێ عومرەیە

دەرمـانـیٚ دل وەصـــلا تـــەیـە   بـەس تو بدیٚ یەك جار چەرخ

داهـــی دبـــیٚـــژت یـــا دەلال   بـیٚـمـە طـەوافـا زولـف وخال
مـن غەیری وا نینە نینە مەجال   عـشـقـا نەذیر غەددار چـەرخ

(١١)

ئیرۆ ژ بەر ژانا د دل

ئـــیـــــرۆ ژ بـــەر ژانـــا د دل
دیـــســـا ژ نــوو دل شەووشانـد
رەمـــزەك ژ نـــوو ئاڤـێـهـتە دل
مـێـلاك ژ خـــوونێ نەقـقـشاند

نـەقـش وخەطـــێ رەببێ ئەحەد
سۆتـــن ل مـــن دائـــم کـەبەد
داد ومـــــەدەد داد ومـــــەدەد
جـــان ودلـــێ مـــن هـــەررشاند

جـــان وجــەگـــەر تـالان کرن
وەرســل ژ نــوو هوورهوور کرن
مەحبووب ژ من پورِ دوور کرن
یـــەك قـــژگـــێ لێـدا رِەڤـانـــد

مـامـــە تـــەنـــێ تم بێ هەڤال
یا رەب ئـەرێـنـێ زولـف وخال
بـــێــمـــە طـــەوافا وێ دەلال
نـــووڤـــە دلـــێ مـــن شەووتانـد

ئـــیـــرۆ بـــــریـــنـــداریێ دلـم
ساعـەت ب ساعـەت دلکولـم
مـوهـتـێـیێ مثلـــێ ئـەووەلـم
سەد شیش د جەرگێ دا تەوانـد

بێ مـرووەتێ ئنصاف نەهشـت
دانـــیـــنـــە مـن سەد رِم وخشت
عاشق ب رەمـزا تـم دکـوشـت
پـــەردە ژ ســـەر دێـمـی هلاند

رەمـــزەك ژ وان دا مـــن پـەری
ســـۆتـــی ل مـن دیـسـا سەری
ئـیـرۆ ســـەحـــەر داهـی مـری
جەرحێن نـەذیـر زووڤە کەوانـد

(١٢)

جرت دمع من العين

(جــرت دمــــع مــــن الــعــيــن ألا يا أيها الــمــحمود)
ئــيــشــارەت دا ژ مــا بــەيــنى ژ بۆ من هەر تويى مەقصوود
ب قوربان بم ل ویٚ زەینى ب من دە سەهمەیەك مەوجوود
ژ طــەعـــم وزەوقــەیــا عــەیــنى ببم سەجدە (لك معبود)
مــە بــر سەجدە د لــەیلیٚ دە وشەرطەك من نەكر مەفقوود

تــو مــەعــبــوودى ژ خەلقــیٚ ڕە دڤیٚ من کو ب ئەسساسا
هــنــەك زیــڤ وهــنـــەك زێــڕە ژ دەســتــیٚ دۆستەیەك ناسا
حوورى بى ئەو پەرى پێڕە ب من یا قووت وئــەلـــمــاســـا
دڤــێــت مــن ئــەو ژ قــەبــریٚ ڕە ژ بۆ وەنسا مە بیٚ بساسا
د ویٚ قــەبــرا ڕەش وتارى وە دژمــن هەر دبوو یەك دوود

ئــەیــا دۆســتــیٚ (فألــهــكــم) فەخرا کو ئەو د قەلبیٚ دە
نــزانـــن کـــو (فــأوصاكــم) ویٚ نوورا هەر د قەلبیٚ دە
(عــنــدي نــور فـــقـــد جاكم) ذەلیل بوومە د عشقیٚ دە
(فــإنــي أشــفــي مــرضاكم) دەما بێت ئەو سوجوودیٚ دە
(ســكــرت أي بــحــبــهــا شـــفــانـــي مـــالــك مــعــبــود)

گــەلــەك دیــســا دنالـــم ئــەو کو من دى چەشمەیەك جانا

کـەتـم پـێـلان وگـێڕا ئەز غەمێ دل بـۆ مـە جـەیـحـانا
بـبـم مـــەرحـــووم ب دائـێ ئـەز هەر ئەوکا د عوشاقانا
ل بـەر رەحـمـا خـودایـم ئـەز شـفـا کت جسم وجانانا
دەوائــێ دەردێ تـە عاشـق کافوور وعەنبەر ویەك عوود

داهـی ئـیـرۆ دکـی گـازی عـەفـوو کـە یا رەببی نەذیـر
ب صەوت وحـســس وپەروازی ل نك جامێ دبوو ئەسیر
ب ڕۆژ وشەڤ قـــەط نارازی ژ مەلـجەء ڕە تویی خەبیر
ل دونیائـێ بـــەلـەنـگـازی ب ئـــەمـر وفـەرمـانا قەدیـر
جـەگەر سۆتن ب فەرمانێ د مەسکەن بت (دار الخلود)

(١٣)

من دڤێ تو من حسێبكی

مــن دڤــێ تــو مــن حـسـێـبـكی مثلــێ (خالد الوليد)

ئــەز دبـم پــەروانــێ قــەنــديــل نـيـنـە ئـەو دائم عەتيد

گـــەر تـويـی تـم حـــووری ذاتـی لوطـف وئحسان وپـەری

دل ددت پــەرواز وچـــەرخــا مـــا ببـيـنـی ڕۆژا عـــيـد

دێ چ بــت يـارەب ژ ڤـــان نـەقـش وسـوئالـێ بێ جەواب

ئــەز دزانـــم رۆژ وشــــەب قــاصـــد ل مـە بـوونـە بەريد

نـازك وشـــێـــريـــن كـــەلام سەد دو قـەداحن ئەو ل دەست

عـــەيـــن وئـــابـــێ گـولـفـرۆشـان داگـەتـن نيڤا جەريد

خـــەط وئـــــەبـــــرووێـــــن دەلالــــە دكـــوژت عـاشق تەنێ

طــەوق وزنـجـيـرێ ژ زێـری ســــەر ســەريـر مانه ل جيد

مـــوبـــتـــەلايـەك خـوەش وەرت دێ قەستا دەرگاهێ تە كت

پــورٍ ددیــت جـــەور وجـەفـا نەجـمەك ل وی نابت سەعيد

هـــەر دبـت مـێـلاك وجـــەرگ خـوونـێ د وان گرتی مەقام

بــۆ تـــەمـاشـايـا مـوحـافـظ ضـابـطــێ جـونـدی جـەديـد

لـەشــكـــەر وجـــونـــدی مــە ئـيـرۆ داخلێ بورجا ميزان

فـــەوج وتـــابـــوورێ ل زوهــــره چـەهـڤـەنـێرن موستەعيد

هــــەر دەمـــا تـێـن ئـــەو پـەيـاپەی مە كەبەد بوویە سەقەر

ســـەد رمٍ وخـەنـجـەر ددەيـنـن دكـــوژت ئـــەو مـن عەميد

داويــــێ جـــانـــێ مـــــە ئـــەو ئەزهەر دخوازم ژێ شەراب

مــەی د فــــنــجـــانــــێ بــــرێـژت تـم ژ بـۆنـا سەد عەبيد

جـــەوهــــــەر ودوورێ ل بـــورجان ئـەو ژ شـەوقــێ تەييسين

وێ ژ شـــوعـــلا وێ دنـــالـیــن ســـەد قـەریب وسەد بەعید

شـافــیـیــێ دەردێ مـــە ئـــەو تـــەختـــۆر ولـوقمانەك تەنێ

دا شـــفـا کـــت جـــســـم وجان شـوونا بـرینان من صەدید

ئـــەڤ چ حـــوســـن ومـــوحـــبـەتـە داهی ژ بەر دایە فغان

ئەڤ چ مەحبووب و چ مەعشووق ما نەذیر کەنگی (تُـعید)

(١٤)

نیڕگزا نازك دەلال

نـــــێــــرگـــــزا نـــازك دەلال		مـــن دی دهـــاتـــی (یـومـئذ)
نـیـشـان ونـەقش وزولف وخال		ئـــەز وا دخـــوازم (حـیـنـئـذ)

گـەر ئەو ب گـۆڤـەندێ وەرت		سـەد پـێت د دل وێ پـێ کەڤت
رۆژ وشـــەبـێ پـێـت زێدە بـت		پــــەروانـــێ ئـاســتـــانـه (إذ)

پــەروانـــەئـــێ فـــغـان دکـــر		یەك گول بـوو بولبول دیـن دکـر
لال وضـــەعـــیـــف وژار دکـــر		زانـــی کـــو مـن دل بـوویه ذیـذ

بـولـبـول د ناڤ خاران مـە دی		نـیـشـانـەك مـەحـبووبان مە دی
یەك خەط غەلـەط قەط لێ نەدی		وەك هـــودهـــودێ کـەلام لـەذیذ

نـاظـرێ نـەقـشـا هـــەر تـویـی		تـم عـاشـــقـێ زولـفـان تـویـی
داهـی نـــەذیــر سەروان تـویـی		وەك ئـەوەلـێ بـت (یـومـئـذ)

(١٥)

دلبەر مە دی

دلــبــەر مــــە دی د قــوبــلــێ دە	ژێــڕە مـــــە ذو تـــمـــانـــــە کــر
ڕۆژە د بـــورجـــا حـــەملێ دە	مـــن ژ خــــوە ڕە قــبــالــە کــر

شـــەوقـــا وێ دایە پــەنــجــەرێ	خــال دایـــــە دۆرا قـــــەمـــــەرێ
یا ڕەب شــوکــور دیــســا وەرێ	مــە ژ قــەلــبــێ خوە فـغانە کــر

فــغــان دا ســـــەر بـــەژنـــا زراف	ســۆتــن ل مـــن جەرگ وهناف
خوون تێـکــەلــی تەشبیهی ئاڤ	ســـەد داغ د دل وەك لالــە کــر

داغ دانــە دل تــە چــاڤ بەلـەك	خــســتــنە تــلــیـــان دهـ خەلـەك
سەر کەمبەرێ دانــیــن گـــەلـەك	مـن ژ خـــوە ڕە تــەمــاشـــە کر

هــاتـــن تـــەمــاشــایــێ فــەقــیــر	حــاجــی وصــووفی جان وپــیــر
نــیــڤــا بەغچە دبــوون ئــەســیــر	ئەسوەد حەجەر طـەواف مە کر

طـــــەوافـــا وان بـــســـکـــێ تــەتەر	ئـــەصـــلان ل ســـەر وان دانە بەر
دل مـــــە دانـــــی ســــــەر وا غـــەدر	ڕابـــــەری وان زولــفـــانـــە کــر

زولــفــێ ل سەر دێمێ ب نـــوور	مەقصەد ل مە ئەو کوورە دوور
داهــی ئـــیــرۆ دبـــوو مـــەهـــجوور	نــــەذیــــر ژ بــــەر ئــەمــانــە کر

(١٦)

حەبیبا من دەلالا من

حەبیبا مــن دەلالا مــن شــەپال وشــۆخ وپورێ هنەر
حــەچــى نــاكــت یەقین ئیرۆ (فإنه هو الأبتر)
دنالم ئــەز ژ نــیــشــانــا جــەمــال وحوسنەیا دلبەر
گەلەك نەقشێ غەریب من دین د عشقێ من سەلام کر سەر
مە دى جارەك دبوو ڕوونى د سەلوێ دە ل بەر پەنجەر
(فــعــیــنــاهــا كــجــمــریــن ویاقوت وكالدر
وخــداهــا كــتــفــاح تــضــاهــي ظبیة البر
وســاقــاهــا كــغــزلان وأســمــاك مــن البحر
وریحها كــریــحــان تــفــوح لــیــلــة القدر)
دەمــا دانـــى ل ســـەر نۆقێ دو سەد مرجانێ سۆر وزەر
دو ســـەد مرجان ل سەر بەژنێ د بورجا زەهرەئێ من دى
دبــووم مــەدهــووش ژ نیشانا شەمال وعــوود ویەك فندى
پــەیــا پــەى تێن سەمائێ دە د گەل وێ پەریێ گۆڤەندى
صــفــەت حــوورى پـــەرى ذاتە دەلا وگەور وپورێ ڕندى
چ ئـــەز بێژم ژ ئــەوصافا نەما حوب قەط ژ دل بێت دەر
(لــقــد لامــونــي فــي الحب كأني مثل ذباب
جــرت دمــع مــن الــعــیــن في أرضها كدولاب
ســمــونــي مــهــجــور العشق فكان لي مــن أسباب
بــهــا صــرت مــفــتــشــاً دلائــل ومــنــجــاب)
مــا وەك تـــە قــەط هەبت جارەك ژ داغان ڕا ببت سەروەر
بــبــت سەروەر سەحەر ئیرۆ مە سەر ئاڤێت دو سەد ئەفغان

دبــم بــولــبــول د ناڤ بــوغچه دەما گول تێت ل بەر رضوان
مــه دەست ئاڤێت ژ بۆ بێهنێ ل دەست دانین دو سەد خاران
فــەقــەط هــاتــن تـــەداوی کـــن کــو حوور وپەری وولدان
ب پـــەریـــان ڕە گــەلــەك هاتن ل سەر چاڤێ نەذیر بێن هەر

(١٧)

دلبەر گەردەن شەمال

دلــــبــــەر گـــەردەن شەمال مـحـرابـیٚ دە بوویە ظوهوور

مــە نــەظــەر دایــە جــەمــال بــەژن وبالایێ ب نوور

خــەجــلــم ئــەز وێ ژ بـەر قامـەت وبەژنا تە لـەطیف

نـازكـا شـۆخ وشـــەپـال ئــەز عـاشقێ دێمێ ب نوور

ســووســـن وسـونـبول دبارن سەرخوەش وسوكران دبـم

وێ دبـارن هــەر ژ لــێــڤــێ عـەنبەر ومسك وكافوور

مــا گــەلــۆ فـــەنــنــەر د قـەنـدیلە دەما ظاهر دبت

ئــەو وەیـــە بـــەرقـێ ڤـەدابوو وەك تەجەللایە ل طوور

ئـــەوە تـــەمــشــیــلــە د بـــەرقـێ كو ڤەدا لامعەكێ

جــەگـــەر ودل دبـورشـتـن كو د بەر چەشمان (تدور)

مــە گـــۆ رەوحـــانـــێ د بــەر ئاڤێتە دل عشقا غەدار

عاشق ومەعشووق یەكن پورس مەكە ژ ڤا بەحـثـێ كوور

بــــەس بـــكــە جـــەورێ ل مـــن پادشەهێ تو ل جهان

مـا رجـــووكـار مـــە هـەیـە هیڤی مە ما ڕەببێ غەفوور

ئـاه ژ بــەر جــەور وجــەفـائێ دلبەرێ دل كر پوورونگ

روایــەت كــافــی نـــەهـــن ئاهـێ ژ بەر خالێن دهوور

شـــەووشـــیـــن ئـەم د قـیـامێ مە نەظەر حوسنێ دكر

(خــدهـــا بـــدر مــنــیــر ، وجـــهـــهـا جام طهور)

(یا حـبـیـبـي) چ بـــكـم تـــە سینە كر ئامانـجـێ تـیـر

ئــەی نـــەذیـــر دیـسـا دنالی ئاه ژ بەر ئەهلێ فوجوور

(١٨)

ئاه ژ بەر قەهر وجەفا

ئـــاه ژ بــــەر قـــەهـــر وجـەفا
دلـــبــــەر ژ دوور خـويـا دەكر

هــاتـــى د مــــــەروە وصـەفـا
عـــشـــقـا ل من پـورٍ زێـدە كر

زێــدە دبـــوو حوبب وئەڤـيـن
پـەيـدا دبـــوو سـێ سـەد برين

جەرگ وهناڤ من بوونە خوين
جـامـا دلــێ مـــن پــارە كـــر

كوشـتـم ب دەربا خـەنـجـەران
وێ دلـبـەرا بـەر پـەنـجـەران

هـــەوار ژ ظـولـــمـا ئەسـمەران
مـــن ئـــــەى ژ بـەر ئـەمانە كر

ئـــەلـــيـف د قـيـــيـامـێ ئـەوە
دالــە قـــوعــــوودێ دە ئـەوە

مـيـمـە سـوجـوودێ دە ئـەوە
بێ صەوت مە سەر پەروانە كر

حـسـسـا ب بـولـبـول دين كرم
ڕوو گـول گەشـا بێ هش كرم

ب وان سـووسنا مەهجوور كرم
مـەهـجـوور ب باغا شا نـەكر

كـوشـتـى ل بـەر بـاغـان ئـەزم
ئـامـانـجـێ وان رمـزان ئـەزم

حـەيـرانـێ وان حـەرفـان ئەزم
نـيـڤـا گـــولا ســـەيـرانـە كر

ســـەيـــرانـا وان چـاڤـێ بەلەك
يـێ نـازكـا شـوبـهـەت مەلەك

کــوشـتـنـه وێ داهـی گەلەك   دەردێ ل وان شــەفــا نـــەکر

ئـــەی دلــــبـــەرێ رەحـمێ بکـه   خـــەمـــلـــێ ژ زێـڕێ زەر بکه
بـولـبـلـی ڕاســـەر گول بـکـه   دەردێ نـــەذیـر غـەدداره کـر

(١٩)

دلبەر ژ بورجیٚ هات خوار

دلــبــەر ژ بـورجیٚ هات خوار وەقـتـیٚ کـو بـوویــە بــهـار
گـولــك وریـشـیٚ چوونە بەر وی ژ قـــەهــرا مـــن هـەوار

گـــولـکـیٚ ل بـەژنـیٚ هوورن قـەنـج وپـیـس من قـەبوولـن
طـەواف بـکـم یـیٚ دوریـــن خــــودا ژ بـــۆ مـن غـەفار

ئـەز چـوومـیٚ دە هەر ب زۆر طــەوافا ئــەنــیـا ب مـۆر
مـــری کـــو راِبـــن ژ گـۆرِ ژ حــوسـنـیٚ ویٚ بـبـن عار

حــوســنــا دلــبـەر گەلەکا طــەوافــا چـــاڤ بـەلـەکـا
چـــیٚــتــر ژ یـا گــەلـــەکـا ل ســەر گــوهـا بـن گـوهار

هـــەبـوون خالـیٚ رِە شووقەر ل ســـەر ویٚ ئــەنــیـا کەڤەر
دەڤ ولـیٚـڤ مـن دانین سەر جـــیـیــیٚ لـیٚـڤـان دبـوو حار

حـــار هـــەبــی بـارد چـیـە ئـەصـلـیٚ دلـبـەر سـپـییـە
خـــەطـەك ل ســـەر دانـیـە مـــن ڤـەخـوار بـووم عاقلـدار

وەخـــتـــیٚ عـاقـل کـو نـەبیٚ چـقـاسـی حـوب زیٚدە بـیٚ
دەریٚ دەحـــلـــیٚ ناڤــەبــیٚ ویٚ بـــەغـــچــەیا هـەر بهار
نـــیٚـــرگـــز تـــو پـورِ جوانیٚ کـــەرەم کـــە وەر ژ بـــانـیٚ

پـــەردە ژ بـــەر هـــلانـــێ   هـــا وەخـــتـــە بـــبـێ ئـێـڤار

پــەل وی ل بــەر پەردە بوون   وەکـێ باغ وبـەغـچـە بـوون
شەکر وشەربەت لـێ هەبوون   نـــەذیـــر تـاسەك ژێ ڤەخوار

(٢٠)

زانم كو دل وجەرگێ تە

زانـم كـو دل وجـەرگـێ تە خوون خوار — چـــمـــكـی بوويە هەوار
طـالع مــە فـەلـەك نـوو بـوويە دەووار — زانـــێ تــــو بـــريـندار

ئـەنـجـامـا تـــە مـەريـخ زوحـەل دهاتن — شــــێـــريــــنــــە وەلاتن
پـــەروازێ چ كـت ئـيـرۆ دو سـەد جار — لـــەو مــــايـــە ل بەروار

گـــەل وان يـــەك مـوراد نەبوويە حاصل — چـــەنـــدا ئـــەون مـائل
هـــوون گـــازكـتـن بـەكـر شـێـــوردار — بـــۆ حـەبـيـبـا ڕەشـمـار

هـــەر وەخـت خـەبـەرێ سەياس دگۆتن — دل وجـانـــێ مـە سـۆتن
زيـــنـدانێ دە يەك خۆرتێ دا خوونـخوار — بـــەكـــر دبـوو يەك جار

زانم ب حەقيقەت كو تويی ئيرۆ شەهيدی — مـــەيـــدانــــێ عـەگيدی
مـــەيـــدان ل رەخ وفـــيـــلا دبـوو سار — بـــەردانـــە تـە يـەك غار

يـــەك نـــوقـــطـــە وەكـــی وا ل تە دانی — هـــەر كـەس ب تـە زانی
وەك بـــولـــبـــلـــی تو صەوتی دكێ زار — گول دەركەت تو خەووار

چ نـــالـــيـن وفـغـانـن بـــێ حەسـێـبـن — هەر وەخت ب عەجێـبـن
داهـــی كـــو دبـێـژی تەڤ بن گوهدار — دائـــی نـــەذيـر غـــەددار

(٢١)

بوغچەك هەبوو ژ بەغچان

بــوغــچــەك هــەبوو ژ بەغچان   تــێــدە هـــەنـــە گـــولــێ زەر
ســەد حەیف وسیێ سەد ئەمان   یـــەك جـاهــل ئەو هەرت بەر

ب زۆر وهــــەم ب گـــازیـن   ئـــەم ژێ گـــولا دخـــوازیـن
وەك بـــولــبــولــێ قـەڤـازیـن   شـــەڤ ورۆژێ دەیـــنـن سەر

شــەڤ ورۆژێ دمـــــامــــا   دەوام دكـــــــت نـــۆبـا مـا
گــــول ژێ ل بـــەر چـاڤا مـا   تــێــمـە ب طـەعــن وئــەثــەر

ئـــەم مـــان ب نـال وئـەنیـــن   ژ دل نـــوو بـــوونـە حەزیـن
تـم دڤـێـت عـلــمــێ شێرین   وا دڤـێـت گـائــێ قــەمـــەر

گـا وچـێـلـەك ب هـەڤ ڕە   وا دڤـــێـــــــتـــــن ژ دەورە
نـــابــێــژتـــن ئـەڤ قـەبـرە   تــێـــدە هــــەنـە سەد تەڤەر

داهـــی نـــەكـــە تـو ژ بـیـر   بــبــێـــژە بـــۆنـا نـەذیـر
بـــەكـــر گـــۆتـی ژ بۆ مـیـر   دڤـــێ مـە یەك وەحش وكـەر

(٢٢)

دلبەر مە دی ل بورجان

دلـبـەر مـــە دی ل بـورجان وەکی ڕۆژێ هاتە دەر
نەظەر مەدائێ ب چاڤان ڕەنگێ کەسك وسۆر وزەر
مـن گـازی کـر ب دەلالـی تـو وەر دا ئەز ببۆسم
زولـفـا ل بن چـیـچـەکـێ د گـەل وێ ئەنیا کەڤەر
د گـەل وێ من خەبەر دا مـەشها بۆ گوفت وکەنێ
وەر ئــەم هـەڕن سـەمـائـێ بێهنا خوە ئەم بینن دەر
مـن گـۆ ئـەز پـوڕ دنـالـم دخـوازم یـەك طەوافێ
دەســتــوور بــدە ژ لوطـفــێ ئـەزێ ببم ئەمربەر
وێ گــۆتـــە مـن کـەرەم کە یا حەبیبێ پوڕ دەلال
طـــەواف بـکە تو بورهان د گەل برهان زەندێ زەر
ئــەز دچـــوومـــە طـــەوافـــێ رەقـیب هاتە موقابل
بـــەکـــر د نـاڤ ئـنـسـانـا ژ دیــوانــێ کرم دەر
یـا رەب بـــکـــە حـــەقـیـقی عشقا د قەلبێ من دە
دا کـو هـــەڕم ئـەز ڤـەخۆم یەك تاس ژ ئاڤا کەوثەر
دا ئــەم بــچـــنــە سـەمـائێ رەقصێ ژ دل هەژینن
ل گــۆڤــەنــدێ ڕەشـینن کافوور ومسك وعەنبەر
دلـێ مـــە پـــوڕ حـــەی دبت ب ڤان دەرمانێ تازە
دزانـــم کـــو ژ دل بـــوو طـــەوفا ئەسوەد حەجەر
پـــەری هـاتـن طـەوافێ شەڤ ورۆژێ ب هەڤ ڕە

باری ل وان خـوناڤ ده تـم ژ ویێ مـسـکـا ئەزفەر

داهـــی قـەستا وان دکر هوون وەرین لـەعبا حەلال

ب یـەزدان سـووندێ ددم ئەز ژ سەمائێ نائێم دەر

(٢٣)

من ل دونيائىَ ددیتن

مــن ل دونــيــائــیَ ددیـتـن كول د دل ده چوونه ده‌ر
ئــه‌ز ژ بــه‌ر وان پـورِ دنالـم ئه‌ى ده‌لی دۆستا هه‌وار !
كــو عـاشـق گـه‌لكیَ ده‌لال بوو دل ل به‌ر په‌نجیَ غه‌دار
نـێـرگــزێــن نـازك ده‌لالــیــن وا سـه‌مـا كرنه غوبار
مــوصـیـبـه‌ت تـێـنـه ل ســه‌ر مـه دائما وه‌قتیَ ئـێـڤار
(قــد صـبـرت فـي الـمـصـائـبْ فاصـبـروا صبراً جميل
في الـمـصـائـبِ ربـحـتُ هـذا لـي فـضــل جــزيـل
صـبّــهـــا الله عـــلـــيــنـــا وعـــلـــى الـعبد الرحيل
بـــهـــا صـــار فـــــي الـــدارين حاكماً في سلسبيل)
دیَ چ بت حـالـیَ مه ئـیـرۆ دل وجه‌رگا خوون دخوار
مــن دگـــۆ ئـــه‌ز پـــورِ دنـالـم یا حه‌بیبیَ پورِ ده‌لال
تــو بــنــێــرِه هــه‌ر ل مـن مـن ناڤیَ ئه‌ڤ دونیا ومال
مــن دڤــیَ ده‌ر بـا غ وبوستان نه‌ظه‌ره‌ك صاحب جه‌مال
دلبــه‌را مــثــلــیَ قــه‌مــه‌ر ئـه‌و نازكا شۆخ وشه‌پال
گـه‌رده‌ن ودێـمیَ ب ئه‌لماس برهـ وزه‌نده‌ك (ذو الفقار)
(قــــد ســألــتـــك سؤالاً فاستجب لـي يا حـبـيـب
أحــرقــتْ قــلــبي بـــرمـــز فـي الـصباح عندليب
نـــظـــر الـشـمـس إلـيّ لـــيـــلـــة الــقــدر أديب
قـــد رأيــتــهـــا جـــمـــالاً أحـسـن البدر مـجـيـب)
ویَ ددا ده‌ستیَ مه جامه‌ك من ژ ویَ شـه‌ربـه‌ت ڤه‌خوار
شـــه‌ربـــه‌تـــیَ ذه‌وقـــه‌ك ل دل دا بـێهنا باغیَ جه‌ننه‌تیَ

دەوقـــەیـــا دل پـــورِ شرین بوو لـەورا کەتـمـا خدمەتێ
مـــن دگـــۆ زەمـــزەم بـــلا بـــوو دەر دیارێ قوبلـەتێ
کەعبە وئەسوەد حەجەر بوون بوون مـەقامێ حوجەتێ
ڤـــێ بـــەیـانـــێ ئـــەز بـەیان کم مە جەواب کر ئختیار
(اخـــتـــیـــاري فـــي الـبـيـان إنـــهـــا نـــجـم الـبـديع
اقـــتـــســـمـــتـــهـا صـبـاحـاً في السماع بـالـتـنـويـع
اقـــتـــبـــســـت بـــنـــورهـــا درجـــاً مـــن الـرفـيـع
فـــي الـــدرجـــات ارتـــفـعـــت أفضل من الـجميع)
کـــــەس نـــــزانـــت ب تـــە داهــی کو نەذیر ما ل دیار

(٢٤)
نازكەك شيرين كەلام

نـازكـەك شـيـريـن كەلام صوبهىَ دهاتى خوەش ب لـەز
مـەجـنـوون د عشقىَ دە مودام دائم دخوازت ئەو هەوەز
ما دامە ئەز ئەبـجـەد تنىَ سەد موعەمـما بت يەك كەلام
عـارف تو نـيـنـە قەط وقەط تەصريح وتەفصيل بدنە ئەز
تـەصـريح وئـحـسـان وپـەرىَ وەقـتـىَ عەرەفاتان دڤێت
قـوربانا عيدىَ سەر حەجەر هەردەم ژ نوو ئەو بەز ب بەز
قاز وپـەرىَ ئـەو ڕەف ب ڕەف ئيرۆ ل بەر دجلە مە دين
شـەعـلـوول وبـولـبـول تـێنە دۆر دائم ل بورجا وامە ئەز
بـولـبـول د عـشـقـىَ سەيرين بوستان وبوغچە دانە هەڤ
يەك بشكووەك گول وىَ ددين پەروانىَ رضوان بوومە ئەز
ئـيـرۆ د بـورجـا عـەقـرەبىَ دە تێن سەمائىَ سەد پەرى
سـالـەك د عـشـقـىَ تـازە بەست لـبسىَ ل بەر چاڤايە قەز
يا رەب ئەڤـيـن پوڕ زەحمەتە من واصلىَ مەحبووب بكت
پـورسـىَ نەكن عشقا نەذير داهى حەلاندى جەرگ وبەز

(٢٥)

تو نازك خوەش وەرە جان

تـو نازك خـوەش وەرە جان ل بـەر چاڤـێ مە يەك جار بەس

بنێرین ئەم ل وان بورجان كولـێ دل ئـەو دو سـێ ژار بەس

كـەڤـۆك ونـێـرگـز وچیچەك ل بوغچان ئەم كەتن چەرخێ

سـەرا ومـەسـكـەن ودلـخواز ب یەك تەختۆر وبەیتار بەس

ئـــەگـەر بێت صـوورەتێ حوسنێ صەحیفە سەطرە ثالث دە

دڤـــێ ئـەو من د مەعنائێ بەلـێ ئـەمـمـا ب هـەووار بەس

دل ومـێـلاك ژ نـــوو چـــوونـــە ب دەربا فـغـانـێ شەوقێ

ئەگەر ئەو بـێـتـە مەیدانێ ژ ڤێ تـەقـصـیـر وزنـجـار بەس

د تـەقـصـیـرا دل وجان دە دبـــووم ئـێـسـیـرێ سەیوانێ

صەباح لـەر دەركەتی نەقشەك د ڕۆژا جومعە ئـێـڤـار بـەس

حـەقـیـقـەت مـــن نەظەر دائێ دزانـم روهنی بوو ئـظـهـار

ل ســـەر تـەخـتـێ وەزیر وشاه ژ تاج وفولكێ دەووار بەس

جـــودا بـــوون ژەڤ رح وقـالـب د عشقا بولبول وگول دە

د نـەظـمـا نـــووبـــهـار دیـسـا تەنێ عشقا مە غەددار بەس

د مـەعـنـا نـەظـم وعـشـقـێ دە مـەلائـك تـێـنـە دیدارێ

د بـــورجـا عـــەقـرەبێ دەركەت ژ خەوفا مە ژ دیدار بەس

ژ دیـــدارە تـــە شـێـریـنـێ مـەلا مـەدهـووش دبـووم دائم

مـە جەوهەر عونصرەك خامس شەب ورۆزێ ژ غوبیار بەس

بـــەرات ولـــەیلـــەتـولقەدرێ ب چەشمان دانە هەڤ مزگین

فـەصـیـل وصەف ددیت داهی نەذیر ئەمـما ب هشیار بەس

(٢٦)

ژ دەنگێ دلبەرەك تازە

ژ دەنـگـێ دلــــبـــەرەك تـازە ل مـن باطن بوو خوونە ڕەش
شــەفەق دابوو ل ناڤ زازە بلا بت ئەو ب لەز وەر خوەش
نــە ڕێـزانـم هـــەرم نـك وێ بـبـۆسـم ئەز ب شوجاعەت
هــجـــووم دائـی ب ڕێـزانی ژ لەو مام سەری‌یەك بێ لەش
مە ئاهـیـن چوون د سالـێ دا فەلەك دلبەر بوو ئەز كوشتم
ژ مـێـژ ئــەڤ بـوو د دل وێ دە نەدا من بەیعەكێ بێ غەش
مە جان سۆتی د وێ ڕێ دا نە دی من یەك طەبیب بۆ خـوە
ل بــەر پـــەنـجـا ئـەزێ مامە وە نازك ڕوو نەدا گول گەش
تــە ســۆتــن پـــورِ دل وجانا دزانـــی تــــو بـــریـنـدارم
تـــەمـام بوونە ل من سی سال نە من دی بێهنەیەك تا خوەش
دنــێــرم ئـــەز د بــــوسـتـانــێ شەب ورۆژێ نەظەردارم
ل بـابـێ وا ئــەزێ مـامـە وە نـائـــێ سـاقـیەك تـم خوەش
مـــە ساقی چـوون ژ دونیائـێ ل عـەبدا ئەو كو گوهدار بن
دخــوازم دەرســـەیـەك حـكمەت ژ وێ كتابە حاشی ڕەش
مـــە دەر بـــوو نـێـرگـز وگـول تێك بچینم ئەز ل بوستانێ
شـەب ورۆژێ بـنـێـرم لـێ سـەمـائـێ بـێـمە ئەبروو ڕەش
دڤـــێ مـــن دەرسـەكێ مەنطق قیاس كم ئەز ل وێ حوسنێ
لوزووم نائـێ مـونـافـاتـان دێ چـاوا بـیت ئەوێ هەرمەش
د قـبـلــێ دە مە دی یەك جار تەناقوض هاتە سەر عەكسێ
جـزاكـر ئــــەووەل وئـاخـر ل مـن وێ هـاتی موشەووەش
د شـعـرێ دە شـاطـر بــــومە وەلاكن هاتە سەر من (لا)

ب نـەفـیـێ دوورکرم ئیرۆ فەلـەك دیسا دبووم بەخت ڕەش
وەکـی سەربەست نەبم جارەك دێ چاوا بێم حوضووری دە
کـەتـم حـەیـص و د بـەیـصێ دە ب نال وئازارەك حەبەش
داهی جان دا ب ئەفـغـانـا کو دی بوو دلبەرەك ڕەنگـیـن
ل بـەر چـاڤـێ نـەذیـر دانـیـن حەجەر ئانین سەمائێ شەش

(٢٧)

دلبەر سەمائیێ هاتە دەر

دلبەر سەمائیێ هاتەدەر زولف وذەوائب بوون رەقاص
من روحێ شیرین دانی سەر لەو ژێ دل وجان بوون قصاص

داغێن د دل نای گۆتنێ جەرگ وهناف سۆت من تنێ
نالین ددا سەر ڤێ دنێ لەو تەڤ حەمی بوونە بەلاص

من کول ژ حسابێ دەرن حاشی ژ سەر شەرحان هەڕن
ولدان ب پەریان ڕە وەرن وەقتێ بێتن (حین مناص)

دائم ب سەعی وجەهدە بن بوغچێ بێ خار گول تێ هەبن
بولبول د عشقێ زێدە بن دەردێ ل من نابت خلاص

سەد عالمێ نەحوێ هەبن کتابێ شەرعێ زێدە بن
وەضع ومۆناضر تێ هەبن نینە د ناڤ وا قەط غەواص

مەنطق ل سەر جاری دکر عەکس وتەناقوض چێ دکر
حوکمێ قەضایا زێدە کر فکرێ ل من پێ بوو رصاص

فعلێ تەنازوع هەر دخوەست وەك جام ل سەر دەست بت ژ دەست

حـــوكـمـێ حەدیـشـــێ من دخوەست بـــوومـــە شـەهـیـد وەك ئەبـوولعاص

داهـــی بـــەســـە ئـەڤ چـەند کەلام (دائـــم عـــلـــیـــك الـــســلام)
مـا قـــەی نـــەذیـــر نـــابـت نـیام چـــەنـــدا وی دیـــتـــن چـەند رەقاص

(٢٨)

بەس بكوژە عاشق

بـــەس بـــكـوژە عاشق دو سێ نەذرە فەرض

واجـــبـــە ســـەر مە كو بدن سەجدە فەرض

جـانـێ شـــێــريـــن ئـــەز ددمـــە ئـــاگـرى

پـــەروانـــە فـــغـان هەر دكن ضەوئە فەرض

هـــا هـــەيـە صـەبر وسوكوونەك بێ ويصال

پـــەردە وحـــجـاب كو هلين وەصلە فەرض

دانـيـنـە دل پـەنـجـە ســيـــنـە كـر ئامانج

چـــوونـە طـــەوافـا حەجەرى عومرە فەرض

ئـــەو دێ بـچـن وەقـتـێ عەرەفات حوجاج

بـــێـنـــە صـــەفـائـێ تا ل وان سەعيە فەرض

زەنـــدێ سـپـى گـــول وا د گەل دانە هـەڤ

ســـەعـــيـــەكـــرن وا دائـــمـا مروە فـەرض

چ دێ بـــبـــت وێ بـــبـــيـــنـم سەحـەرێ

خەف ب خەف ئەو تێنە سەما نوونە فـەرض

وەقـــتـــێ طـــەوافـــێ سەحەرێ دلبەران

ڕاگـــرتـــنـــە دەستـێ دوعا چورخە فەرض

فـەرضـە دبـــت تـــەوبـــە ل نـك عاشقان

ســى مـاه د سـالـێ بـرى بت تەوبە فەرض

داهـــى تـــە ددا جـــانـــێ نـەذير پورِ ئەلەم

ســـەرخـــوەش وسـوكـرانـە وميخانە فەرض

(٢٩)

دبن مەحفووظ ب خاران

دبن مەحفووظ ب خاران گول عەزیز نائێ ل بەر چاڤ قەط
بـسـتـان مـن ددی یەك گول ل ناڤ بەغچە ژ نوو بوو بەط
چ قـاز وهـــەم چ ئـــۆردەك بـوون دەما هاتـن ب سەیرانی
گـــرێـــدان چـیـچـەکێ زولفان ل دۆرا دجلە وهەم شەط
دبـووم مـەهـجوور ب یەکجاری غەریب هاتی ب پەروانی
د نێڤ رەیـحان وسونبول دە وە عاشق کێشا بوو یەك خەط
د عـــشـــقـــێ مـــوبـتـەلا ئـیـرۆ دبـت ئەخرەس ب زبانی
ب وەحـی ورەمـز وئـیشارەت (علیها) قاصدەك (هبط)
ژ مـــەیـلا سـۆرگـولـێ سووسن سەری دانی د وێ ڕێ دا
ل داهـــی هـــەر جـــەگـــەر سۆتن خەطا وگوناهێن غەلـەط
نـــەذیـــر دل دا ب دیـــداریێ ل سـەر وان طاقێ ئەبروویان
چ جـــەنـگ وقـەوس وسەرتیرێن ل دێمێ تازەیین ئەو خەط

(٣٠)

دلبەرا من د سەمائێ بێ

دلبەرا من د سەمائێ بێ بفرۆش مە ژ نەقش وخەططــێ دەلال چ حەظ
د دیــوانــێ بـگـەڕێ مـەی بفرۆش مە ژ وێ شەربەتە سوئالێ چ حەظ
گــەر بــدێ جــامـــەك تـــژی مـــســـك وكـافـوور بـڕەشـــیـن
كـو بـبـن لـوقـمـانـێ ئــەو مـە ژ دەست شـۆخ وشـەپالـێ چ حەظ
نــێــرگـــزا نــازك وتـــەر ســـەد قـــەداح مـەشـرووب ل دەست
پــێ تـــەداوی كـــت ل دل مـــە مــوومـا ب وێ شـەمال چ حەظ
عـــەنــــبــــەر وكـــافـــوور ومـــســكـێ بڕەشینن ڕۆز وشەب
ل نـاڤ بــەغـچـە د سـەمـا مە ژ قـەمـحـێ د وێ غـربالـێ چ حەظ
وەیـــە داهـــی تـــە دڤـــێـــت نـــێـــرگـــز وسـونـبـول ژێ دوتا
هــەر نــەذیــر ئـــەو بـوو د دل مـە ژ فكرا د وێ خیالـێ چ حەظ

(٣١)

يا رەب دنێرم ئەز

یـا رەب دنـــێـــرم ئـەز ل وان سوبـحان ژ ڤان نەقشێ بەدیع

دل دانـــیـــنـــە بـــەر کـاشـــوان لـێ دائـمـا وەقـتێ رەبیع

روبـعـا جـەمـالـە وێ تــەنـێ دەرکەڤ ل دونیائێ ب خەف

شـــەوقـــەك ژ بەر وێ دی جهان شوعلە ل سەر نابت مەنیع

ئــەبـــروو وطـــەوقـــێ دلـــبەران کەشفن ل سەر زیروزەبەر

ئەو ڕاست وچەپ لـێ بوونە خەط دائم دخوازین ئەو رەفیع

(ســـورة الـــفـــتـح) ێ دخـوازم تم ژ بۆ هـەیـجا وجەنگ

دا بـبـت مـــەنـصـووری ئەز رووحەك ل من ئەو بت وەدیع

نـاصـر ومـــەنـصـوور وەریـــن یـــەك یەك ببێژن (الوداع)

دەســـت دانـیـنـە مـوصـافـحـە دەمـع ل چاڤ بوونە نەبیع

وان ئەز دبـم مـــوصـــافـــحـە یـەك خـەط بکێشم بۆنا دل

پـــوڕ ئـــەز ب سـەعی وجەهدەییم نابت مەکانێ من وەسیع

نـابـت خـــلاص ئـاهـــێ دنـــێ حـەتتا کو دل قەنـجی بکت

ســـەد عـەسـکـەرێ سەیـیـار ئەون ڕم دانینە شوبهێ جەدیع

داهـــی سـەیـیـار ئازا بکە ئـێـسـیـر نـــەبـت شـوبهی نەذیر

هـەیـجـائـــێ دە ظـاهـر ببت دل خوونیێ سێ سەد وەکیع

(٣٢)

دل دبوو پێت وپورونگ

دل دبـــوو پـێـت وپـــورونـگ ئـيـــرۆ ژ بـەر هەوارێ داغ
دانـــيـــن كـەبەك سێ سەد تڤنگ ئێخستە دل سەد جارى داغ
حـاكـم دڤـــێ عـادل بـتـن حـــوكـم ووەظـيـفـەت زێدە بت
دائم دسۆت جەرگ وجەگەر وى هەر ژ بەر مەى جارێ داغ
وەى كـــو ل مـــێـــلاكـــێ كـەڤت تير ورمێ دەست دلبەرێ
پـــەنـــجـــە د نـيـڤـا دل دكت وەك بولبولـێ گولزارێ داغ
يـارێ ل مـــن دانـيـن خـەدەنـگ ئـێـڤـار وصوبح ورۆژا عيد
نـارەك دلـێ مـــن ســـوهـتـىيـە هەڤتێ كولـێ دژوارێ داغ
كـــى دێ بـــبـــت تـەخـتـۆرێ داغ داغێن دلا دەرمان بكت
ســـەد شـــيـــشـــە وجامێ زوجاج تا پێ دەرت گولنارێ داغ
تـــەشـــريـــف ولـــوطـــفـا دلـبـەرێ تەشبيهى جوودا حاتەمە
پـوشـتـى ئـەوان كـەلـهـى تـەمام ئاڤێهتە دل سەد يارى داغ
ســـەد رسـتـم وئـيـمـام عەلـى مەيدان ژ خوونێ رەش كرن
حـــەمـــزە وخـــالـــد تـا ل وان خستـن د دل بزمارێ داغ
دائـم عـــەگـــيـــد وفـێـرسـان روح دانين سەر نوورا بەصەر
داهـــى وەكـــى وان دا فـــغـــان دانـيـن نەذير سووارێ داغ

(٣٣)

من دی سەحەر شێرین دهات

مــن دی ســەحــــەر شـێــرین دهات
مـەكـتـووب ل ســـەر دەستانە لـەف

صـــەبــر وخـــەیـــالا مـن خــەلات
مـــن ســـەر ددانـــێ سـەد ئـەسەف

ئــیـــرۆ كـــەلام شــێـــریـن ئـــەوە
گــەردەن ب نوور خوی زولف ئەوە

لـــەیـــلا د عـــشـــقـــێ مـن ئـەوە
ئـــەصـلان ب مسك ددان صەدەف

گـــول پـــەرییـان تـــێـــتـە ســـەما
ئـــەو مـــن د عـــشـــقـێ پورٍ غـەما

تـــێـــنـــە ســـەمــــــا دەم ب دەمـا
جەنگ و ب عـوود ساز و ب دەف

ئـــیـــرۆ ســـەحـــــــەر دلبـەر ددی
نـــیـــڤ بـەغـچـەیـا گول وێ ددی

بـــولـــبـول ژی قـــەط نـاكـت فدی
لـــەو كـــو ددی جـــۆتـــێ غـەدەف

جـــۆتـــێ غـــولام وســـونـــبـــولان
عـــوقـاص وفـەرع تـێـن سـەر ملان

حـــــوبـــــبـا ل وان دابــــــوو دلان
جـان مـــن د بــــەیـعـێ دا سەلەف

داهــــی تــــە دی حــــوبــــب وئەڤین
جان وجـــەگـــەر تـــەڤ بـوو برین

نـــەذیـــر تـە دل هـەر بـوویە خوین
مـــەوج و ب مـەوج تێ دەر بكەف

(٣٤)

نازكا من ب دەلالى

نــازكــا مــن ب دەلالــى هەر وهەر بوويه صەديق

وىَ ل پــەى مۆم وشەمالــى عشقا من مايه حەقيق

ســەجدەيەك صافى دبــم د دلــى ئــاتــەشىَ عوود

نوون ومــحــرابــىَ د قــبــلــىَ كەبەدىَ كرنه دەقيق

گەردەن ودێمىَ ب نوور (حرقت قبلــي) ل سەر

(كل مــن ينظرهــنَّ) جەگەر دانه مەنــجــەنــيــق

مــاه وئــەيــيــامــىَ د ســالــىَ بىَ فەيدە عومر برين

ما گــەلــۆ (يــرجــع الــماضي) ببينم زێر ورەحيق

مــە ب دل صافــى دڤێت يەك موغنى ونايىَ ل پەى

جــەنــگ وقەوسن د سەمائىَ پەريان دا ب حەقيق

د ســـەمـــائـــىَ دلــبــەران ڕاگرتــنه دەستىَ دوعا

ئامــيــن ئامــيــن دكرن بو عەبەيدىَ بەحرىَ عەميق

چ عەبيد و چ غــولام ئەڤ چ سەبيح وچ غەوواص

ئــەڤ چ مــەوج و چ گرن ڕاكرنه وا يەك غەريق

لــەذذەت وذەوقــا د دل تـــە دڤــێــت داهى نەذير

فــكــر وئــەفــكــارىَ بــەلاڤن نيڤا بوستان وحەديق

(٣٥)
مه خالد (ذي الجناحين) دی

مه خالد (ذي الـجـناحين) دی تەبارەك
مه بـۆسن ئـەو دەسـت وپـایـێ مـوبارەك
نەهشیار بووم بـەلـێ ئـەمـمـا فـوجائەت
مــه دی هـاتـی کـو ئـەو ذاتـێ موبارەك
دەمـا هـاتـی دو سـێ فنجان د دەست دا
ڤـەخـواری مـن مــەی وئـاڤـا مــوبارەك
ساعەت هـەفـت وئەوی نیڤەك شەڤێ بوو
ل مــن دەسـت و وە پا بـوونـە مـوبارەك
(فــقـــال قـــم ألا یـا أیــهـا الـعـاشـق
تــصــیـــر مـــن کـــل الـــنـاس مـبارك
أنـا قــلـــت فـــأعـــفـــونـــي یا سید)
دزانـــم ئـــەز تویـی هەر وەخت موبارەك
(فــقـــال یـــا نـــذیـــر اقـعـد مكانك)
بـــدە شـــوكـــرێ خودائێ خوە موبارەك

(٣٦)

من ديتبوو پوشتى عەشا

من ديـتـبـوو پــوشـتـى عەشا دلبەرەك

وىَ ددابوو دەستىَ مـە جان دەفـتـەرەك

شـەووشـيـن ئەم د سوننەتىَ لـەحظەكىَ

پــوشـتى روكووعىَ دخوازن خەبەرەك

شەرط وعلامىَ طەوافـىَ دخـــوەسـتـن

نـــيـــنـە جـەواب ئەم ددنىَ مەهدەرەك

شـــۆخ وشـــەپـــال ونـازك ونـازەنـيـن

من ديـــتـــبـــوو نـيڤا سەما جەوهەرەك

داهى تە دى شەوقەك ل بەر سونـنـەتىَ

دانى نەذير نيڤا فەرضـــىَ خەنـجـەرەك

(٣٧)

زانم تە دڤێتن تو ببۆسی

زانــم تە دڤێتــن تو ببۆسی پورِ خەط وخال — یـەك جاری ل بـەر ئال
یەك راحەتە ئەرواحێ دڤێتــن ئەو ببت عال — لــێ فالە حەرفەك دال
هەر وەختێ دڤـێت ئاڤا حەیاتێ تە ژ بۆ دل — نـائــێ ب تـەنـێ مـل
وەك ئەسكەندەرێ خوەش هاتی ل بەر مال — زەنـــدا وی دبـــوو ئال
كـــەس وەك وی ل دونــیـــائـێ نـەگەڕیا — ب دل شەوتی ڤەگەڕیا
یـــەك عـــاشـق جـــەزیـرێ دە كەتی چال — ئسمەك بـوو مەمێ ئال
داهـــی ل تـــە هـات عـشـقـا وەكی وان — دل وجـان تـە حـەلیان
(مـــن غـفـلـة) د قـەبـرێ تو بچت بال — هـنـگـی گـهـت ئامال
نالیــن نـــەدا هـــەر وەخـــتـــی ب زاری — نـــە فـغـان وهـەواری
خـوەسـتـی نەذیر یەك فنجان ژ یێ زەلال — لــێ بـــوویە كەرِ ولال

(٣٨)

مه دلبه‌ر دی ل به‌ر سه‌یحان

مــه دلـــبـــه‌ر دی ل بـه‌ر سـه‌یـحـان فــه‌لــه‌ك دیـسـا بریندارم
هـشـیـن بـــوویـــه وه‌كی ره‌یـحـان ل سـه‌ر شـه‌وقێ ب زارزارم
ل به‌ر شه‌وقێ مه صه‌رف خوه‌ندی مه دی ئعراب ل سه‌ر له‌فظـــێ
سـوكـوون هـات سـه‌ر حه‌ره‌كـاتـێ ب دل جـــه‌زم وضه‌م وژارم
دبـــووم مـــه‌فـــعـــوول د نـــه‌حـوێ دا تـه‌نازوع هاته سه‌ر فعلێ
ب وێ فـعـلـێ ئـــه‌زم مـه‌نـصـووب شـه‌ڤ ورۆژێ ب ئێـخبارم
ئـــه‌زم مـــه‌نـصـــووب ب وێ فـعـلـێ ده‌ما زه‌ید بوو ل من فاعل
عـــه‌مـــر ئــیـــرۆ دچـــوو حـــه‌ذفـــێ د نائـــب ده بـریـنـدارم
ده‌لـــیـــل بـــیـــنـــم ژ مـــه‌نـاظـــر د سـی بـورهان ژ مه‌نطق بت
مـــوفـــه‌صـــصـــه‌ل كـم ب وان جـنسا ب فه‌رد ونه‌وعێ قنطارم
ب زه‌وج وفـــه‌رده‌یـــه‌ك فـــه‌صـــلـــێ ئـــه‌زم ماهـر ب بورهانی
دبـــــووم مــــوفـــــره‌د قـــیـــاســـێ ده شـــه‌ب ورۆژێ فكردارم
چ ئـــســـتـــعـــار كـــه‌تـی به‌ندێ حـمـامـێ ده ئـه‌سه‌د بێت ده‌ر
ب لـــه‌فـــظ ومـــه‌عـــنـــه‌یـــه‌ك تـازه ل تـه‌شـبـیـهه‌ك پلندارم
ژ بـــه‌یـــانـــێ جـــه‌واب ئانـی مـه جاری كر ل سه‌ر تـه‌فـسـیـر
ب حـوكـمـێ حـه‌رفـه‌یـه‌ك عه‌طـفـــێ د وێ سطرێ موسته‌عارم
مـــوهـــه‌دده‌ر بـــووم د شـــه‌رعـــێ ده دبووم مه‌قتوولـێ مابه‌ینێ
عـــه‌قـائـــد بـــۆ مـــه نـائـــێ قـه‌ط ژ وه‌صـفـان ئه‌ز خه‌به‌ردارم
شـــــه‌ڤ ورۆژێ دخـــویـــنـــم ئـــه‌ز نـــه‌دی فتوه‌ك ژ بۆنا خوه

د تــەفــســيــر وقــاعـــدا دە مـــوحـــەددثـكـى ژ بـــەروارم
حـــوكـــم كـــريـــە ب حـەديـثـــىٚ گەلۆ ما قەى رياض كانى
ب داهـــى دىٚ ددو فـــەتـــوا ب وان فـــەتـــوا نـــوو ئەبصارم
بـــدە مـــن فـــتـــوەيـــەك تـازە ژ مـنـهاجىٚ وە مەنهەج بت
بـــبـــم ســـەربـــەســـت عـــولـووما دە نەذير نووڤە حوكمدارم

(٣٩)

من ژ بەر نال وفغان

مــن ژ بــەر نـال وفــغــان دل دبـــوويـــە دەم وخــويــن
دىٚ چ كـم ئــيـــرۆ ژ بـــەر وان ئـاخــڤــنـا نــوو بـريـن
مــن دڤـــىٚ كـــو ئـــەز بـبـيـنـم خال ودێـمـىٚ ئـەنوەرين
زولـــف وبـــســـكـىٚ دلـبـەرىٚ ئيرۆ ل دێـمـىٚ عـەددلـيـن
كـــەمـــبـــەر وطـــەوقـىٚ ل پوشتىٚ ئەو ل بەژنىٚ سـەيـيـرين
وەصـــفـــىٚ وىٚ كـــو ئـەز ببـێـژم دائـمـا نـابـن تـــەمـام
رەمـــز وتـيـرِێـــژىٚ ل دل دا ئـەز ژ بـــەر وەجـلـىٚ رِەڤام
مــن نـــەظـــەر دايـــە ل چـاڤـان خـەط ل قـەوسـىٚ ئنتظام
(أحـسـن الله تـبـارك) چـــێـــكـــرى بـــەدرەك تـــەمـام
يـەك ب يـــەك سـونـبـول دبارن ئەو ب سەر مل دە خورِين
دخـــورِيـــن زولـــفـــىٚ سـيـاە ئەو هەر ل سەر بەژنا زراف
ســـووســـن وتـايـىٚ حـەريـرى ئـەو د ناڤ وان بوونە رِاڤ
دەرمـانـــىٚ دەردىٚ عـــەلـيـلا وىٚ شـەفـەق دا تـم د نـاڤ
وىٚ رِەشـانـــدى هـەر ل سـەر وان عەنبەر ومسك وگولاڤ
ئـەم دبـــن ســـوكـــران ژ بـێـهنا مە د دل دە غەم جەڤـيـن
بـــێـــهـــنـا خوەش كەسكى نـەدى ئـيـرۆ زەمانا قەط وقەط
نـــەقـــش ونـــيـــشـــانـــىٚ جـەمـالـىٚ نينە تێدا يەك غەلـەط
وىٚ نقيسى نوون د گەل ميم رِاست وچەپ لـىٚ بوونە خەط
دجـــلـــە وئـــاڤـــا مـــورادىٚ مـــەسـكـەنـىٚ تـم قاز وبەط
پـــێـــل وگـــەرِ هـاتـن ب سەر مە ئەم د ناڤ دە خەنقـيـن
دلـــبـــەرا مـــن پـــورِ دەلالـە مـەصـنـووعـە رەبـبـىٚ قەدير

وەجـــهـــێ وێ جـامـا زەلالــە حـاشـا نـیـنــە كەس نەظیـر
لامــعـــەك هـــاتـــی ژ بـــالا ئـــەمـــر وفـەرمـانـا ئـەمیـر
گـــۆ : ســـەحـــەر داهــــی بـــنـالــە هەر تویی ئیرۆ ئەسیـر
ئـــێ تـــەنـــێ تـــەنـهـا دنـالـی ئـــەو نـــەذیـرێ دلـــبـریـن

(٤٠)

دلبەر ل من عشقا تە

دلــبــەر ل مــن عــشــقا تە   وەكــی عــشــقــا مەم وزین
كەت پــێــشــیــا من فەراتە   جەگەر ل من دبــوو خوین

ئــیــلاهــی ئــەز گــــەدامــە   وەك عـــەبـــدەكی ئازا مە
ل دەرگــاهــێ تـــە مـــامـــە   دائــم ب قــیــرین وشــیــن

تــازە كــولــێ مــن دەر بی   (جــاء دم مــن قـــلــبــي)
ل ســـەر كــتــابــێ وەر بی   نــە كــو ئەم وێ دخوازین

وەلـــلاهـــی ئــەز دنــالــم   نەخوەش وهەم بێ حــالــم
ضەعــیــفــم وەك عەبدالــم   بــۆ مــن ئەوە گولا شــیــن

مــن گول هەبوو ژ بوغچان   نــەظەر مە دائێ ب چاڤان
مــەدهــووش وبێ عاقل مان   نـــووڤــە ژ دل دنــالــیــن

گــەلــۆ قەی وێ چاوا بــێ   كــو ئـــەز نــەدم جەوابێ
حـــەتــا قـــیــامــەت ڕابــێ   مەكــتــووب ژ نوو ببارین

دەما باریــن مـــەكـــتــووبە   حــەبــب گهت مەحبووبە

طـالـب گـهـت مەطلووبە   هـيـڤـی (رب العالــمين)

(قـد جـاءني شـوق لك)   (بـعـثـتـنـي) شوعلـەيەك
نـەذيـــر دبـیٚ ئەی فەلـەك   كـەنـگـی ئـەم ویٚ بگرين

(٤١)

مه سۆزەك د گەل ته هەیە

مــــه ســــۆزەك د گـــەل تـــه هــەیـه ئەلئەمان

کـــو چـــووبـــوو ژ تـه نـالـیـنەك ئـاسـمـان

قـــەســـەم ئـــەز دكـم هـەر ب ناڤێ لـەطیف

تـــو قـــبــلـــه دوعـــائـــی ژ بـۆ عـــابـــدان

دوعایەك قەبوول نابی (إلا) ب ناڤێ شەریف

بـــاوه کـــــه ژ مـــن تـــو ب صـــدق وئیمان

مــــه جـــان دابوو رووحەك مایه سەر جەسەد

ب ڕۆژ و ب شـــەڤ ئـــەز دبـێـژم ئـەمـان

د گـــەل تـه هەیە یەك خەبەر (من) ژ مـێـژ

بـــپـــوڕســـه ل عـاهـد ب رەحـم وئـحسان

نـــەهـــێـــژامـــه ئـــەز کـو نـەظەر کم ل ته

بـــەلـێ ئـــەز دخــــوازم بـێـمـه ئـاسـتـان

بـــبـــێـــژه تـــو داهـــی بۆ باری بـحـوون

بـــده شـــوور وەکـــی فـــێـرس وپەهلەوان

نـــەذیـــر کـو دبـێـژی نەکن هوون ژ بـیـر

ئـــەڤـــان ضـــەرب ودەرد وا غـەمـولئەمان

(٤٢)

تعالى اللّه چ دلبەر بوو

(تـعالـى اللّه) چ دلبـەر بوو　　مــە دیـبـوو ئـەو شـەڤـا ئینیّ
ددو فـنـجان ژ دەست دەربوو　　ژ لـەو ئـەز هـەر دبیّـم ئـەینیّ

دخـوازم ئـــەز ژ ویّ جـارەك　　بـدیّ مــن ئـاڤـا مـــوبـارەك
شـفـا کـــت ئـــەو بـریندارەك　　دبـووم مـەقـتـوولـیّ مابـەینیّ

ژ مـابـــەیـــنا دو چـەشـمـانـا　　مــە دی تـیـرێـــژ ژ ئاسـمـانا
دهــاتـی خـــوار ژ بـــورجـانـا　　ل بـــەر چـــاڤـــیّ مە دا دەینیّ

کـو دەیـنـیّ ئـــەو ل مـەیدانیّ　　ل دەر حــەق مـــە ب ئەرزانی
دزانـــم تـــو پـــەریـــشـــانـی　　دبــیـــنـم ئـەز ب ویّ زەینیّ

ژ ویّ زەیـنـا گـولا تـە گـەش　　بـەلا کە بـیّـهنا تە پورِ خوەش
ژ کـافـووریّ ومـســکـا رِەش　　نـەظـەر کـم دا ل ویّ بـەژنیّ

ژ گـول رِەنگان نەقش زەر بـی　　ل شـەرقـیّ کەت حەتا غەربیّ
ژ بـۆ شـەوقـەك د دل وەر بیّ　　ل گـــۆڤـــەنـــد وسـەمائـەیـنیّ

سـەمـائـیّ پەری یەك لـیّ بـیّ　　ئەگەر سەد جار کرام چیّ بـیّ

نــەظـەر هەر ویٚ ل بەژنیٚ بـیٚ　　　ل ذات وهــەم ل ویٚ عــەیـنــیٚ

وە داهــــی پورٍ نەظەر لــیٚ کر　　　دەمـا کــەمــبــەر ل پـوشتیٚ کر
نـــەذیـــر دیـباج ل بــەژنیٚ کر　　　حــەلاوەت بـــوو ل دارەیـنــیٚ

(٤٣)

ل باغا دلبەرەك تازە

ل بـاغــا دلـــبــــەرەك تـــازە
فـــەلـــەك ديـســا چ جـەمـبـازە

هەنە چيچەك گـولـێ ڕەنـگـيـن
مــە پـوڕ جـەور وجەفا زۆر دين

مــە پـوڕ جـەور وجـەفـا كێشا
تــو نــاپــوڕســی ل دەروێـشـا

ســەحــەر نـــووڤــە برين ئێشا
دبـــوو عـــاشـــق ل تە مسكـيــن

دل وجـــانـــێ مـــە ئـێـشـانـا
مـــوصـــافــەح كـــە ب دەستانا

تـــو نـائـێـی مــە ب سـەيـــرانا
بـەلـێ ئـيـرۆ ئـەزم غـەمـگـيـن

ئـەزم غـەمـگـيـن د ســالـێ دا
كـو دلـبـەر بــوو تـيـرەك لـێـدا

نالين چـوو بوون ب ئەرضــێ دا
گـــەلـــۆ بـيـنـم وێ ڕۆژا ديـــن

د ڕۆژا حــەشــر ومـــيـــزانـێ
بـــدی جـــوزئـــەك ل پــەروانـێ

دخـوازم ئــەز ژێ ئـــحـــســانـێ
دنـالـم ئــەز ژ بــەر مـەی ديـن

چ نـــێــرگـز بوو چ رەيـحـانـا
ژ بـــۆ مـــن هـات ب مـێـهـڤـانـا

چ چـيـچـەك بــوو ل بـوسـتـانـا
ژ لـەو ئـەز بـووم حـەقيقی ديـن

حـــەقـــيـــقـــی ديـــنـــێ زيندانێ
كـــو فـــيــل هـاتـە ل مـەيـدانێ

بـــەكــر شـــێـــورەك ددو دانـــێ   ژ دۆســـتـــا دووركـرى وى زين

مەمۆ هات مـيـر ب سـطـرنـجـه   وى سى دەست ژێ برن قەنـجـه
بـــەكـر هەر وەخت دبوو سينجه   هـــەوار نـــووڤـــه گـهـا تاجدين

مـوراد گـەل وى نـەبـوو حاصـل   د زيـــنـــدانـــێ دبـــوو دلـكـول
داهـــى وەك وى دبـــوو مـائـــل   نـــەذيـــر بـــوويـه شەهيدێ دين

(٤٤)

نێرگزێن سونبول ل پەی وان

نـێـرگزێن سونبول ل پەی وان مە ل چۆلان خوەش ددین
هـەر وەکـی سـووسـن ل پایان دائـی خالـێ ڕەش ددین
دل دبـــت بـــەحـــرا ل فـولکا مەوج وپێل وفەتل وگەڕ
دڕەشـیـنـن جـەگـــەرێ دە مـە ل بورجان شەش ددین
مە ل بورجێ ئەسـمـەران دی تێن سـەمائێ سـەد پـەری
حـوور وولـدانـێ د غـــورفـا مـــە ل قەصرا مەش ددین
وێ د قـەصـرا پـەرییان کافـوور وعەنبەر مسك وگول
تـێـکـلـی هـــەڤ کـــرنـا ئـالا ولـــواء ڕەش ددیـــن
هـەر دەما ڕەنگین مە دین هاتن تەماشا صەف ب صەف
لــەك ب لــەك تـێـنـە سەمائێ سەد مەلائك لەش ددین
سـەد عـوشـاق هـاتـن تـەمـاشـا عاشـقێ نوورا بەصەر
شـوعـلـەیـا نـوورها مونەززەه تیرێژ تیرێژ خوەش ددین
مـا دبت مـثـلـێ تە داهی سەد هەزار عـەبـدێ فەقـیـر
ئـــەی نـــەذیـر نووڤە دزانت سێ فنجان بێ غەش ددین

(٤٥)
دێ چ کم ئەز

دێ چ کــم ئــەز ڤــی زەمـانـی صافـی نابت قەلبی‌یـە
وێ مــرن بــیـرا خــوە نــانــێ ئەو د دونیا تالـی‌یـە
مــن هـەبـوو مەحبووب دە ئیرۆ من د گـەل سێران دکر
مـن نــەظــەر دایــە ل چـاڤان خـەط ل دێمێ هندی‌یـە
زێــڕ ل پــەی نوونـێ ڕەشاندی نەقش وصونعا قودرەتێ
کــو نـڤـیـسـی حێ د نیڤ میم دال ل پەی وێ دانی‌یـە
کــی گــەلــۆ سـەر هـش دمـینی کو دبینی ئەبروویان
جام وفەرفوورێ ل بەر وێ زولف د خەططــێ لائـی‌یـە
چ دبــت وێ ئــەز بـنـێـرم جـارەك ل بەژنا تە لـەطیف
بـێـم طــەوافـا زولـف وخـال وئـسمێ تەی نوورانی‌یە
کـو طـەواف کم پێ ودەستان دا موبارەك بت فـەقـیـر
ئـەز بـنـۆشــم مەی ژ جامـێ عشق ببت تـم بـاقـی‌یـە
دێ ل کوو ئەرضی گرم بەژنا وەکی رەیـحـان ب نوور
مـثـلــێ ڕۆژێ بـت شـەفـەق بەغچە وناڤ رضوانی‌یە
بـەغـچەئێ گول وێ د ناڤ دە من ل دۆرێ چەرخ ددا
لامــعــەك هـاتــێ ژ بــالا وی د نـاڤ دا دانــی‌یــە
مـن نــەظــەر دا لامــعـێ سوبـحان ژ شاهێ قودرەتێ
حوسن وجەمالە دلبەرێ جـەوهەر وعونصور عالـی‌یـە
عـونـصـرێ خـامـس مە دی ئـیـرۆ د بورجا زوهرەئێ
عـەقـدا پــەرویــنــێ د بــەر دە ئـەو دبوون ئالائی‌یە
شەووشیـن ئەم هەر ژ بەر وان کو مە دین خال وزولف

مەفـتـهـا قــەلــبــێ عـەلـیـلا ئەو د بورجا شەمسی‌یە

ئەز دبووم سوکران ژ بەر وان کی گەلۆ مەهدەر بکت

مەهدەرا وێ شەوق ونووریێ ئەفضەلـێ سەد حەجی‌یە

کـەس نـەمـا مـەهدەر بکت ئـیـرۆ ل حالـێ تە ذەلیل

مـەلــجـەئـێ عشق وعوشاقان ئەو رەببێ تـم بـاقـی‌یە

تــو قـەبـوول کە یا رەب دوعایا عەبدێ خوە فەقـیـر

کـو دنـالـێ هــەر زەمــانــا ئــەو نەذیرێ داهی‌یـە

(٤٦)

فەلەك مامە د قەیدێ دە

فــەلــەك مــامــە د قــەیدێ دە / دەمــا بــێــن ئــەو خــەط وخالــە
جــەگــەر هوور بوو د عشقێ دە / ژ دل چــوو بــوو دوســەد نالــە

فــغــان ونــال ژ دل ئــاڤــێــت / ب شــێــریــنــی دەما ئــەو تــێت
د قــەلــبــێ دە ئــاگــر بوو پێت / دەرمــان نــیــنــە بــۆ عــەبــدالــە

ئــەزم وەك گــۆك ل بەر ضەربــە / ل جــانــێ مــە هــەرۆ حەربــە
تــو بــولــبــول سەر گولا زەر بە / د ناڤ بــەغــچــە دبــووم لالــە

فــەلــەك مــا قــەی تــو نەیاری / هــنــدی هــێــستــر ژ چاڤ باری
تــو نــاپــورسی ژ بــرینداری / فــالــە وی حــەرفــەیــەك دالــە

ب یــەك ساعەت دبووم عاشــق / مــە دل دائــێ نــەبــوو لائــق
ل ســەر مــە ئــەو دبــت فائق / ئــەلــیــف نــائــێ ژ بۆ فالــە

مە جەوهەر عونصورەك نوورێ / بــنــۆشــم مەی ژ فەرفوورێ
ببم مەدهووش ل سەر طــوورێ / دەمــا دل تــەکــیــە وپــالــە

ل نــك دلــبــەر بــبــم قاعــد / ژ بــۆ ئــیــلاهـ بــبــم ساجــد
ســەحــەر ئــیرۆ بــبــم عابد / ژ دەنــگــێ زنــگ وخــرخــالــە
ب دەنــگــێ عــوود وتــەنبوورێ / ب وان حــەرفــێ د زەنــبوورێ

مــه دل بــوو لامـعـا نــووریٚ   ل بــەر چـاڤــیٚ مـە بـوو ئـالـە

هــلاڤــێــت پــەردە قـەلبـانە   كــو ئــەو هاتـی ژ ئـەسـمـانە
مـا چ بـكـم ئــەز نــە ڕێـزانە   نـیـشـان مـن دیـت ببـت پالـە

تــو دەرمــانــیٚ دل وجــانــی   (شــكــراً حـمـداً) تو دزانـی
تــو هـــەر قـبـلــە عـوشـاقانی   سـەعـیـە عـومـرە بوون هەڤالە

تــە ســۆتــن پــورٍ دل وجانـە   ب وان شـــووریٚ عـەگـیـدانـە
ل بـاغــیٚ ســـۆرگــولا مـانـە   كــەتـم زیــنـدان وهـەم چالە

ب ڕۆژ وشـــەڤ تــەبـات نائیٚ   وەكــی مـــەجـنـوون ولـەیلائیٚ
ل مـەهـدەر قـەط كـەسەك نائیٚ   مـە گــۆ حـەبسا ویٚ هەر مالـە

د حـــەبــســیٚ دە ئەزم دل كول   دبـم عـــاشــق ل ویٚ زەر گول
دنالــم ئــەز وەكــی بـولـبـول   دل وجــانــیٚ مــە بـوون تـالـە

دل وجـانــیٚ مــە پــورٍ سـۆتن   ب وەصـلــە غـوربـەتیٚ نوهتـن
فــراق وغــەفـلـە تێك جۆتـن   نــەذیــر ئـیـرۆ دبــوو كـالــە

(٤٧)

سەحەر ئیرۆ مه کر گازی

سـەحـەر ئـیـرۆ مـه کـر گازی ژ دل چـوو پـێـتـەکـێ نـاره
لامـع هـاتـی ب پـەروازی ژ بـالا ئـەو هـاتـی خـواره

دەمـا هـاتـی ب پـەروازی ب بـەز هـاتـی وەکـی بـازی
شـەهـیـد بـوومـه تویی غازی ژ مـێـلاکـێ بـریـنـداره

دەمـا تـێـن کـەوکـەب ولامـع (مـسـاءً) ئـەو دبـوون ساطع
فـەلـەك دائـم دبـوو مـانـع عـەزیـز نـووڤه شوکـورداره

ژ بـۆ ئـیـلاهـ شـوکوردار بوو حـیـجـابـا قـەلـبـا نـوو ڕابـوو
کـو تـیـر وڕم ل مـن دابـوو ب ڕۆز وشـەب ده هـەواره

مـه دی لامـع د قـەلـبـێ ده مـەلـەك سـەیران کرن وێ ده
ذەلـیـل بـوومـه د عـشقێ ده عـەلـیـل نـەجـمـا تـه سەییاره

عـەلـیـل بـوومـه ژ بـەر داغا مـه جـان بـوو ئەو گولا باغا
وەرت سـەربـەست وەکی ئاغا ب مـەش بێت بێت ئەو د نـزاره

شـەفـەق دابـوو وەکی نـووریێ تـەجـەللا بـوو ل سـەر طووریێ
هـشـیـن بـوویـه ل بەر سووریێ رەیـحـان شـیـن بوون ل بەر واره
ژ بـەر واره صـەیـاد ڕابـوون ڕم وخـەنـجـەر ل من دابـوون

مـه ژی نـالـیـن ژ دل دابـــوون　　　چ نـــالــــیــــنـکـــی ب دژواره

مـــه دا ئـــەفـــغـان ب دژواری　　　ل مـــن ڕوون بـــوو شـــەڤا تاری
خوناڤ هەر وەخت ژ بەر باری　　　مـــەلائـــك تـــێـــنـــه گـوهداره

ب حـەقـقـیٚ وان نەبـیـیـا کی　　　ب ئەسـمـائـیٚ نوو حـوسـنا کی
داهـــی ئـــیـــرۆ ب وا شـا کی　　　نـــەذیـــر مــــایــــه بـریـنداره

(٤٨)

مه دلبەر دی د خەونێ دە

مــە دلــبــەر دی د خەونێ دە　　ســەحـــەر رەمـزەك ل دل دایە
ســووسن بوو ئەو نەسیم لێـدە　　د مـــرئـــاتـــێ دە خـــویایـە

د مـــرئـــاتـــێ خـویـائـی بوو　　نـە حـۆری بـوو نە پەری بوو
ئـــەبــروو نەقشێ ئیلاهی بوو　　د قـــبـــلـــێ دە تـــەجـەللایە

لـــەطـــیـــفـــا نـــازكـــا شـــەنگا　　ب بـــەژنـــێ نـێـرگـزا ڕەنگـا
هـــەروهــەر بـاهـــیـــن ودەنگا　　ب قـــامـــەت ڕنـــدە عـەبلایە

وەكی عەنتەر ئەزم مەجـرووح　　کــو تـــیـــر ورم ل مـــن دانـە
وێ ئـــەز كوشتم د عشقێ دە　　كـــرم غـــەرقـــێ ل پـــێـلایـە

بـــەســـە داهــی جـەگەر ناری　　گــول ورەیـحـان ل تـــە باری
ل ســـەر طـــووقێ ب دژواری　　نـــەذیـــر نـــالـــیـــن ژ دل دایە

(٤٩)

ئەڤینا تە عەلیل سۆتن

ئـەڤـيـنـا تـە عـەلـيـل سۆتن دوتـا ژ زولـفـێ تـە بـەردانە
ل نك دێـمـی چيچەك چووتن ژ بـــۆ دەردێ مـــە دەرمـانـە

نـــە تـــەخـــتـۆرە نـەطەبـيـبە نـــە ئـەو دۆسـتـە نە رەقيـبە
نە رەيـحـانـــە نـە ئـەو ديـبە دو گـول سۆرێ ناڤ بوغچانە

نـــە حـــۆری بـوو نە زيبا بوو نـە ئـــەو خـاكە خوراسا بوو
ژ ئـــەرضـا مـەكـكەهێ ڕابوو بـۆنـا جـەرحـێ مـە شـەفانە

عـەلـيـل بوومە ب دائێ خـوە ذەلـيـل بوومە ب قەلبێ خوە
ئەزێ بـمـرم ب دەردێ خـوە هـێـسـتـر چـاڤـا مـــە رەوانە

(جـرت دمـــع مـن العـيـن) ئـــيـــشـارەت دا ژ مـابـەينێ
بـلا يـــەك جـار سـەلام دەينێ ســـەلام كـارێ عـوشـاقـانـە

ژ بـــەر دێـــمـێ ســەلام دابوو پـــەردا عـــشـــقێ ل دل دابوو
ل دونـيـائـێ مە ئەڤ حال بوو گـــەلـــۆ حـالـێ تـە چـاوانە

دە كـا تـــو وەر وەكـــی بازی ب چـەنـگ وعوود وپەروازی
ل نـــك داهـی ب دلـخـوازی ل بـال نـــەذيـــر ب مـهـڤـانە

(٥٠)

نیرگزەك ڕەنگین مە دی

نــێــرگـزەك ڕەنـگـیـن مـــە دی ئــیــرۆ ل بــەغــچــانــێ تـەمـە
ســۆر وزەر بــوو ب خـــوەدی ئــەز بــولــبــولــێ باغێ خـوەمە

ســۆر وزەر بــوو بــێ هــەڤال هــاتــی ب ســـەر بـائێ شەمال
ئـەو ڕاست وچەپ لـێ بوونە خال ئــەز عــاشــقــێ خـالـێ تــەمـە

خــالــەك ل سـەر مـن یارێ بەس دەركــەڤ ل دونـیـائێ قـەبــەس
ســەر هـش نامـینی كەس وكەس وێ حــیــنــێ پــەروانــێ تـەمـە

كـەوكــەب شـەفەق دی جارەكی وێ عــاقــلــێ ســوكـران بكـی
داغــێــن د دل دە كــوور بـكـی تــو بــورجـی ئـەز نەجـمـا تـەمـە

بــوغـچـەك بـهـاری كـەمـمـلـی ســەد گــول د ناڤ دا عـەددلـی
ســونــبـول ل دۆرا فــتــتــلـی مــەجــرووحــێ خـارانێ تەمە

خــار وی ل گــول ڕەنـگـان هەنە چــەنــدان وەصــف دم زێــدەنە
ئــەو مــەعــشـووقـێ جانێ مەنە ئــەز عــاشــقــێ دەرێ تـــەمـە

حــارس وێ بــێ سـلاح چ كـت ڕۆژ وشــەبــێ ئــەو شـەڕ بكـت

سەد جاری دل ئەو شا بکت   ئەز خەوجەئێ بەندا تەمە

مسکینە موحتاج ئەبرووان   وەك گۆك ل دەستێ زارووان
لێدان سەد وشێست کاشووان   تو میری ئەز لعبا تەمە

وەختێ هەبت لعبا حەلال   من ناڤێ قەط تم زێرٍ ومال
سبحان ژ شاهێ (ذو الجلال)   ئەز طامعێ نەقشێ تەمە

نەقشێ جەمال دا ڤێ دنێ   ڕەنگێ زەرە خال کەتنێ
هاتن ل بەر چاڤ من تەنێ   ئەز موشتەهی حوسنا تەمە

حوسن وجەمالا دلبەرێ   ئاڤێتە دۆرا پەنجەرێ
لێدایە بائێ سەحەرێ   ئەز مەست وسوکرانێ تەمە

سوکرانێ وان نەقشان دبووم   بۆ لەیلائێ مەجنوون دبووم
رۆز وشەبێ عاشق دبووم   موشتەرییێ حوسنا تەمە

نوورها ل سەر وی غالیە   نیڤا بوستانا دانیە
هاتن طەواف سەد حاجییە   ئەز عابدێ حجرا تەمە

حجرا کوتوبخانا مە دی   زەندێ کتابا لێ مە دی
یەك خەط غەلەط قەط لێ نەدی   ئەز ناظرێ دەرسا تەمە

دەرسەك موبارەك من دڤێ   یەك دو کەلام شێرین دڤێ

سەد موعەما من ژێ دڤێ   لێ دائما فەقهێ تەمە

ئوستاذێ من دائم تویی   موئەللفێ نەقشا تویی
دەرمانێ ڤان دەردا تویی   ئەز کوشتییێ ضەربێ تەمە

ضەربەك ل تە دایە فەقیر   مەحبووس کری ئیرۆ نەذیر
مأیە تەنێ داهی ئەسیر   ئەز مەقتولێ قەتلا تەمە

(٥١)

يا رەب پەریشانم ژ دل

یــا رەب پــەریــشـانـم ژ دل	دل ژار ومـەسـت وخـسـتـەیە
ئـاگـر ل سەر جەرحێن د كول	ئەو عـالــمــیٚ ب حـالــیٚ مـەیە

ئەو عالــمــیٚ ب حالــیٚ مە بوو	ئــەو زانـی پورٚ حوب زێدە بوو
تـم كـوشـتـیـیٚ یاریٚ خوە بوو	مـــن بـــەحـــر د نیشانیٚ هـەیە

نـیـشان كو دانین چار طەرەف	هـاتـن تەماشا صەف ب صەف
ئەو لـەشكەریٚ بیٚ ساس ودەف	مـن دلـبــەرەك نـاڤ دە هـەیە

دلـــبـــەر سـەمـائـیٚ هاتە دەر	لـبـسـیٚ ل ویٚ هەر سۆر وزەر
مـن رووحـیٚ شیٚرین دانی سەر	جـانـــیٚ عـــەزیـز مـن نەقدەیە

ئـاهــەك د سـالــیٚ چـیٚ دبوو	حـوسـن وجـەمالـەك زێدە بوو
كـەیف وسورروور من هل دبوو	رۆژ وشــەڤـیٚ مـەیـخـانـەیـە

مــەیـخـانــەئــیٚ دلبەر دناڤ	مسك ئـەذفـەرا قەند وگولاڤ
پـورٚ سـەر رەشانـد بەژنا زراڤ	بـــووم عـاشـق وســوكرانەیە

یا سـەهـلـە عاشق رووح بـدی	چـمـكـی رەقـیـب دەربا ددی
مـــن گـۆ ئەمان هاوار خـودی	ئـــەڤ چ عـەذابـەك زێـدەیـە
مـن دی عـــەذابـەك پـورٚ جەفا	قـەلـبـیٚ ل وان نـــەشـر ولـەفا

هـنـداد موحەمـمـەد موصطەفا ئــەو شــافــییــێ قەلبێ مەیە

نــەشــر ولــەفـەك دانینه سەر مــەخــتــووم كرن زیر وزبەر
خوون وێ ب مەوجا هاتـه دەر نـائــێ طــەبـیـبـەك بـۆ مـەیە

تـم ئــەز دبـــێــژم یا صـەواب جـان وجەسەد من بوو كەباب
كـانـــی حـــەیــاتـا ئـاب وئاب ئـەو ئـاب ل نــك عەینێ تەیە

(عـیــن الیقـیــن) نائێ ژ مێـژ لـەو كـەتـیـە دل پیسی وقـەرێژ
نـــەذیـــر بەسە بەس كە درێـژ ئـــەســوەد حـەجەر قبلا تـەیـە

(٥٢)

مه دلبەر دی ل محرابیٚ

مـه دلبـەر دی ل مـحـرابــیٚ — د دل دە ئـاگــرەك هــلــبــوو
مـــه جـــان دایـــه د عەذابـیٚ — فـەلــەك دیسا جەگەر كول بوو

ئـــەزم ئـــیـــرۆ بـــریـــنـدارم — ل دەرگـــاهـــیٚ تـــــه زارزارم
شـــەب ورۆژیٚ ب هـــەوارم — بـــژانـــیٚ جـەرگیٚ بولبول بـوو

وەكـی بـولبول دنـالـم ئـــەز — شـوبـهی گـۆیـیـن دكالـم ئەز
ل بورجا ئەسـمـەرایـم ئــەز — شـوكـور دیـسـا شەمال هلبوو

ویٚ شــەوق دابوو ل بەر تاڤیٚ — بــلا تـــیـــــر ورمـــا بـــاڤـــیٚ
مـــه جـان دەرمانیٚ گول ئاڤیٚ — دەمـــا دلـــبـــەر مـوقـابل بـوو

ژ گـول رەنگان گولا زەر تێن — سەحەر ئیـرۆ شێرین خەف تێن
ژ دەسـتـیٚ دلـبـەریٚ بەر تێن — ژ بـەر وان با هیـن وكـول بوو

نـــه لازم بـــوو بـكـم ئەفغان — نـــه مـەحـبووبیٚ ته سیتـەم كر
ئەگەر یەك جاری روو دت تو — ئـــەزیٚ بـــێـژم ئـــەوە چل بوو

ب شـەوقـا ویٚ تـەجـەللائیٚ — ب ویٚ حـــوسـنا خودیٚ دائیٚ

جــەمــال دایــە ل دونــیائێ   ل نـاڤـا بـاغـا مـووصـل بـوو

ژ بــەر حــوسـنێ ئەزێ دینم   ژ بـەر وەصلێ کەزەب خوینم
وەکـی بــولــبــول ئـە نابینم   دەمـا گـول ئەی نەذیر هلبوو

(٥٣)

(تعالى اللّه) جەمال دایە

(تـعـالـى الله) جــەمـال دایـــە وێ ئـیـرۆ
تــو وێ بــمــری ب ڤی دەردی فــەقـیـرۆ
گــەلــەك گـــەڕیـام ل دونــیـائـێ تەمامی
نــەدی من كەس ب مـثـلــێ تـە حـەقـیـرۆ
جـەگـەر هوور بوو ب ڤان نەقشێ كو چێكر
نــەدا مــن نـوقـطـەیـەك ئـاڤـا نـــەمـیـرۆ
دنـالـــم ئـــەز ژ بـــەر حــوسـنـا دەلالـە
جـــەمـــالــە هــەم كەمالە هــەم مــونـیـرۆ
ب دۆســتــانــی نــەظــەر دا من عەجائب
وە ونــدا كــر ژ بــەر چـاڤـێ مــە ئـیـرۆ
ذەلـــیـــل بــوومــە ژ بــەر قوربا ویصالــێ
زەبــوون بـــوومــە ژ بـــۆنــا تــە مدیرۆ
دبـــووم مــەجــنـــوون ل سەر ذاتێ شەریفە
قــە كــەس نینە ب حـوسنا وی نــەظـیـرۆ
نــەكــە نـالـیـن د عـشـقـێ دا تــو داهی
تــو وێ بــمــری ب ڤــی دەردی نەذیـرۆ

(٥٤)

يا رەب شوكور ديسا وەرين

يـا رەب شـوكـور ديسا وەريـن　　سەد گـولشـەنىٚ خارىٚ مـە ئەو
دۆرا ســەمــائــىٚ ب گـەڕيـن　　لـەو مەقصوودا هێژ نـوومـە ئەو

هن تێن كو ئەو ئەهلىٚ عـەذاب　　قــەســەم دكم سىٚ سەد كتاب
ئــەو تـاڤـێـژن شيش وكـەباب　　وا هــەر دڤــێــتــن نـان ودەو

دىٚ ئــەو ب فـكرا خوە چ كن　　سـەد داغ د دل دە كـوور دكن
مــن مـەنـفـىيـىٚ چـالـىٚ دكن　　هـەر ئەو دخۆن سووندىٚ دەرەو

ئــەو چ دزانــن لــەذذەتــىٚ　　كــەيــف وسورروورا جەنـنەتىٚ
نــەقــش ونـيـشـانىٚ قودرەتـىٚ　　خـالص ومـوخلص نـوو مە ئەو

خـالص ومـوخلص ئـەو تـەنىٚ　　مـن نـاڤـىٚ قـەط مولكـىٚ دنـىٚ
مـا دەم پــيـس وزۆر كــەتـنـىٚ　　مــە ژ يــاقـووت ولوئلوئە ئەو

مــن نــاڤــىٚ قەط يەك يارە دى　　شــۆخ وشـەپـالـەك كـو مە دى
مــا قــەى نــەذيـر نـاكى فدى　　ڕۆژ وشــەڤــىٚ دل خواز تە ئەو

(٥٥)

يا ڕەب دنالم ڕۆژ وشەب

یـا ڕەب دنــالـم ڕۆژ وشەب   زێـدە ل ســەر مـن بوون بەلا
سـەد شـیشە وجامـێ حەلـەب   هـاتـن جـەزیـرێ بوون جەلا

مـا دام د نـاڤ مـە ئەو هـەبی   فـەخـر وكـوبـارێ زێـــدە بی
هـوون نـابـیـنـن قـەط ئەدەبی   چـــاوا كـــو گـۆتـی مە مەلا

ئـــەهـلـــێ زەمان تەڤدە جۆتـن   مـــن ژی جـەگـەر تـم دسۆتن
هـــەر وەكـی هـاتـیـیـە گۆتن   (إن فــــرعـــــون عـــــــلا

في الأرض) لـەورا غەرق دكـر   كـوفر وظـەلالـەت زێـدە كـر
عـەلامـەت بـوو نیشان مە كر   هـــن ژێ دبـــوونـــە مـوبـتەلا

هـــوون ناكـتـن قـەط باوەرێ   كـــانـــی صـــولاحێ مە بەرێ
حـــەتـتـا مـــرن بـۆ وە وەرێ   وێ ژ نـــوو بـــبـــێ هەلا هەلا

تـــەوبــە بـــكـــن ئـەیا دەلال   طـــەواف بـكـن شەیخ كەمال
پـــێـــرە فـەقـیـر ومـال وحـال   صـــەبـــرێ بكن (حیـن غلا)

لـەورا ئەو شـەیخ موستەرشدن   دائـــــم (حـمـد الله) ێ ددن

شـــوكـــــر وثـــەنـــا پێڕە ددن   بـــەس وەقـــتـــێ مە بوویە بەلا

ڤـــی وەخـتی مونكر پورِ هەنە   چـــەنـــدا وەصـف دم زێدەنە
وەك شـــەوكا ئەو د رێ دەنە   داهـــی نـــەذیر نوورهەك جەلا

(٥٦)
داهی ما قەی تووێ کۆری

داهی ما قەی تووێ کۆری   تو ڕانابی لەزێ ناکی
هەچی هات و ژ تە بۆری   دە کا تو خوە خلاص ناکی

ئەزم پیرێ د عشقێ دا   ئەزم مەحبووس د قەیدێ دا
کەزەب خوینم د وێ ڕێ دا   ما قەی هێژ تو باوەر ناکی

باوەر کە تو ژ من ئیرۆ   بوویم گۆیین ل سەر دارێ
ژ دل چوو پێتەکێ ئاگر   دەما بسکێ خوە دو تا کی

دو تا کی تو کەزی وبسکان   ڕەشینی عەنبەرێ سەر وان
ژ بێهنێ پوڕ دبن سوکران   جەگەر هوور بوو ب وی خاکی

ب وی خاکی جەگەر هوور بووم   د عشقێ دا موظەففەر بووم
وەکی مەجنوون ئەزێ هەر بووم   ل لەیلائێ کو لۆما کی

مە دل چووبوو ژ بەر دلبەر   دەما پەردە ئاڤێتن سەر
ئەزێ چ بکم بێ چەنگ وپەڕ   د مەحرابێ خویا ناکی

ئیلاه ئەو نێرگز ورەیحان   غەمێ دل دجلە وسەیحان
نەذیر وێ چی ب ڤان دەردان   ژ با خوە تو شەفا ناکی

(٥٧)

ڤێ سەفەرێ ئەز دین کرم

ڤـێ سـەفـەرێ ئـەز دیـن کرم   هــەوار ژ دەردێ ســەفـــەرێ
ڕۆژ وشـــەڤـــێ بـــێ هـش کـرم   هـــەوار ژ دەردێ ســەفـــەرێ

ئـیـرۆ فـەقـیـر بـێ هـش کـری   مـەحـبـووسـێ زیـنـدانـێ کری
سـەر چاڤـێ وی خوون ڕێژکری   هـــەوار ژ دەردێ ســەفـــەرێ

پـــورِ جاری بوو ئەو خوونا ڕەش   مـامـە سـەر یـێـك تـم بێ لەش
لەو کـو مـە دی ئەو بەرێ ڕەش   هـــەوار ژ دەردێ ســەفـــەرێ

بـــێ لاش وبـــێ سـەر یەك دمام   مـا ئـــەز ژ ویـــصـــالـێ ڕەڤـــام
مـەکـتووب ب دەمعا بوون ختام   هـــەوار ژ دەردێ ســەفـــەرێ

دەمـــعـێ ل چاڤ دجلە وفەرات   نـاظـر دبـــووم قـــاصـــد نەهات
هـێـڤـی دکـم بـچـمـە نـەجات   هـــەوار ژ دەردێ ســەفـــەرێ

هـێـڤـی دکـم بـــال تـە کـەریـم   ڕەحـمـێ بـکـــە ئـــەیـا ڕەحیم
مـە خلاص کە (من نار جحیـم)   هـــەوار ژ دەردێ ســەفـــەرێ

نـــارێ دلا نـــای گـــۆتـــنــێ   حــوسـن وجەمال کەت ڤێ دنێ
جـــەرگ وهناڤ سۆت من تەنێ   هـــەوار ژ دەردێ ســەفـــەرێ
ڤـــێ ســـەفـەرێ مەدفوون کرم   ئـــەز مـــوغـــنـــێـیـێ دنێ کـرم

جـــان ئـــــەز ژ رووحـــێ دكـــرم هـــەوار ژ دەردێ ســـەفــــەرێ

نـــوورهـا مـــونـــەززەه من دڤێ ســـەد دو قـــەداح مـــن ژێ دڤێ
دائـــم ســـەحـــەر خەف من دڤێ هـــەوار ژ دەردێ ســـەفــــەرێ

پـــورِ زێـــدە بـــوون دەرد وئەلـــەم حـێــستــر ل چاڤێ من بوونە چەم
مـــا كـــی دزانـــت كەیف وكەم هـــەوار ژ دەردێ ســـەفــــەرێ

(كـــم مـــرة) مـــەعـــشـــووق ددی هەروەخت ل سەر طوور من ددی
رەمـــزەك ســـەحەر هـــەر من ددی هــــەوار ژ دەردێ ســـەفــــەرێ

ئـــیـــرۆ ســـەحـــەر ئـــەز داعیـــمە دائـــم ل ســـەر مـــوشـــتـــەریـــمـــە
ســـەرعـــەســـكـــەرێ ئـــالائـــیـــمە هـــەوار ژ دەردێ ســـەفــــەرێ

دیـــوان گـــەڕانـــدن پـــورِ گەلـــەك هاتن ژ ســـەمـــمـــائـــێ مـــەلـــەك
دۆرا حـــەجـــەر بـــوونە خەلـــەك هـــەوار ژ دەردێ ســـەفــــەرێ

نـــەظـــەر مە دا وان دوور كـــەتـــم بـــێ هش ل ئەرضی ئـــەز كـــەتـــم
گـــەر ئـــەو نەبت ئەز بـــێ خـــەتـــم هـــەوار ژ دەردێ ســـەفــــەرێ

یا رەب عـــەلـــیـــل دوعـــا دكـــی رۆز وشـــەبـــێ زاریـــن دكـــی
ب وەصـــلا وی دا تـــو شا بكـــی هـــەوار ژ دەردێ ســـەفــــەرێ

یـــەك نـــوقـــطـــە نوور تو دەینی بەر مـــەعـــشـــووق ببینی هەر سەحەر

مـــيـــم پـــێ ویـا وغـەیـن وبەر　　　هـــەوار ژ دەردێ ســـەفـــەرێ

کـەس نـیـنـە کـو مەهدەر بکت　　　ئـــەڤ عـــەبـد تەنێ دوعا دکت
بـــەس عـاشـقـان مەقهوور بکت　　　هـــەوار ژ دەردێ ســـەفـــەرێ

سوبحان ژ شاهێ (ذو الـجـلال)　　　دا مـــن مـــــەی وئـــاڤـــا زەلال
مـــن نـــاڤـــێ ئـــەڤ دونیا ومال　　　هـــەوار ژ دەردێ ســـەفـــەرێ

ئـــەی داهـــیـــێ کـەلام شرین　　　نـــوو بوو ل دل حوبب وئەڤـیـن
نـــەذیـــر دبـــوو عـاشـق ل دین　　　هـــەوار ژ دەردێ ســـەفـــەرێ

(٥٨)

دلبەرا دێمیٚ ب نوور

دلـبــەرا دێـمـیٚ ب نـوور شـەوق دایە بورجا ئەسەدی
(أحـســن الله تـبــارك) ژ ویٚ نــوورا ئــەحـمـەدی

ئــەز دبــووم عـاشـقیٚ نووریٚ هوون ل من لۆما نەکن
ئــەز چ بــێــژم د حـەقــیٚ ویٚ تەڤ ژ من باوەر بکن
وەکــی قـەنــدیل پیٚ کەڤن پەروانە خوەش قستیٚ دکن
ســاعــەتــا نــیـڤـیٚ شەڤیٚ ئەو خوە ل من ظاهر دکن
چــل بــریــنــان لــیٚ دکـن تەسلیمی لوقمان من دکن
دشــدیــنــن ســەر وپـا نـوو قەید ومەربەط من دکن
بــیٚ خــەطــا وســوجــەکـی گرتییٚ زیدانیٚ دکن
ئــەز دکم نالــیــن وزاریٚ بەس ل مــن ظـولـمیٚ بکن
هـوون ژ لـوطـفـا خــوە بنێرن رەحـمەکیٚ بۆ من بکن
ب عــەلـیـل دن نـوقـطەیەك نوور ئەو ژ نوورا ئەبەدی
دلـبــەرا دێـمـیٚ ب نـوور شـەوق دایە بورجا ئەسەدی
(أحـســن الله تـبــارك) ژ ویٚ نــوورا ئــەحـمـەدی

مــن دڤــیٚ ڕۆژ وشــەڤــیٚ دەرمــانــیٚ لوقمانی ل بال
دا کــو صــافــی کــت بـریـنان ب من دی ئاڤا زەلال
پــێــڕە جـامـەك ویٚ تـژی ئیرۆ ژ دەست شۆخ وشەپال
ب فــەقــیــر وعــەلـیـلان دی تم ژ ویٚ خەمرا حەلال
هــەر دەمــا کــو ب مـن دی من ناڤیٚ قەط دونیا ومال
دا ب ویٚ کــو ئـەز طەواف کم دلبەرا حوسن وجەمال
بــێــم تــەمــاشـایـا دەلالــیٚ نـێـرگزا پوڕ خەط وخال

بـــكـــەڤـــم نـــيـــڤـــا بـــوستانا ببۆسم يەك گول حەلال
بـــێـــهـــن بـــكـــم سينە ب سينە ئەز ڕۆنـــم نووڤە ل بال
فـــيـــل ورەخ وێ د جـــەريـــدێ ئـــەو نەما دائم قەبال

دەربـــا كـــو دانـــی د دل دونـــيـــائـــێ دە كەس نەدی
دلـــبـــەرا دێـــمـــێ ب نـــوور شـــەوق دايە بورجا ئەسەدی
(أحـــســـن الله تـبـــارك) ژ وێ نـــوورا ئـــەحـــمـــەدی

بـــمـــرم ئـــەز ب جـــەفـــائـــێ كی هەيە مەهدەر بكت
مـــەحـــبـــووس ومـــســـكـيـنـێ دل ئيرۆ ژ زيندان دەر بكت
پـــورِ ڤـــەوابـــەك زێـدەيە بۆنا خوە ئەو سەد حەج بكت
مـــا حـــەتـــا بـــێـــت عـــەرەصـــا مـــەهـــجوور بلا ئازاد بكت
تو ب من دی رەحـــمـــەكـــێ يا رەب ب لـوطفا خوە بكت
تـــو بـــنـــێـــری ئاســـتـــانـــا عـــــەبـــدەكـــی ئـــازا بكت
تـــو بـــدی وی كـــاســـەيەك نوور دلـــێ خوە پێ شا بكت
دا مـــوراد ومـــەقـــصـــەدا دل ئـــەو ب وێ حاصل بكت
عـــەنـــبـــەر وكـــافـــوور ومسكی تێكلی هەڤ ئەو بكت
ســـەد وســـی فـــنجان د دەست دا ئەو ل دائێ خوە بكت

لـــێ دســـۆتـــی جـــەگـــەرا وی خوون بريان كەف ددی
دلـــبـــەرا دێـــمـــێ ب نـــوور شـــەوق دايە بورجا ئەسەدی
(أحـــســـن الله تـبـــارك) ژ وێ نـــوورا ئـــەحـــمـــەدی

دەرمـــانـــێ دەردێ دلا تـــو تـــێـــكـــلـــی هـــەڤ هەر بكە
تـــا ســـەحـــەر دو بـــێـــتە دەر جەرحێ خوە پێ دەرمان بكە
شـــەكـــەر وئـــاڤـــا حـــەيـــاتـــێ هـــەم د فنجانێ بكە
ســـەد شـــوكـــور حـــەمـــد وثەنا بۆنا خودائێ خوە بكە
صـــەف ب صـــەف تـــێـنـــە سەمائێ تو تەماشا وان بكە

حـــوور وولـــدانـــێ د غـــورفـا دائـــم قەستا وان بکە
نـــێـــر گـــز و گـول وێ ل بەغچان تـو سەیرانا وان بکە
ب حـــەلالـی بـــبـــۆسـه یـەك تا تو ژی ژی وان بکە
شـــێـست وشەش پەل لـێ هەنە دائم د جیێ وان بکە
دورِ وئـــەلـمـاسـێ ل قـەصـرا کـەیفا خوە پێ وان بکە

ئـــەز دزانـــم ژ بـــۆنـــا وا هـــەر ل تـە طـەعـنـێ ددی
دلـبــــەرا دێـمـێ ب نـوور شـەوق دایە بورجا ئەسەدی
(أحـــســـن الله تـبــارك) ژ وێ نـــوورا ئـــەحـمـەدی

طـــەعـــن ودەربـــێ وێ گـرانـن ئەز ژ بەر نابم خلاص
وی ددانـــی ل پـــوشـتـا مـــن بارەیـەك تـەڤدە رصاص
ب ســـەمـــائـــێ تـــو وەرە داهـــی ژ نـوو ببنە رەقاص
ب رمـاحـــێ بـــکـــوژم تـــە جـان دبـی بۆ من قصاص
ڤـــی زەمـانـــی کەس تو نینە کو نەبت ئەو هەر بەلاص
وێ د بـــەحـــرا قـــودرەتـــێ ئیرۆ ژ نوو بوونە غەواص
خـــر خـز وســـارق د چـەرخێ دێ بیتن (حین مناص)
مـا رەوایـــە کـــو مـــە دی تـن سەد ئیرۆ پەریێ رەقاص
نـاظـر ومـونـتـەظـرم نـاڤ بـەغـچەئێ ئەو بوونە خاص
بـێ خـەطا مەحبووس کرم پورِس ناکتن قەط ئەو ل پاص

چ عـەجـێـبـەك بـــوو نـــەذیر ئـیـرۆ ژ بـەر ناکی فدی
دلـبــــەرا دێـمـێ ب نـوور شـەوق دایە بورجا ئەسەدی
(أحـــســـن الله تـبــارك) ژ وێ نـــوورا ئـــەحـمـەدی

(٥٩)

دلبەرا شۆخ وشەپال

دلـــبـــەرا شـــۆخ وشـــەپـال خـال دایـە دۆرا قـەمـەرێ
(أحـسـن الله وتـبـارك) ژ وێ حــوســنــا دلـــبـەرێ

ئـــەز دنـاســـم رۆز وشـــەب كـو مە ددین خال وزولف
وێ ل سـەر تـەخـتا حەقیقی پەری هاتن صەف ب صەف
مـــە نـەمـا صەبر وسوكوونەك هەر ژ بەر شوتری ولـەف
د ســـەمـائـــێ دە هەژاندن چەنگ وعوود وساس ودەف
مـــە نـەظـەر كـر ژ خوە ڕە خوون ل بریناں بوویە كەف
مـــە ژ دل نـال وفــغـــان دا سـەد وبیست ودو ئەسەف
مە جەواب دایە ب قەلبان سەحەرێ بێن خەف ب خەف
گــۆ نـــەصـــیــبـــەك ل مـــە بـــۆ تـــە نائێ ب خەطەف
ئـــەو چ جـــنـــدیـنـە پەیاپەی دەرێ عەیناں بوونە صەف
مـــە ژ بـــەر وان جـان ددا ئـیـرۆ د بـەیـعێ ب سەلـەف
مـــونـتـەظـر ئـەز دبـوویـیم یا ڕەب شوكور دیسا وەری
دلـــبـــەرا شـــۆخ وشـــەپـال خـال دایـە دۆرا قـەمـەرێ
(أحـسـن الله وتـبـارك) ژ وێ حــوســنــا دلـــبـەرێ

چ بـــكـــم ئــیـــرۆ بـــریـــنـــدارم ژ دل نـالـیـن دهـات
مـــا هـــەیـــە ڕوونـن ئەز وئەو ئەم ل تەخت بگرن جڤات
دەم ودەم ئـــەم ددنـــێ هـــەر وەخت ببینن لوطف وذات
هـــەر دەمـــا ظـــاهـــر دبـــن ئـیـرۆ ل مـە ڕۆژێ هـلات
ڕۆژ وشـــەڤ ئـــەم هـەر دنالین مە نەما بوو قەط حەیات
بـــێـــن طـــەوافـا حـــەجـــەران دائـم د وەقتێ عەرەفات

خــوەش ببـيـنـن لـەذذەتــیٚ چـاوا كـو گـۆتن راويات
حــوور وولـــدانـــیٚ ل كـــەوثـــەر بـــۆ مەنە ئەو قائمات
ئــەز دكــم هـێـڤـی ژ وان ئـيـرۆ دخـوازم ژیٚ نـەجات
ئــەو بـــبـــۆســـم يــەك ژ وان ڕۆژا قـيـام وعـەرەصات
نــەقــش وئــەلـمـاســیٚ ل بــەژنـا وی مثالا بـەشەری
دلـــبـــەرا شـــۆخ وشـــەپـال خـال دايـە دۆرا قـەمـەریٚ
(أحـسـن الله وتـبـارك) ژ ویٚ حــوســنــا دلـــبـەریٚ
ما ب صـەحـرا نـەكـەڤت رووحیٚ كو دەربەك لـیٚ هەبی
گـــەر چـڤـا كـو ئـەو غەنی بت چاڤ ل بەر دەریٚ تە بی
بـــوومـــە عـــاشـــق ل وصـــالا پــەرىـيـا وەك كەوكەبی
دل دبـــوو پـێـت وپـوورونـگ ڕۆژ وشەڤیٚ حوب زێدە بی
شـاهـیٚ شـاهـان گـەر نـەظەر دی ویٚ ل مە دەريەك ڤەبی
ئـاه وحـەتـتـا مــرنــیٚ نــابــی ژ بــيـــر رۆز وشـــەبی
كـــو ب مـــن دی زەررەيەك نوور وە مـثـقالـەك زێـدە بی
ئــەز دكــێــشــم د جـــەفــائـــیٚ حلم وجوودا ئەدەبی
كـــی دگـــۆ عـــاشـــق ومـــسكین ئەو بلا مەهجوورە بی
بـــولـــبـــولـیٚ مـــەجـــرووحیٚ خاران هەر ب فغانا تەبی
ئــەز دبـــيــنـــم نــێـرگـزا شەنگ د سەمائیٚ سەحەریٚ
دلـــبـــەرا شـــۆخ وشـــەپـال خـال دايـە دۆرا قـەمـەریٚ
(أحـسـن الله وتـبـارك) ژ ویٚ حــوســنــا دلـــبـەریٚ
نـێـرگـزەك ڕەنگيـن مە دی ڕەنگیٚ ل ویٚ بوو سۆر وزەر
مـــن نـــەظـــەر دايـــە ل بـوغـچـان ناڤا بوستان هاتە دەر
مـــە درێـــژكـــر دەسـتیٚ خوە خارەك ژ نوو ئەو هاتە بەر
طــەعـــم وبـێـهـنـا ویٚ بـەلا بوو وەكی لوئلوء وعەنبەر

ئـــەز دبـــم ســـوكـــران ژ بـێـهـنا د شەبێ تا ب سەحەر
رووح ورەوحـانـــێ د چـــوو جـوثـشـه دما گەل وايه سەر
چ عـــەجـێـبـەك ل دنـــێ بـــوو مـام تـەنـێ ئەز بێ مەفەر
پـــورِس بـكـن هـوون ژ عوشاقان چاوا روح وان تێته دەر
ئـــەز دبـــيـــنـم دژمـــنـان مـامـــه تـەنێ بێ چەنگ وپەرِ
ئـــەز دكـــێـــشـــم ئـــەلـــەمـێ زێدە ژ ضەربێ تیر وبەر
مـە دی تـيـرِێـــژەك دهات خـەف بـوو ژ رەمزا دلبەرێ
دلـــبـــەرا شـــۆخ وشـــەپـال خـال دايـه دۆرا قـەمـەرێ
(أحـســن الله وتـبـارك) ژ وێ حـــوســـنــا دلـــبـــەرێ
داهـــی ئـــيـــرۆ دكـــی گـــازی يـا رەبـبـی ئـەز چ بكم
شـــەرحـا تـەلـخـيـص وكـافـی ل وەصـفان جاری بكم
وەصـــفـێ وی نـابـــن تـــەمـام رِۆژ ب رِۆژ زێـــده بكم
ســـووســـن وسـونبول د ناڤ دە ئەز د گەل سەيران بكم
وی زەمـانـــێ د ســـەيـــران ئـــەز ب وان فـەيـدێ بكم
دبـــووم مـــەجـــنـــوون ب وصـالـێ تـەمـاشا دائم بكم
ســـەجـــدەيـــەك دو لازمـن ئـەز هـەر ژ بۆ وان رِه بكم
جـــەرگ ودل هـــەردو بـــورشـــتـــن لازمـــه فغان بكم
وێ ل مـــن دا رِمـــەيـــەك گـــۆ ئـــەز مـــورادێ ته بكم
ل نـــەذيـــر سـۆتی دل وجان مـثـلـــێ ئاڤا مـــەجـمـەرێ
دلـــبـــەرا شـــۆخ وشـــەپـال خـال دايـه دۆرا قـەمـەرێ
(أحـســن الله وتـبـارك) ژ وێ حـــوســـنــا دلـــبـــەرێ

(٦٠)

دلبەرگەلەك دەلالە

دلـــبـــەر گـــەلـــەك دەلالـــە ژ بـــۆ مـــن بـــوو مـــەراما
ئـــەو پـــورٍ شـــۆخ وشـەپالە ئـــیـــرۆ ل نـاف بـەغـچـا مـا
چـــنـــگـــە چـــنـگە خرخالە نـــائـــیّ ب دەست دوعا مـا
هـــوون كـــو نـەخۆن حەلالە بـــۆ كـــەس نـابـت مـەقـامـا

ڕابـــن تـــەڤـــدە هـــەڕن ژۆر بـــســـەكـنن هـوون ل ئـالـی
نـــەچـــن وەكـی گـور وتـۆر بـــبـۆسن هوون ب حـەلالـی
وەك گـۆڤـەنـدیّ وەریـن دۆر نـــازك هـــــەڕن ب دەلالـی
نـــائـــیّ ب گـــــازی وزۆر ب دەڤ ئـــاڤـــا زەلالـــی

خـــەبـــەر دائیّ ب ذەلـیـلـی نـــاڤـــا فـــورات دبـــوو بەط
مـــن گـــازی كـر ب عـەلیلی نـەهـات ل نـك من ئەو قەط
گـــۆ تـــو ئـــیـــرۆ قـەتـیـلـی تـــو نـابـیـنـی تـو غـــەلـــەط

چـــاوا بـــچـــمـــە جـڤـاتـــیّ ل نـــك ڕوونـــم بـــبـــیّـــژم
ژ بـــەر شـــەوقـــیّ هـەوا تـیّ حـــوضـــووریّ كـــەڕ وگـێژم
ل دەردیّ مـــن شـــەفـــا تـــیّ بـــریـــنـــدارەكـیّ ژ مـــیّـژم
بـــیـــنـــن بـــۆ مـــن دەواتـیّ خـــوونـا قـــەلـــبـــی بـڕیّـژم
دەردیّ دلا گـــــــرانـــــــا نەویّ ب سەر تـو قەط كـەس

وەكى مريىٚ جەڤانا ناكن تو جار ژ خەو بەس
نيڤا سووك ودكانا سەرىٚ من ما بەر مەقەس
ژێكرن پەهلەوانا كو من دى تىٚ يەك قەبەس

بەلەنگازىٚ زەمانم زوا بوونە من كانى
ل نك وا ئەز حەيوانم كەس ئێشا من نزانى
ل ناڤ بەغچە وبوستانم ژ بۆ من سێڤەك ئانى
نەكو ئەز ڤىٚ نزانم دترسم من زەبانى

دزانم ئەز خەبەر دم نە وەك وەحشىٚ چۆلا مە
ل ناڤ دارا خوە بەردم نە ئەز گورىٚ چيا مە
ب دل مسك وماوەردم بەلىٚ ئيرۆ گەدا ما
كافوورەك ئەز ل عەردم ل نك وا بىٚ بها ما

ڕابە سەر خوە خەبەر دا فەصاحەتكى بڕێژە
ژ بۆ ئنسانا تەڤدا دەر حەقىٚ ڤان ل مێژە
وە دينىٚ خوە دبەردا وە دابوويە ب قڕێژە
هوون ب مرن ژ كەردا ببن تەڤ كەڕ وگێژە

داهى بەسە دەلالۆ نەكە نالين ب زارى
ببێژە تو يا خالۆ تو ناترسى ژ مارى
ببت ژ تەڕ هەڤالۆ د قەبرا ڕەش وتارى
نەذير دبوويە كالۆ دل وجانا خوون خوارى

(٦١)

ئەی حاضریٚ قەصریٚ

ئەی حاضریٚ قەصریٚ توویٚ هەر وەخت ب ئەفغانی
کـــەس ب تـــە نـزانـی
نـــوورهـا قـەمـەریٚ بـۆ تـە ل سەر کەوکەبیٚ دانی
مـــا هـــیٚ تـو چـاوانـی
دل فـــولـکـە ل ســـەر بـــەحـریٚ دەست تیٚ هلانی
دورٟ وئەلماس وی دەرانی
بەس داهی داهی نەژیر سی سال د بەندیٚ تو وەهانی
بـــیٚ چـــارە زەمـــانـی

(٦٢)

بغچلر بن با ختم

(ب زمانیٚ ترکی)

بــغــچــلــر بـــن با ختـم سـوگلیم ایچنده
نــقــطـــلــر بــن گـــوردم مـعـنـا آلـتـنــده
عــلامـــتـیـنـن بـن گــوردم فـقـط بـلـیـمورم
ســزدن اســتـــیـــورم کــعــبـه یانـنـده
جـانـم یـا نـیـــور قـــلـــبـم آجـیــور
دنــیـــایـــه ســـونـــرك مـــزارم تا شـنـده
قاچ ســنـــه الـــدی غــربــتـده قـالـدم
بـــن بــیـــلــه گــیـــدرم زمـان یـا خـنـده
غـــربـــة ایــدیـــور گـــوزم آغـلـیور
دنـــیـــایـــه هــەر گـــیــدر گـوزلرم یا شنده
دنــیـــایــه قـــهــوه وار هــر شخص یارن وار
گــور دنـــو زمـــان پـــرداق الـــنـــده
نـــذیــر ســولـمـیـش سو گلی آلـمـەمیش
هــر کـــس گــیـــدیـور تـپـراخ ایـچـنـده

(بـیـرس دا سولـجـیـم إن شاء الله)

قـــهـــولـر باختم باختم بیـر پرداق ینی گوردم
بـــن ســـنـــه چوق سولـدم سنن نه وار ایچنده
سن نه دیور سن نه دیور سن اگر بنی آلـر سن
ســـنـــن جانن ساغ اولـسن عفیه الـسن سننده
باشقا ســـنـــه سولـــمـــه بـیـر دهـاســن الـــمـــه
اگـــر پـــرداق قـــررســن باشقه ایچ سن قشنده

(بـیـرس یـنـی وار)

چیچك لـر دالـده قالـدی بالـك لـر سولـده قالـدی
هـفـتـیه گیشنی گلمدی گوزلـرم یولـده قالـدی
الله بـو امـر ڤـیـر دی بیر شخص غربتده قالـدی
هەر کس بیـر درد درن وار قشلـریو اسز قالـدی
کیمه دردم قنوشـمـیور خسته درمان سن قالـدی
تـختور بیر هیچ کیمه یوك نذیر گبی هپ قالـدی

(٦٣)

ئەڤ موجادەلە

(شێخ نەذیر ـ داهی) و (شێخ بەشیر ـ بێ خەو)

داهی :

سـەلام سـەر دلبەرا مەحبووب   چ کـەوکـەب بـوو ل بـورجانا
ژ بـۆ مـن هەر تویی مـەطلووب   زەمـان وسـینـە وحـینـانـا
کو ڕۆژ وشەڤ دبن مـەقلووب   دبـیـت ظـاهـر ل مـەیدانـا

بێ خەو :

چ ئـنـقـلاب کەتی دەورێ   ل مـەیـدانـێ ئەسـیر مایـە
ب دەربا ظولـمەت وجەورێ   د زیـنـدانێ چ قـیـر دایـە
کو سەد حەیفە د وێ غەورێ   ژ بـەر چـاڤـێ مـە وندایە

داهی :

ل مـەیـدانـێ دبـوو ظاهر   شـەفەق دابوو وەکی ڕۆژێ
د عـشـقـێ دا ئـەزم ماهر   ل سەر وێ تەرحا بشکۆژێ
کـو چێکر حوسنا وێ قاهر   ب وا نـەقـشـا دلا دسۆژێ

بێ خەو :

کـو سۆتـی جـسمەکێ نازك   ب پـەنسێ فورقەتێ ڕەش کر
ژ تـەبـعـیـدا تـە شەهبازك   د حەبسێ لەو موشەووەش کر
ژ ڕەنـگـێ سـووسـنـا نازك   د وێ وەنـسـێ مونەققەش کر

داهی :

چ خوەش نەقشن خودا چێکر   ل باغ وبەغچەئێ بولبول
ب یەك جارێ نەظەر لێکر   ئەمن سەر وێ دبوون دلکول
ژ بۆ عەبدێ خوە ئەو ڕێکر   ب من ئەو بوو سوار دولدول

بێ خەو :

عەگید کەتیە ئەوێ قالێ   کەتێ حەددێ د ئدراکێ
د دەست دا شوبهەتێ ئالێ   دخوازن ئەو مە ئازاکێ
بکێشم نوقطەیا فالێ   بەلێ ژ غەبرێ خویا ناکێ

داهی :

وەکی دولدول د حەربێ دا   ل پوشتا وێ عەلی سووار
چ عەگیدە د جەنگێ دا   ئەوە صاحبێ (ذو الفقار)
ڕم وتیرێ د بەر وێ دا   کو دانین ئەو د دل چوون خوار

بێ خەو :

د دل چوون خوار ژ غافل دا   مە دی یەك جار برین خۆ بوو
ژ وێ دەربا ڕما مل دا   نەیا زوخ ژێڕە هێ دو بوو
ژ وا قاسا ل سیفل دا   حەقیقەت ئەو د دل چوو بوو

داهی :

مە دل چووبوو ژ بەر دیسا   ب دو چەشمان ئیشارەت کر
کانی هودهوودێ بەلقیسا   مە ئەرواحەك ئیجارەت کر
د قەسرێ دا دتەییسا   ئەوی نائم هشیارەت کر

بێ خەو :

هشیار وسەرخوەش ومەستە   ژ نوورا چاڤێ شەهلا بوو
ب عوود وعەنبەر ومەستە   ب ئنشاء و ب ئیملا بوو
چ فەرفۆرەك ل سەر دەستە   ژ نەوم وغەفلەتێ ڕابوو

داهی :

ژ نـەوم وغـەفلەتـێ ڕابوو		هـەر ئەو ڕۆژ وشەڤێ ئینان
ل وان بورجان نەظەر دابوو		ددێ تـن عـەقد وپەروینان
ژ بۆ ئەلـلاە شوكور دابـوو		ڤـەخوار ئاڤ فنجانێ قینان

بێ خەو :

ژ قینان كـەس نەدی بێ دەر		چـقـا كـو بـێـتـە دیـوانێ
هـەزار مثلـێ وەكی عەنتەر		ژ كـوفـرێ هـاتـە ئـیمانێ
دزانـــن كو دبن مەیـخـوەر		بـەلـێ ئەمـمـا ژ فـنـجانێ

داهی :

د فـنـجـانـێ دە مەی نـۆشی		دەما دل چوو ل سەر طووری
دزانـم كـو تـو مـەدهـووشی		ژ بـەر شـەوقـا ل وێ نووری
ذەلـیـل جانـێ خوە دفرۆشی		ب وێ ئـاڤـا د فــەرفــۆرێ

بێ خەو :

دەمـا ئـاڤـا زەلال دیـبـوو		طـەبـیـعـەت جن وئنسانا
ژ پوشت پەردێ دەرانیبوو		د دیـوانــێ دە ئــعـلانـا
ژ كـەنزا خائـو شاهی بوو		بها هـەر ئــەو دل وجـانا

داهی :

وی جـان دابـوو ل دونـیـائـێ		دە سەربەست بت د قەبرێ دە
كـو ڕووڕەش بـم عـەرەصائـێ		چاوا بـچـمـە حـوضوورێ دە
مە گـۆ شـیـریـن قـاصـد نائێ		ئــــەزێ بــمـرم د چـیـێ دە

بێ خەو :

ئـەگـەر بـمری د چـیـێ دە		بـەلـێ دیسا مـونەووەر تێ
وەكی مـەیـتـێ د قـەبرێ دە		ب سەر دا یەك قوزەقەر تێ
چـقـا بـێـژم د شـعـرێ دە		ژ عـشـقـا حوسنا دلبەر تێ

داهی :

چ دلــبــەر بــوو ل ئـەسـمانا　　ده حـوسنا لـێ وەكـی بەدرێ
ب ڕەنـگ نـێـرگـز ل بوستانا　　ژ بەر وێ ئەز كەتـم عـەردێ
ب مـن چـیچەك ورەیـحـانـا　　طـەواف كم (ليلة القدر) ێ

بێ خەو :

دڤـێ بـێـت (ليلة القدر) ەك　　دا ڕوونـی صووفیـیێ خلوێ
تا نوو بت نووڤە لـێ بـەدرەك　　وەكی عەقرەب ل وێ سلوێ
بـكـێـشی قووەت وصەبـرەك　　طـەوافـكێ دا ب وێ خلوێ

داهی :

طـەواف كـم ئـــەز د غـورفا ده　　حــــەتــا ڕۆژا قـــیــامـەت بـێ
نـــیـــڤـــا (جنة الـمـأوی) ده　　بلا هەر وەخت سەحەر خەف بـێ
كـو كـەوثـر بـوویــە مـــوراده　　ل بـەر عـەیـنـێ مـــە ئەو دەر بێ

بێ خەو :

ل پـێـشـبـەر عـەینە ئو دیدان　　خـویـا بـت هەر وەكی دەرخێ
ویـــصـــالا نـــەفـی وتـەبعیدان　　هـەر وهـەر دال دكت سەرخێ
د بـەحـشـا گـەشـتـە ئو عیدان　　ب نـەظمـــێ ڕە ددت چەرخێ

داهی :

بـدم چـەرخـێ ل دۆرا وی　　ب چەنگ ولـنگ وپەروازا
خەط وخالـێ ل موهرا وی　　دهـاتـن خـوار وەكـی بازا
ل من ئەو هـەر د بـۆرا وی　　وەكـی سـولطان وشەهبازا

بێ خەو :

ژ شــەهـبازان نـەمـان راوی　　بـشارەت كی د ڤـێ ڕێ دا
ژ تـەخـتـۆران نـەمان راوی　　تـەداویـكـی د چـەرخـێ دا
ل سەر سووران نەدێ ماوی　　د گـۆڤـەنـد و د چەرخێ دا

داهی :

د چـەرخێ دا ئەزێ دینم ل بـەر یـێ بوونە لـەیلائێ
بــریـــنـدارەك ل ماچینم ژ بۆ من یەك طەبیب نائێ
ئـەگـەر یەك جارێ ببینم (اللّٰه) دشـیـنـی شفائـێ

بێ خەو :

دخـوازن لـێ شـفـا نـیـنـە ل دەربـا صـاحـبـێ دەربێ
مـە دوعـا دەور ویـاسـینە حەتا کو ئەو موظەففەر بـێ
شـفـایـا گـەل دل وسـیـنـە ژ دەستێ باری ئەبـتەر بـێ

داهی :

شـفـایا دەردێ مەهرە ئەو دڤـێ مـن دەرس ژ کـتـابا
ب ڕۆژ وشەڤ ببێژی ئەو ب عـوود وچـەنگ وربابا
هەژینی زولـف ودێما ئـەو ببـێـژ عاشـق تـو ژی ڕابا

بێ خەو :

دەما ڕابـێ ژ پوشت پەردێ ب نەقش وگولکێ چیناوی
ل سەر دێمێ ئەوێ گەردێ ژ نـووڤــە هـاتـی شینا وی
دبـت مـیـما ل بن عەردێ ل دێـمـێ هـات ئـەڤینا وی

داهی :

ل وێ دێـم دوڕ وئەلـماسا شـەفەق چوویە حەتا چینێ
بـدن دەست دوڕ ودوڕناسا دە نیشانێ وێ ئـەو بـیـنـێ
وەصف دێ ئەو ژ بـۆ ناسا بۆنا یەك حەق غـالـی بینێ

بێ خەو :

بـهـا لـێ کـەتیە مـەیدانێ حـەتـا کـو هـاتـە بازارێ
ژ شکلێ سـۆر گولـستانێ د فــەصـلا نوون وئازارێ
حـەقـی عـاشق تەنێ زانی کـو غالی کت ل دەووارێ

داهی :

ده غالی کت ئەو حوسنا لـێ　　وەکی نـێـرگـز ل وێ لاتـێ
ژ مـوشـتـەریـا ددم مـەیـلـێ　　ل دیـــوانــێ د جـڤـاتـێ
مـە جان دایە ل سەر سەیـلـێ　　وەکی مەجنوون ب لـەیلا تێ

بێ خەو :

ب لـــەیـــلا شـادمـان نـیـنــن　　نەهن وەك وی چو کەس مەجنوون
وەلــەو کـو چـیــن ومـاچـیـنـن　　ژ عـشـوە صـوورەتـێ مـەحزوون
ب قـامــەت ســووسـنـێ شینـن　　جـڤـاتـا گـولـزەر وبـەیـبـوون

داهی :

جـڤـاتـێ دە پـەهـلـــەوانـم　　مـە نـیـنە شوور هەرم حەربێ
نـاظـر ئـەز بـووم ل بوستانـم　　ژ بـــۆ مـن سووسنەك زەر بێ
وەکـی بـولـبـول ب ئەفغانـم　　د خەو دە گول تە دی دەر بێ

بێ خەو :

حەتا بـمـری ئـەوێ هـا بـێ　　ژ دەســتــێ ڤێ گولا چینێ
ژ نـەعـعـاســێ دەمـا ڕابـێ　　ژ قـــەهـــرا دایـــە ئـاخـینێ
وەکـی بـولبول ژ خەو ڕابـێ　　ما وێ بەس کێ ژ ڤێ شینێ

داهی :

بـەسـە (داهـی) ژ ئـەفغانا　　د دل دە ئـاگـرەك بوو پێت
چـقـاس چـیـچەك ل بوستانا　　تـو نابـیـنـێ دەما ئـەو تێت
(نـەذیـر) نێرگـز ل بەلـتانا　　ئەو حوسنا کو ژ زۆر ئاڤێت

بێ خەو :

حـەقـیـقـەت حـوسنیا ژۆر بوو　　د بـــورجـا سـونـبـولـێ دا دەر
ب وێ فەصلێ کەڕ وکوور بوو　　ژ دیـوانێ (بـەشـیـر) کر دەر
نـە وەك داهی ل سەر طوور بوو　　ژ داغا دل ســەلام کـر ســــەر

(٦٤)

گوفت وگۆیێن هەردو برا
داهی و بیٚ خەو

داهی :

سـەلامـیٚ مـن بـیٚ خەو دیسا سـەلامـیٚ عوود وعەنبەر لـیٚ
ب مـن شـعریٚ تـە تـەیـیـسا ژ ڕەنـگـیٚ مسکا ئەذفەر لـیٚ
وەکـی هـودهـوودیٚ بەلقیسا د ویٚ قوطریٚ موعەططەر لـیٚ

بیٚ خەو :

دڤـیٚ مـن عـطـرەکـیٚ تازە ژ نـەقـش وصونعیٚ باری بیٚ
ئـەگـەر نە ، ئەو عطر شاذە دلـیٚ گەش ویٚ پیٚ تاری بیٚ
د کـانـوونـا نـە شـەهبازە دەمـا کـو نـە بـهاری بیٚ

داهی :

سـەلامـیٚ هـەیـڤـا نـیـسانیٚ هـەژاندن سووسن ورەیـحان
تە چـەنـد غار ڕابوو بەردانیٚ ب وان غاران دبـوو فەرحان
چ خـوەش نەقشن ل دیـوانیٚ مەشینە هەر وەکی سەیـحان

بیٚ خەو :

دەما گوڕگوڕ ژ سەیحان تیٚ گەلـەك بازی دبن گـوهدار
دەم وچاخیٚ کو پەروان تیٚ دچـیٚ ناڤ ئاگـریٚ دژوار
ل ویٚ تـیـپـا ژ دیـوان تیٚ نە وان ئەز دبـم غەمـخوار

داهی :

ب وان نەقشێ تە نەقشاندن		مەلائـك تێنە سەیرانێ
ئەرض وئەسمان تە هەژاندن		تە ڕەش ئانی ل مەیدانێ
ژ وان تیرێژ تە ڕژاندن		کو خەط دانی ل دیوانێ

بێ خەو :

ل دیوانێ سپ وسارم		دەما دیوان خەیالی بێ
ب دل تاری ونەیارم		ئەگەر کارەك حیالی بێ
بێ خەط وخال وبێزارم		حەتا کو نە لوئالی بێ

داهی :

دبێم خەططێ تە ئەلماسن		ڕەشاندن زێڕ ژ کافووریێ
ژ علمێ مەنطق قیاسن		چ جەوهەر بوون د ناڤ نووریێ
د ناڤ دورران دە خوەش ناسن		شەفەق دایە ل سەر طووریێ

بێ خەو :

نە مووسا بێ ل دەر طووریێ		نکارێ شوعلەیێ هلدێ
کەسێ وەك من حەتا گۆڕێ		نکارێ ڕاگری فندێ
کو یەك نادێ یەکی دۆرێ		ژ ڤر تا کو هەڕێ هندێ

داهی :

شەفەق چوو چین وماچینێ		گەلەك پێ هاتنە ئیمانێ
خویایە ڤا ل قەزوینێ		د بەحرێ عقدێ مەرجانێ
هەژاندن وەرد ژ نەسرینێ		د ناڤ باغێ گولستانێ

بێ خەو :

د ناڤ باغێ گولستانێ		ژ ڕەنگێ بلبلێ ژارم
ب دەردێ من خودا زانێ		ژ مێلاکێ بریندارم
د ناڤ دوومان وپێتخانێ		نە نیسان ونە ئادارم

داهی :

د ناڤ باغا گـولـەك دەربـوو — تــيـــرێــــژا وێ چ دژوارە
ل دونـيـايـێ سـەرانسەر بوو — هـوجـووم دايـە ل سەر دارە
ئەرێ عشقەك ژ دل دەربـوو — ژ لـەو سەلـمان بوو سەردارە

بێ خەو :

دەما سەردار بوويـی سەلـمان — فەلـەك ڕاست ونە خاييـن بوو
ئـــەســـەر دابوو ل سەر شاهان — ل ســـەر ئايـيـنـا ئاييـن بـوو
ب هاوارێ عــەلــەم هـلـدان — قەلەم سەر صەفحە زەرين بوو

داهی :

ب وێ عشقێ قـەلـەم كێشا — ژ بـێ خـەو ڕە شياندی وی
ل طـالـع بــۆ مـە دەروێشا — ل دونـيـايـێ گـەڕاندی وی
نـەظـەر دايـــە بـريـن ئێشـا — ل وێ دل بوو حەلاندی وی

بێ خەو :

ب ڕاستی دل حەلا وچوو — نـەما كـاتـە بـدی جارەك
ئـەسـيـرێ دەر قەلايا بوو — دێ چاوا بێ ژ من كارەك
يـەتـيـم وڕەنگێ كالا بوو — دخوازێ تو نوو سووارەك

داهی :

دبێم بـێ خەو چ سووارە — ل مـــەيـدانـا مـەم وزينێ
ژ عوششاقان ڕە سەردارە — ژ ڤـر تـا بگهێ قـەزوينێ
بەلـێ ئـيـرۆ مە دل سارە — وەكی فەرهاد وشـێـرينێ

بێ خەو :

كــو دل سارە ژ تـاريـــتـی — گـهـا گــۆڕێ نـــەزان وژار
بـهـار هـات و ژ هـاريـتـی — نـەدی مـە سووسن وگولزار
ب ســەد ڕەنـگـی نـەياريتی — ل عيدان ئەم نەبوون گوهدار

داهی :

مه گـۆ : عـيـدا ته پـيـرۆز بێ   د عـيـدێ هوون خوەشی بینن
ل پـەی وێ جـەژنا نـەورۆز بێ   د نـاڤ دە ســووسـنـێ شینن
کو سال حەمیێ دە یەك رۆز بێ   دو سێ ڕەنـگا ژ خوە ڕە بینن

بێ خەو :

دزانـم سووسن ورەیـحـان   بـهـا تـیـنـن ل بـازارێ
ل دەسـتـێ جندی ومەردان   د بـیـسـت ویـەکی ئاداریّ
کـو دل صافی نەبێ حەیران   ئێش وژان ناچێ یەك جارێ

داهی :

بـەسـە داهـی تـو بەس بێژە   ل بـێ خـەو تو سەلامکار بە
دلـێ خـوە تـو نـەئـاڤـێـژە   ل پـێـلـێ مـایـی گوهدار بە
مـێـلاکـێ خـوە تـو نەبرێژە   نە غەم لـەیس ونـە سەرسار بە

بێ خەو :

ژ ڕەنگـێ سەبعێ سەییارم   چـهـار چـونە سسێ مانە
ژ هەر ئالـی ڤە ئەز چارم   سـەلام سەر چاڤا هێژانە
غـولامـێ داهـیـێ ژارم   ب ئـەرزانـی مـە بەردانە

تم الجزء الأول بتاريخ ١٧ تشرين الأول ١٩٥٥ م ، ربيع الأول ١٣٧٥ هـ
ويليه الجزء الثاني والثالث

پشکا دووێ
دیوان داهی

(٦٥)

دلۆپا بیست ویەکی تشرینێ
فەقیر وژارا دخاپینێ

دبێژم ئەی گەلی گوهدار　　　بووبوو هەوواره دلۆپی
شەڤا تشرینێ بوویه سار　　　چکو غەدداره دلۆپی

هەزار ونەهـ سەد کو چووبوو　　　شێست وسسێ مه گۆ زوو بوو
نیڤا پأییزێ بو ڕێ بوو　　　سەلام هەر کاره دلۆپی

بیست ویەك چوون ژ تشرینێ　　　مەلەکێ رەعد عەورا تینێ
ئەز رازا بووم ناڤ نڤینێ　　　نزام غەم ساره دلۆپی

دلۆپ هات و دنقتی　　　کو جهـ جهـ ئەو دلەبتی
ژ ئاڤێ کەس نەتەبتی　　　چوو بن دیواره دلۆپی

نزانی من خانی بوو ئاڤ　　　ژ خەو ڕابووم مه دابوو ناڤ
نه بالکی هشت نەما گولاڤ　　　دەردێ پێ چاره دلۆپی
نە هەوار ما نە گازی ما　　　ل بەر سەرمایێ طازی ما

ب دل ئێش وشکەستیمە　　چ خوەش هشیارە دلۆپی

د خێنی دە هات ومەشی　　دچی ئەو تێ ب دل خوەشی
ل وی داوەت شەڤا ڕەشی　　گەلەك دژوارە دلۆپی

نکارم ئەز بکم هەوار　　نەچوو نچ ئەو دلۆپ تێ خوار
مە لێ نێڕی کو ئاڤا سار　　لەهی سەردارە دلۆپی

دلۆپ ڕابوو ب کار وبار　　ژ سەر خێنی دهاتی خوار
گەلەك هاتن ئەو بێ هژمار　　نزام نەیارە دلۆپی

هیڤا هاڤینێ خاپاندم　　تشرینێ ژی نە ترساندم
بوو بیست ویەکێ ئەز بزداندم　　چ ئژدەهارە دلۆپی

دەما من دی دل م کول بوو　　جل وبالگی حەمی شل بوو
ل سەر خێنی ئاخ وزل بوو　　بەلێ ڕەشمارە دلۆپی

ژ سەر خێنی حەتا دیری　　حەمی بوو ئاڤ وهات جیری
ژ سەرما من ژی لێ نێڕی　　هاویر بەروارە دلۆپی

نیڤا شەڤێ لەهی ڕابوو　　ما ئەز چ بکم خودا دابوو
شەڤ تاری بوو ڕێ وندا بوو　　دابوو نەعار دلۆپی

نە هیڤیمە نە گازیمە　　ب ئەمرێ ودا رازیمە

ژ نـاڤـا دل شـــكـــەسـتـيـمـــە   نـــە گـــونـــەهـكـارە دلۆپی

دلۆپ هات وتەخـسـيـر نەكر   د خێـنی دا شوغولـیێ خوە كر
بـــیێ ئـــەمـرییـا خـــودا نەكر   نـــە كـــو سـەرسـارە دلۆپـی

خـودا ئـەمریێ وی كربوو هات   خـانـی ل مـــن كـريە فورات
نـەمـا صـەبـر ونـەمـا تـەبـات   ژ نـــوو زارزارە دلـــۆپـــــی

حـــەچـــی هـاڤـيـنـی رازابـــی   نـــوو پـايـــيـزی ژ خەو ڕابـی
شـوغـل وكاریێ وی یـیێ هابـی   ب ســـەد هـــەزارە دلـــۆپـــی

ژ ڤـــر پــــێـدە كارا خـوە كـم   ل شـوغلیێ خوە تەخسير نەكم
ســـۆز بـی ژ كەس باوەر نەكم   بـــبـــم گـــوهـــدارە دلـــۆپـی

كـــەسـی جهاد نەكی هـەر ئەو   دژمـــن ژ جـــه نەكی دەر ئەو
نەبی وەك سەد گـولـیێ زەر ئەو   كـــەڤـــی بـــن دارە دلۆپـی

دلـــۆپـــی دونـــيـائـــیێ هـــانـــە   ل ئاخـــرەتـــیێ كـا چـاوانـــە
هـــەزار جـار زەحـفـتـری وانە   مـــە دل كـار كـارە دلـــۆپـی

دلـــۆپـــی دونـیـائـــیێ هـەدنی   ب پـــۆش وحـەرری سـەكنی
د تـــربـــیێ ویێ بـیێ ڕێ نـەدنی   قـيـامـــەت نـــارە دلـــۆپـــی

چ بـێـژم ئـەز هوون تەڤ ڕابن   دلـۆپـا تـــربـیێ گـوهـدار بن

شـەڤ ورۆژێ لـێ هشیار بـن نــەبــن غــەم سـارە دلۆپـی

ژ تــرسـا مـن تــەبـات نـایـێ ل دلــۆپــی کــەتــم تـایـێ
ل هــەوار مــن کـەسەك نایـێ مـا تــو نــەیـارە دلــۆپــی

حـەچـی گوهدار بی فێهم کریە تــشـتـا هـەی وی سع کریە
ڤـایــە ســاغــە نـە کـو مـریە مــلا ســـەردارە دلــۆپــی

بــەســە داهــی تو بەس بـێـژە ل دلــۆپــی بــبــە گــێــژە
دلـێ خــوە تـو نـە ئاڤــێــژە زانــن خــوســارە دلۆپــی

(٦٦)

دلۆپی هەی هەی دلۆپی
تە دەست دانی سەر تۆپێ

سالا هەزار ونەه سەد   شێست وسێ هەی مەدەد
هەیڤا تشرینا ئەووەل   بیست ویەکی کەتنە دل
کولێ زەحف وگرانن   ئەو دلۆپ وبارانن
بوو عەور وشەڤ تاری بوو   خانی ژی نە دو ویبوو
دەنگێ مەلەکی رەعدە   چەپ وڕاست عەور بادە
عەوور کەلی باران هات   حالێ مە بوو کیفەرات
دلۆپا ئەووەل نالی   مە ژی خوە دا یەك ئالی
دلۆپ هاتی بێ مەفەر   ژ وی جهی کرمە دەر
ئەز ڕابووبووم ب سەربەست   ژ وی جهێ خوە گوهەست
دلۆپی هوجووم دا من   ئەو هات وڕێ نەدا من
ئەز ڕابوومە ژ پییا   قەستا تەختی کرییا
ل سەر تەختی ڕێ نەما   دلۆپ هاتی وەك چەما
سەر خێنی گولە ئاڤێ   مە ئەڤ حالێ هە ناڤێ
ئاخ نینە بۆش رزییا   دلۆپ بوویە کانییا
ژ فەقیری ونەزانی   هاڤینی خوە پێك نانی
مام حەییری فکرم   سەر حالێ خوە دگرم
من گۆ دلۆپا تازە   نەوە تشکی بخوازە
ئەزێ بدمە تە بەرتیل   عەفیەت بی بۆ تە بێ حیل

دلۆپێ دابوو جەواب	ئەز هاتمە تە بێ عتاب
ئەو هاتە من بێ غەمە	گۆ ئەز مێهڤانێ تەمە
ڕابە كارا خوە بكە	نەوەرگرە شمكە
ئەزم دلۆپا دینم	یێ وەكە تە دترسینم
ڕابووم من لەمپە گەش كر	من ووی شەررەك خوەش كر
من دانیبوو بەر لەگەن	گۆتی چ بكی ئەی ڕەبەن
دەربەك دانی سەرێ من	ترسا وی كەت دلێ من
ئەو هاتە من بێ مەفەر	ژ سەر تەختی كرم دەر
جل وچە تەڤدە شل كر	دلێ مە نووڤە كولكر
ئەز چوومە مەنزەلا دی	ل ور دلۆپ وبادی
دلۆپی گۆ تو وەرە	تو عەلمیە بینە دەر
ئەز دلۆپم نەناسم	ل مەیدانێ مێرخاسم
دەربا من پوڕ گرانا	یا بەطل وپەهلەوانا
دلۆپ ل من فتلی	ل مەیدانێ كەملی
دلۆپ دكی پێ كولی	گۆ بنێرە تو ل گولی
هەواره وی دهاتن	ئەو دجلە وفوراتن
عەسكەرێ وی پوڕ زەحفە	ئەز دابوومە بەر تەحفە
هەوارا وی پوڕ بۆش بوو	یا من تەشت وبەرووەش بوو
ل من دا شوور وخەنجەر	ژ وی دی ژی كرمە دەر
دەربێ وی توووژ ودژوار	دانینە من بێ هژمار
دلۆپی حەیراندم	ناڤا خێنی گەڕاندم
یەك ل مل ویەك ل سەر	من ژی فراغ دانین بەر
فراغ هەمی داگرتن	جلێ حەربێ وەرگرتن
بێ مەیل وهەم بێ گازن	ژ تە حەربێ دخوازن

چقاس من ناڤێ خوه دا	دلۆپی ڕێ بەرنەدا
من دەرب دانی وی دانی	ل من تەژی بوو خانی
من خوه ژێرە کێم نەکر	عەسکەرێ وی زێدە کر
چادر سەر خێنی دانی	شوورێ مصری هلانی
من شەڕ کر فەیدە نەکر	ل حێف ب سەری خوه دە کر
شەڕێ وی پوڕ گرانا	نە وی ب سەر نەزانا
هاتن خودانێ خێرا	دەست دان ملهێب وبێرا
خانی ل من صیاندن	دلۆپ ژی ژێ قەتاندن
حەتا دلۆپ وەستییان	کەزەبێ من قەتییان
وەختێ دلۆپ سەکنی	دلێ من نوو هەددنی
هاڤینێ شوغول کار بن	ل پاییزێ شیار بن
بکن کارا زستانێ	هەڕن ناڤا مەیدانێ
هەڕنە شەڕێ دلۆپێ	بگرن نیشانا تۆپێ
دەینێ دە شوور وخەنجەر	کا دلۆپێ ناکن دەر
تا بی کولان د خێنی دە	یا کێم دەربەك ل سەرێ دە
بازارا وی درێژا	نەهشت جهێ لمێژا
دلۆپ نەما کو وەری	وێ ژ سەر چاڤێ مە هەڕی
ئەڤ خەبەرێ مە گۆتن	دل وجانێ مە سۆتن
مەعنا وی گەلکی کوورە	داهێیێ مە ڕێ دوورە

ل سالا ١٩٦٣

(٦٧)

ژ رەمزا دلبەرێ

ژ رەمـــزا دلـــبـــەرێ زولف وێ دپـێـچا
مـــە دی هـاتـی ژ بـالـە دا قـەلـیـچـا
دمـــەشـهـا بـــوو وەکـی کـارا غـەزالا
ل پـەی ئـەم چـوون دا ئـەم بن دەریچا
مە دی سەکنی د ناڤ بەغچێ گولا زەر
دەری کانـیـێ ئـــەوی زولفەك دپـێـچا
مـە پـــورسی بوون دسی کەلام ژ دلبەر
جـــەواب دا زوو دگـۆ پـورسا تە هیچا
مە گـۆ ئەم پـورِ دنالـیـن (یا حبیبـي)
دخـــوازن ئـــەم ژ تە ئـیـرۆ دســـی چا
بـــدە داهـــی ژ لـوطـفـا خوە قەداحەك
تـــو زولفێ خوە ل نك نەذیر بـپـێـچـا

(٦٨)

نه ئەز ئاڤم نه گیامه

نـه ئـەز ئـاڤـم نـــه گـیـامـه   نـه ئـەز خاکا ل بـەر شووڤـم
نـــه حـەیـوانـم نـه ئـەز دینم   د دیـــوانـــیٚ ده مـەعـروووفـم

نـه ئـەز فـعـلـم نـه فاعل بووم   نـه مـەفـعـوولـم نه موضافم
نـه مـەکسوورم نه مـەجروورم   بـەلـیٚ مـــونادیٚ مەحذووفم

نـه مـــەحـذووفـــیٚ ب یائـیٚمه   نـه مـەجزوومیٚ ب جەزمیٚمه
نـــه مـەنصووبـیٚ ب نـەصبیٚمه   د سـەطـرا ثانـی مەوصووفم

نه نیٚرگز بووم نه چیچەك بووم   نه عەنبەر بووم نه ئەز عوودم
نـــه کـافــــوورم نه رەیـحانـم   بەلـیٚ مەحبووبکی مەئلووفم

نـــه زۆزانـم نـــه گـــەمـیـانـم   نه سەیـحـانـم نه جەیـحانـم
نـــه ئـــەز فـــوراتـیٚ شامـیٚـمـه   د بـــەڕیـــیٚ طاییٚ خەرنووفم

نـــه فـورسیمه نـه هــنـــدیـمـه   نـــه کـەشـشافیٚ حجازیـمـه
نـــه ئـــەبـــدالـــم نـه ئـەخیارم   د سەعی وعومریٚ مەکشووفم
نـــه ئـەز بـۆمـم نـه ئـەز کوندم   نـه ئەز عەنـقـایـیٚ پـورِ رنـدم

نــه هــودهــود بــووم نه باشووكم   بەلــێ وەك خولـقێ مەوصووفم

نـــه شـــێـــخـم ئـەز نـه مـەلامه   نـــه ســـەیـــیـــدێ ب فعلامه
د عـــشـــقـــێ داهـــیـێ دیـنـم   نـــەذیـرێ عومرێ مەقطووفم

(٦٩)

نه ئەز ئاخم نه ئەز باغم

نـه ئەز ئاخم نه ئەز باغم
گـەلـەك دووری ژ بەلامە
نه مریـمـه نـه ئەز ساغم
ب دل سـۆرگـولا مەلامە

نـه ئـەز شێخێ بەرر پێمە
نه ڕوورەشێ د قەبریـمـه
نـه هـەتكیێ عەرەصێمە
بـــەلـێ مـوحبكێ چیامە

نـه ئەز حوبرم نه كاغەدم
نه ئەز عارفێ ئـەبـجـەدم
نه ئەز یەخسیرێ جەمەدم
د ناڤ حەوەنگی ضرغامە

نه ئەز جانم نه ئەز پـیـرم
نـه ئـەز دیـباج وحەریرم
نه مەحبووسێ بنێ بـیـرم
ب دەورانـــێ د دل بامـە

نـــە ئـەز دینم نه درستم
نه ئەز بۆمێ ل بەر بەستم
نـە گرتیمە نە سەربەستم
نـزانـم ئـیـرۆ چـاوامـــە

نـە سـەعیدم نه ئەز عارم
نه نەجارم نه توجارم
ئـەمـان جانـێ تەوبەدارم
د ناڤ عشقێ دە وندامە

نـە صووفیمە نه حاجیمە
نـە وەلـیـمە نه غەوثیمە
د عشقێ دا نـوو داهیمە
نەذیـر دل سطرنج ودامە

(٧٠)

مه دی جارەك

مـه دی جارەك دهـاتـــی نـك مـه دەروێش
مـه گـۆتـیٚ پـورِ کـەرەمکه تو وەرە پـێـش
وی گـــۆتـــه مـــن عـەزیـز نـەبـه غافل تـو
ب رِۆژ وشــــەڤ دونـیـا ژ بـۆ مـه دل ئێش
ته دی هاتن دو سیٚ شەخص ئەو ب هـەڤرِە
یـــەکـــی گـــۆتـی ژ بۆ وە خۆ ددم پـێـش
ئـــەزم ســـەروەر ژ بـــۆنـا وا حـــەمـیـان
د جـــڤـاتـــیٚ یـەکـی گـــۆ ئـەزم سەربێش
یـــیٚ دی دگـــۆ ئـــەز نـــه غـولامـیٚ وەمه
قـەبـوول ناکـن سەروەر وەك ئامریٚ جێش
هـــەنـــه ســـەروەر ژ بـۆ چـڤـاس حەیوانا
ژ طـــەیـــرا هـــــەم ژ قـطـکـه حـەتا مێش
ژ ئـــنـــســانـا رِە ژی ســـەروەر پـورِ هەنه
ژ ئـاغـاوو ژ گـاڤـانـا ژ قـــــــەرێـــــــش
د نـــەفـسـا خـوه هـەر یەك ژ وان کوبارە
یـیٚ تـالـی سـەروەریٚ کـەسیٚ بچیت ئێش
گـــەلـــەك هـــەنـه ژ بـۆ وە ئـەز نابـێـژم
بەسه ئەڤ ئەو ژ بۆ کەسی قـەلـوونـکێش
ئـــەگـــەر بـێـژم ب مـــن هـــوونیٚ بکەنن

ژ بـــۆ مـــن هـــوون تـــەڤـدە ببێژن شێش
حـــەچـــی رازیێ ب ڤـان شـــعـــرا رازیـــە
حـــەچـــی نـــــەڕازیێ بـیێ بـلا وەری پێش
بـــەســـــە داهـی درێـــژی قـــەط نـە لازم
نـــەذیـــر دونـیـا هەروهەر بوویە دل ئێش

(٧١)

ئاه ژ بەر جەور وئەڤینێ

ئـاه ژ بــەر جــەور وئـەڤـیـنـێ حەلیا بـوو تـم کەبەد
نەقش وخەططــێ کو ل بەژنێ مەصنووعێ رەببێ ئەحەد
ظـاهــر ومــەظـــهــەر د مـەعـنـا باطنی هەر دو یەکن
گــەر نــزانــی وەر بـنـێـرە ئـسـمـێ ئەللاهێ صەمەد
ئــەڤ چ مــەعــنــا ظـاهــرە عالم ب دەڤ مەعنا دکن
مــەعـنـا ئـعـجـازێ د بـاطـن بـێ حساب وبـێ عەدەد
بیست وپێنج وەجهن ژ بــۆ ئـسـمـێ جــەلالـی هاتـنە
هــەر یــەکـی هەفتێ وپـێـنـج مەعنا ژ بۆ وینە ب عەد
عـالـمـێ ئــەهــلــێ زەمـانــی ظـاهـری مـەعنا دکن
بــەس نــزانــن مـەعـنـا باطـن تا بـچـن بورجا ئەسەد
گــەر دڤــێ مــەعــنــێ بــزانـی تـەفـەکور دائم بکە
ضــەرب وجـەمـعـێ لـێ بـدە دا تـو دەرینی ژێ زوبەد
وەیــە داهــی کـەس نزانت ضەرب وجەمعا تە ب خوە
تــەکــەســور بـێـتـە حـوروفـا قەولـێ تە نابت فەنەد
نــەذیــرێ داهــی بــبـێــژە ئـظـهـارا مـەعنا نەکە
ژ ئــەووەل ڤــە تــە حــەلانــدی دل ومێلاك وجەسەد

(٧٢)

رەببی ژ خەطائێ

رەببـی ژ خـەطـائـێ چـێـبـوونـە کەدەر
ئـــەم مـان بـــێ ســـەروســـەر
نینە د دەستێ مە قورووش ویەك مەجیدی
ب مـــلـــیـــوونا تـە دا مـەجید ئـەصفەر
وەلـــلاه حـــەســـەدێ ژی نـاهـلـیـنـم
زانــم حــاســـده (هـو الأبـتـــر)
بـــەلـێ دخـــوازم ئــەز ژ حالـێ تەنگی
ســەد لـــوءلـــوء ومــەرجان ومـەرمەر
ئـــەز رازیـــمـــە ب ئـەمـرێ تـە ئیلاهی
وی نــەقــلــە ژ فــورقــانــێ د دەفتەر
باوەریا مـن ب دەلیلا (نـحـن قـسـمنا)
(مـن لـــم یـــؤمـــن فـقـد کـفـر)
(نـــحـــن قـســمـنا بینهم) بوویە دەلیل
بـــێ شــەك وشـــوبـهـە دەلیل تینم سەر
یا رەب تـــو خـــوەش بکە حالـێ فەقیـرا
ســەد حـەیـفـا ژ جـڤـاتـێ چـوونـە دەر
ب ڤـی حـالـی نــەمـایــە قــەط خاطـر

لـــەومـــا ئـــــەم ولـــێ خـــوە ددنـــە دەر
دل شـــەوتـــــی ژ بـــۆ وا ب ڤـی حالـــی
داهـــی تـــــە نـــەمـایـــــە قـــەط مـەفەر
بـــەس زێـــدە کـە فـکـرا خوە تو نەذیر
ئـــەم مـان حـــەیـیـری د شـوغلێ ئازەر

(٧٣)

ئاھ دلبەریٚ ما ویٚ وەریٚ ڕەنگیٚ بەریٚ ؟

قـەط مــە نــەدی بـەر بـیٚ خـوەدی ناکم فدی کال بوویە ئەو
عــشـقـیٚ ڕەڤـانـد دل ھـەررشاند نووڤە کەواند حال بوویە ئەو
ئــەم گــەرریـان سەر سەر چیان چوون بەرریان نوو بژیان
جان وجــەگــەر دل بــوو سـەقـەر نووڤە تەڤەر ئال بوویە ئەو
دیٚ ئــەز چ کــم نـالـیـن دکـم دوعـا دکـم خـوە بار بکم
باری وەبـوو بــیٚ فــەیــدە بـوو نـوو زیٚـدە بوو نال بوویە ئەو
ھــەی ھـەی فـەلـك بـوونە گەلـك تووڤە مەلـك ھاتن خەلـك
دوررا حـەجـەر وا دایـە دەر ئەز چـووم سەحەر عال بوویە ئەو
ئەز مەی فرۆش نەمان ل ھۆش ما چوونە بۆش ئەو ھەر ل قـۆش
دیـسـا وەریـــن دا ئـــەم ھـــەریـــن لـیٚ بگەڕین مال بوویە ئەو
ویٚ کـەوکـەبـیٚ ناڤ بـەغچە بیٚ خار بەر ھەبیٚ بیٚژ بەر مە بیٚ
ڕەنـگـیٚ ل سـەر ئەو سۆر وزەر مەرمەر حەجەر خال بوویە ئەو
خال نووری بوو سەر سۆری بوو پوڕ دووری بوو دل بۆری بوو
کـەت غـەرغـەریٚ ما ویٚ وەریٚ ڕەنـگـیٚ بەریٚ فال بوویە ئەو
عـشـقـا مــە ھــەر مـایـە ل سـەر وەقتیٚ سەحەر کو بیٚتە دەر
پـەریـا رەقاص بـبـت غـەواص ئەز بووم قصاص قال بوویە ئەو
پـەریـا جــەمـال مـایـە قـبـال تـیـسـی ب خال نـیـنـە مەجال
ژ بــۆ نــەذیــر داھــی فـەقـیـر بوویە ئەسـیـر لال بوویە ئەو

(٧٤)

دلبەر تەنیێ ئەبجەد تەنیێ

دلــبــەر تــەنــیێ (ئـەبـجـەد) تــەنــیێ دا مـن تـەنیێ خالا چیا

ئــەز چــووم ب بـەز نـیـنـە (هـەوەز) حەلیا بوو بەز پالا چیا

(حـوطـی) نـیـنـە دل بــریـنـە بـوویـە خـویـنە تـم حـەزیـنـە

ســەر (كـەلــەمـەن) ئـەز بـووم رەبەن نێڤ دارا بەن عالا چیا

بـەر بــەغــچـەبـە یار كـەوكـەبە كەسك غەبغەبە چوو حەلـەبە

(ســەعــفــەص) دڤــیێ قــەط نانـڤیێ ویێ گوڤگوڤیێ كالا چیا

(قـەرەشـەت) هـەیـە نـە ژ بۆ مەیە ڕەنگ زێدەیە ئەو هەر وەیە

كـانــی (ثــەخــذ) ئــەز بــوومــە دز دل بـوویە جز دالا چیا

(ضــەظـغ) وە بـوو نـە ژ بۆ مە بوو بیێ چارە بوو طەبیب نەبوو

ژ بــۆ عــەلــیــل بــوویــە ذەلــیــل نـیـنـە دەلـیـل ئالا چیا

ســالا غــەلا بــوویــە بــەلا ئــەز بــووم مـەلا مـن گــۆ كەلا

نـائــیێ ب مــەش ئــەو قـەوسیێ ڕەش بـەژنـا كـەلـەش خالا چیا

خـالـەك زەرە دێــم فـەنـەرە خــەد ئـەنـوەرە هات پــەنـجـەرە

ڕۆژیێ هــلات ئــەز چــووم خــەبـات دانــی جـڤـات پـالا چیا

من دی ب خەف هەر چار طەرەف تێن ساس ودەف خوونا نەجەف

نـاڤــدە بــــژی دل كـــــەوژی بـــــوویـــە ڕەژی فـالا چـــیـا

ئــەڤ چــەنــد خـەبـەر گۆتن سەحەر كول دانە دەر داهی مەفەر

ژ بـۆ نــــەذیــــر نـابـــت جــــەدیـــر بـوویـە ئەسیـر عالا چیا

(٧٥)

مە دلبەر دی دەما هاتی

مـە دلـــبـــەر دی دەمـا هـاتـی ژ بـالا ئـەو ل بـەر ژێری
چ خـوەش شـەوق وشەمال پێڕە دسکەنیبوون ل بەر دێری
گـرێـــدە چـیـچەکێ زیڤ وی ل سەر زولفا مە لـێ نێری
خـەبـەر دا بـوو تـەبـەسسوم کر گو ڕابە تو ئەگەر مێری
گـــرێـــدە تـاجـا سـولـطـانـی ژ نـوو دەینە ل سەر سێری

مـــە گـــۆ دیـــســـا زەمـانـــێ مـە نـە زەمانێ وەکی دارا
ل دل کـــەتـیــە دو سەد داغ ئەو بەلـێ چ بکم برین سارا
نـکـام ڕابـــم ئـــەڤـێ دەورێ ئەمان ڕۆژ چووبوو ئـێـڤارا
فەلـەك دیسا تو گوه بـدیـێ کەسێ ڕاست ڤی وەخت عارا
هـــەر وهـــەر ئـەز ب دل بـەطلم غەریب نابی فعل خێری

ژ بـیـر نـاکـم ئـەڤـێ تـاجـێ حـەتـا بـمـرم فـکـــردارم
ل سـەر دەربـا شـێـریـن تـاجـــێ ژ مـێـلاکـێ بـریندارم
دکـــم گـازی ب دل ڕاسـتـی ب ڤـــی قـەلـبـێ پلندارم
د ظـــاهـر دە ل نـك خـەلقێ شەڤ ورۆژێ چ ڕەشـمارم
(سلام الله) ل سەر دەستا کەسێ کو بێ تو خوەش زێڕی

نـکـارم ئەز تەحەمـمـول کـم د دەهـر بی ڤی تاجا شێرین

ب دل صافیمه سەد جاری د باطـن دە ئــەزم غـەمـگـیـن
د ظـاهــر دە ئــەزێ دیــنــم د عـشـقـا فەرهاد وشێرین
بــلا ســەد جـار جـاهـل بـێـژن تویـی مونکر ژ بۆنا دین
ئــەگــەر عـشـقـا ئیلاهی بـێ تو گوه نەدوان تو جامێری

ســەراســەر ئـەهـلـێ دونـیائـێ دبوون عالـەم ب دەلیلە
دەلـیـل ئانـیـن ژ قــورئـانــێ ژ بـۆ جـیـهـادا سـەر نیلە
نـاکــن عــبــرەت ژ بــۆنـا خوە وەکی هاتی ل سەر فیلە
د نـاڤـا وان دە ونــدامـــە مــــە گــوه دایــە قـال وقیلە
جــهـاد نـیـنـه ب ڕاسـتـی قـەط چ بـێـژم ئەز هەیا خێری

بــەســە داهــی چــقــا بـێـژی کـەسـەك نابی هەڤالـێ تە
دە کـا بــێــژە ژ بــۆنـا چـی چـمـکـی نـیـنـە سەوالـێ تە
ژ صــوبـهـێ حـەیـا ئـێـڤـاری گـەلـەك کول کەتنە دلـێ تە
مــەلا تـو ل کـوو دلـێ تـە ل کوو نەذیر چوویە چەوالـێ تە
ب شەڤ دز بە ب ڕۆژ صووفی دێ چاوا تو ژ خودێ دوێری

(٧٦)

فەلەك جارەك مەدی هاتی

فـەلــەك جـارەك مـە دی هاتـی ئەفەندی

بروو قەیتان وی چاڤ ڕەش نـوورا هندی

ل مـــەیـــدانـــێ دبـوو ظاهر شەڤ وڕۆژ

مە زانیبوو بـەنـم یـا نـیـــنـــە گـــەلدی

بـێ هش بووم وەك بەهرام شاهێ ل غورفا

نـــەقـش سـنـمـار نسرین بۆشە لـەوەندی

دلـێ وی ســەد ئـاه وكـەسـەر لێدابوو

ب حوببا لوقمانێ وا خـەطـطـێ جندی

وەیـا حـوسـنـێ پـەری بـەدرا خوارزم

دوروســـتـــی ساسانی قەلبێ وی یاندی

هـومـایـا قـەیـصـەری داغـــەك ل دل دا

ب خـەطـطـێ عالـمێ نوجوومێ رندی

د غـــەربـــێ دە ئـــزریبوون هاتە شەرحا

وی كـتـابـا تـاریـخ هـاڤـسـتـە زەندی

سەبەب بوو یەزدەجەرد حوكمێ دوعائێ

ژ دونـیـایـێ ڕەڤـی نـوعـمـان وكەندی

ژ نـــووڤـــە ئاگـــرەك هـاتـــە دلـێ مـن

ل دونـیـایـێ خـەططـێ سنمار حەباندی

بـەسـە داهـی تـە دل بـوویە موصەووەر

نـــەذیـــر وەك وی دبـوو عاشقێ جندی

(٧٧)

فەلەك كەتمە د حزبێ دە

فـەلــەك كــەتــمــە د حــزبــێ دا | ب ڤی قەلبێ نـوو جەوهەر بووم
جـهـانـگـیـرم د بـــەنـــدێ دا | عاقـلــمـەنــد وموعەططەر بووم

د ڤــێ بــەنــدێ عــاقـلـمـەندم | د ســولــوێ دە چ خــوەش فندم
ژ ڤــر پــێــدە چ شاب مـەردم | د ناڤا عــوود وعـــەنــبــەر بووم

د دونـــیـائـــێ دە ونـــــدا مـە | د عـــشـــقـــێ غــەوثـــێ غەیدا مە
(فـــي بـــعـد الــمـوت) ئاغامە | ژ نـــووڤــە دێ سـەراسـەر بووم

د عـــشـــقـــێ دە سـەراسەر هات | ژ یـــەثـــربـــێ چ مــەرمەر هات
ژ کـاتـــبـــێ خـەطـــێ زەر هات | بـــەلـــێ ئەمـمـا موحـەبیەر بووم

مـــوحـــەیـــیـــەر بـووم شەڤا ئینێ | ل ســەر وێ عـــەقـــدا پـەروینێ
وەکـــی صـــوورەتـــێ نـەسرینێ | نـەکـو صـــوورەتـێ ئازەر بـووم

ب ئـایـاتـــێ ئـیـــمـان تـینـم | د عـــشـــقـــێ دە ئـەزێ دیـنـم
د بـــوغـــچـــە نـێـــرگـزا شینـم | د شـــەرحان دە موسەططەر بووم

مـوسـەططەر بووم د ناڤ نووریێ | مـوئەخخەر بووم ل سەر طووریێ
مـوهـەددەر بـووم ل مەکسووریێ | د قـــبـــلـــێ مسکا ئـەذفەر بووم
چ مـسـکـە حــووری‌یان تـانـی | ل بـــەر چـاڤـــێ مــە ئـەو دانـی

ب ڕەوحانی دچووم بانی	د دیوانیێ دە ئەز وەربووم

د دیوانیێ مەلەك دینە	ب صوورەت ئەو نوورانینە
د ناڤ بوغچیێ گولیێ شینە	ژ توفڤاحان سۆر وزەر بووم

دنالم ئەز ل بوستانیێ	وەکی سووسن ل نیسانیێ
ل بائیێ ڕاست وچەپ دانی	ل سەر بوغچە گولا زەر بووم

خەبەر دائیێ ب شەڤ هەردەم	ساعەت یەك تا بسەکنم جەم
ل دل دانین کول وهەر غەم	مە زانی نوو ب دەفتەر بووم

بەلەنگازی ددی من دی	ژ بۆ شەوق وشەمال فندی
بنێر پەریێ ل گۆڤەندیێ	د عشقا وان موصەغغەر بووم

موصەغغەر بووم (یوم الخميس)	د عشقا وی نەبی ئدریس
بەلیێ هاتن دو سەد ئەنیس	د ویێ وەنسیێ مونەووەر بووم

د سەطرێدە موشەووەش دی	ل بەر چاڤا بەریێ ڕەش دی
د قبلیێ دە مونەقشەش دی	نەکو ساقییێ کەوثەر بووم

فەلەك داهی د عشقیێ هات	دەما دلبەر ژ شەرقیێ هات
نەذیر دلبەر ل بەرقیێ هات	ب رووحانی نوو غەرغەر بووم

(٧٨)

ئەز دچوومە پورِ سەمائێ

ئـەز دچـوومـە پـورِ سەمائێ من ددین شۆخ وشەپال
ئەز ل بەر وان چەرخیم نووڤە هەژاندن زولف وخال
ئاورێـن ئــەسـوەد عویوونان دانە من نەقش وسوئال
گـوفــت وگـۆتـن تو دبین ڤێ دلبەرا ئەنوەر جەمال
نــەقــشــێ وێ هەر دورِ وئەلماسن حەبیبا پورِ دەلال

دیـن کـرم ئـەز دورِ وئەلـماسێ ل قەطرێ جەننەتێ
لوءلوء وکافـوور وعـەنبەر نەقش وصونعا قودرەتێ
عــشـقـا وا ئــەز هـلفـرِاندم برمە ناڤا ظولـمـەتێ
ئــەز دکـم نـالـیـن وزاری وەی ل حالـێ غوربەتێ
پــورِ جـەفـایـا مـوبـتـەلایا ئەی هەوارە مەش غەزال

ئـەز ب قــەلـبـێ خـوە دبـێـژم دائما ئەللاه ئەللاه
عـاشـقـم مەعشووقا من پورِ زێدەکر سەد سال وماه
نــووڤـە گازی کـر حەبیب وەر تو بنێرە هەر ل جاه
مـن دگــۆتـی ئەز دخـوازم (جنة الـمـأوی مثواه)
هــەر دەمـا دلـبـەر دبـیـنم ئەوێ نوورا (لا یزال)

جانێ من هەر وەخت د عشقێ رووز وشەب چوویە تەلەف

کـوشـتـی‌یێ دەست دلبەرا مەرمەر حەجەر خاتەم صەدەف
ئــەز د ناڤ خـــوون وەرتــاتـيــنـم وەك بـريندارێ نەجەف
مـــن ددا ئاواز ودەنـگـا خـــوون بـــريـنـان بـوويـه کەف
ئـەز د عـــشـقـــێ مـوبـتـەلا بووم نووڤە تێن فکر وخەيال

دل ومـێـلاکـــن د خـــوونـــێ جـانـــێ مـن کـەتيە ئەلـەم
ســەد شـــوکـــور حـەمد وثەنا ئانی ووجـوودێ ژ عەدەم
مـــوحـبــەتـا نـاڤـی ل ئەحـمەد مەعنەيا وی کەيف وکەم
عاشـقـێ رەببانی حەق بوون رووز وشەب ئەو چوونە جەم
سـەيـــر وکـەيـفـا خـــوە ددانـيـن بەغچەئێ راسەر نەوال

مـــن نـــەظـــەر دايـــە ل وان فـنـجـانا شوربێ دانە دەست
ژ ئـــەزەل تـا ب ئـــەبـــەد جـان ودلـێ من ئەو دخوەست
گـول وسـونـبـول وی ل خاران بـەغـچەئێ رابەری بەست
سۆتـنـە پـــەروانـــێ عـشـقێ ئەو کرن سوکران ومەست
بـوومـــە مـــەجـنـوونـێ ب لـەيـلا بۆ چنە ئەڤ قيل وقال

داکـەتـم ئـــەز ناڤا بـوغـــچـە مـــن ددی هات يەك قەمەر
مـــەش غـــەزالـە ڕەنـگ نـەعـامـە کوشتمە ئەز بێ مەفەر
رەمـــز وتـيـرێـــژێ ژ نـوورهێ يەك ب يەك ئەو هاتنە سەر
مـــن دنـــێـــری بـــوو ل بەژنێ کەتنە دل خـەنـجـەر وبـەر
هـــەی هـــەوار وگازی‌يا مـن رووز وشـەب ئەو ماه وسال

رەمـــز وتـــيـــرێـــژا حـەبـيـبـا ئەو ژ رەمزا زێـدەنـە

ئـــەو ژ بـالا هـاتـــنـه خـــوارێ چـوونه ناڤا چیمەنـه
فـەرع وعـوقـاصیێ ل سەر سەر دائم مەعشووقێ منـه
دلـبـەرا مـــن چـوو سەمائێ گۆ : وەرە دۆستێ مـنـە
غـانـی ومـــوغـــنـی دهـاتـن دائـمـا ژی مـیـم ودال

شەعلوول وبولبول د ناڤ دە هەر ل من بوونە حەبیب
ئـەز ب قـەلبێ خوە دنالم حێستـرێ من بوون لـەهیب
گـــەر ل ســـەر عـشـقا حەبیبا بنڤیسم موغنی لـەبیب
وەصـفـێ وان نـابـن تـەمام داهی ژ نوو ببمە کەئیب
ئـــەی نـــەذیـــر بـەس تو بێژە قەط نینە بۆ تە مەجال

(٧٩)

ئیرۆ دنالمرووز وشەب

ئـــیـــرۆ دنـالــم رووز وشـــــەب هـــیـــڤـــی دمام قـاصـــد نـــەهات
هوور بوون ل من جەرگ وکەزەب کـەیـفـا مـــە بـــوویـە کێـفەرات

کـەیـف کـێـفەرات بوویە عەزاب دل هـــوورکـــری بـــوویـە کـەباب
بـــەر چـاڤـــیٚ مـــە بوویە سەراب دائـــم دزێـــــن نـــیــل وفـــورات

نـــیـــل وفـــوراتـــیٚ جـەنـنـەتیٚ هـــەر ئـــەو ژ صـــونـعـا قودرەتیٚ
حـەتـتـا نـــەکـــن ئـــەم خـدمەتیٚ ئـــــەم نـابـــیــنـــــن نـاڤـا جـەنات

یـــا رەب دتـــرســـم ئـــەز تـەنـیٚ ســـەد بـــەر وەریـن سـەر بـەدەنیٚ
بـــۆ تـالـــیـیـا مـــولـــکـیٚ دنـیٚ مـایـــە د دل شـــەکـــر ونـــەبـات

نـــەگـهـام هـەرِم بوغچەئیٚ رِەش بـچـنـم ژ ناڤ سـەد گـــولـیٚ گەش
یـەکـجـار هوجووم بەژنا کەلـەش نـادم هـــــەزار ســێــســـەد خەلات

ســـەد جار خـــەلاتـــیٚ دلـبــەریٚ خـوەش خوەش مە دین رِەنگیٚ بەریٚ
ســـەکـنـیـن د ناڤا پـەنـــجـــەریٚ لـــەوما نـــــەمـان صـەبـر وتەبات

صـــەبـــر وتـەبـاتـا مـــن نــەمـا دائـــم ب عـــشـقـیٚ حـــەوجـەما
دل حـــەلـیـانـــدی پـــورِ غـــەمـا یا رەب کـــەنـــگـی بـچـمە نەجات
وەخـتـیٚ مە دیـن حووری ومەلـەك ســـەد کـــول د دل دە بوون گەلـەك

هەی هەی فەلەك هەی هەی فەلەك   کــەنــگـــی ئـــەوێ بن راضيات

عــتــاب نــەکـــن داهـــی سەحەر   حــوســنـــێ پـەری بــەدر وقەمەر
حـــجـــاب وپــــەردە دانـــە بـەر   نـــيــنـــە نـەذيــر ما يـەك خەبات

(٨٠)

عومرێ مه چوو بێ فەیده

عومرێ مه چوو بێ فەیده چوو   وەك خـەونـەكـی بـەیهوودەیه
نـــووڤـــه ژ دل نـالـیـن دچوو   ئـاگــر د مــێــلاكــێ هـەیه

ئاگـــر ژ مـــێـلاك هـاتــه دەر   پـێـتـا كـو هـاتــی سۆر وزەر
خـەو نـیـنـه تا بـێـتـه سەحەر   دێ ئــەز چ بـێـژم هـەر وەیه

حـــەیـفـا ئـەڤی عومرێ دەلال   بـــۆرانـــدی مــــه دائم بەطال
هـــوون گـوه بـدێرن یا هەڤال   ڤـان خـــەبـــەرا ئەصلەك هەیه

عـــومـــرێ كو چوو نائێ دنێ   هـــوون ڕابـن تـەڤ گوه بدنێ
نـاكـــن یـــەقـــیـن تـا مـرنـێ   هـــێ نـــووڤـه ئـەو بێ فەیدەیه

ئـەجـدادێ مـە گـۆتـن خەبەر   ئـەمـرێ خـودا بوو هاته سەر
ئـیـرۆ تـەنـێ مام بـێ مـەفـەر   كـا هـــوون بـبـێـژن نـەوەیـە

(قـال فـي الـحـق واهـبـطـوا   مـن رحـمـة لا تـــقـــنـــطـوا
فـي الـكـتـاب وهــم حطوا)   ئـەو خـــوازیـا دلـێ مـەیـە

وەجـــهـــێ جـوانێ وەك هلال   نـــوو ڕەش كـــری لعبا بەطال
ســـۆزا بـــدن دائـم كـــەمـال   حـسـاب وعـــەذاب یـێ مەیه
سەد حەیف برا هوون ڕەش بن   ڕۆژا قـیـام بـــێ هـــش بـبـن

یـان داخـــلـــێ ئـێـگـر بـبـن   دێ ئـەز چ بـــێـــژم زێـــدەیـە

یا رەب داهـــی دوعـا دكــــی   ڕۆژ وشـــەڤــێ نـالیـن دكـی
ب وان پـــەرییـا تـو شا بكی   عـــشـــقـا نـەذیـر دائـم هەیـە

(٨١)

د هەیڤ وماهێ سالێ دە

د هــەیــڤ وماهێ سالــێ دە گەلـەك پورِ خەستەمە یا رەب
شوكرخــوازم د رەوضـــێ دە ب نال ونـالـــەمـــە یا رەب

دل ومـێـلاك كو تەڤ چوونە د عـشـقـێ چاڤ وئەبروونە
نـە یـەك هەیڤ ون یەك رِۆنە نەخوەش بێ چارەمە یا رەب

فـەلـەك طـالـع ل مـــن عـارە ل مـن كـەس نابی گوهدارە
دلـێ مـــن هـــەر بـــریـندارە ب دل نال وغـــەمـە یا رەب

ل مـــن بـۆریـنـە سـال ومـاه ب رِۆژ وشـەڤ ب ئاه وئاه
ل مـن رەحـمـێ بـكـە ئـیلاه ل دەرگـاهـێ تـەمـە یا رەب

ل دونـیـأیـێ خــوەشـی نینـە ژ بـــۆ مـــرنـێ جەواب نینە
د تـــربـــێ كـا هـەڤـال كینـە د دل ئەڤ هەر دەمە یا رەب

ســـەرێ مـن كـەتـیـە بەلائێ دكـــم نـاكـم هـەدان نائـێ
چ دل ئـێـشــن ل دونـیـائـــێ د ناڤ دەرد وغـەمە یا رەب

ئـــەزێ بـــمـــرم ب ئـاه وئـاه نــە یـەك رِۆژ ونە سال وماه
د قـــەبـــرێ دە مـە نـینە جاه ب رەحمێ حەوجەمە یا رەب
د وێ قـــەبـــرا رِەش وتـاری مـــەلائـك تـێـن ب دژواری

گـونــەهـكـارم گـران باری   ب نـال ونـالـەمــە یا رەب

ب جانیٚ مـن نـەكـر كـارەك   وەهـا بـمـرم بـچـم جـارەك
مـثـقـال سـەر من بـبی بارەك   ژ لـەو دل پـورٍ غەمە یا رەب

چ بـێـژم ئـەز ب ڕاسـتـیـمە   ژ نـاڤـا دل شــكـەسـتـیـمە
ژ بــۆنـا تـوربـیٚ خوەسـتـیمە   چ وەخـت بی تالـەمە یا رەب

ژ بـۆنـا تــوربـیٚ خـوەستیمە   ژ مــرنــیٚ ڕە دەرگـسـتیمە
حـەساب كـە ئەز گوهاستیمە   نـە كو سەد سالـەمە یا رەب

ئــەزم عـەبـدال گـونەهكارم   ژ خــێــریٚ ڕا وەكـی مـارم
ل دەرگـاهــیٚ تـــە زارزارم   ب گـونـهـا زانـەمـە یا رەب

ئەڤا بیست سال مە حال هایە   گـونـهـیٚ بـچـووك مە چیایە
د نـاڤ گـونـهـا دە پالـدایـە   ل گـونـهـا پـالـەمـە یا رەب

دكـــم هــیـــڤـــی ژ ئیلاهـی   ب وی نـــوورا ل سەر ماهی
هــنـیٚ ژیٚ تــو بــدە داهـی   نـەذیـر بـیٚ حالـەمە یا رەب

(٨٢)

ل پەی گۆڤەند ورەقصێ

دبێـژم ئـــەی گـەلـی گـوهـدار بنێرن
بـــوویـــە شـاهیـن وقیـر وسەد هەوارا
ســـەر وبسك وکەزی تەڤدە ب زێـڕن
هـــەژین دەسـمال ل گۆڤەندێ ب غارا
گۆڤەند گـەڕیا ب دلـخـوەش وتلیلی
بـنـێـــر زانـــە ل ڤـــێ رەقـصێ سوارا
گـەلـەك نـەقـشـن خودا چێکر دنێ دە
ب جـانـیـتـی عـومـر بـۆری بـێ کارا
دلـــێ گـەش بـی نائـێـتە پیـری پیـری
کـــەســـی زانـــە زانـــی دونیا نـە وارا
مـــە چـــەند سالا ب سەیـرانی بۆراندن
تالـی پـیـر بـووم نـکـار مەشم بێ دارا
حێستر هەرکین ژ وان چاڤی بەلـەك هەر
تـــە لـێ دانـــی ل ســـەر ڤـا ئـاڤا سارا
ل پـــەی گـۆڤەندێ تربا کوور جهێ مە
چ بـێـژم ئـــەز مـــرن چـارەك نـەچارا
ئـــەرێ گـۆشـتـێ نازك رزی د توربێ
بـــفـــکـــرە کـا ل هـەسـتـێیا چ کارا
ئەرێ کـا مـووڤکێ تەلـی وپـێـیێ مە
وە یـانـــی کـانـی ئـەو لـێـڤـێ جغارا
کـــو حـەیـفـا قـۆقـی سەیری مایە ڤالا

جـهـیٚ مـیـژی مـشـكـا داوەت ل دارا

گـوھ وچاڤـیٚ بـەلـەك كا بی چاوا بوون

فــەلــەك بـیٚـژم ئـەو بوونە جەعدا مارا

ب ڤــی حـالـی تــەنــیٚ مامـە د تربیٚ

دتــرسـم ئـەی عـەذاب گەلـەك غەدارا

كو نەفسا پیس بوو ئەڤ ئانی سەریٚ مە

ب ڕۆژ وشـەڤ ل طووری سەد هەوارا

(٨٣)

یا ڕەب تە كوو ئەز چێكرم

یا ڕەب تـە كـوو ئەز چێـكرم — دانـیـــنـــە دل داغ وكـەسـەر
هـێ ئـەز بچووك سـێـوی كرم — نـالــیـن وئـەفـغـان تـێـنـەدەر

چـۆل وچـیـا ئـــەز گـــەڕیـام — نـاڤـا غـــەریـبـا ئـەز گـهـام
دل شـــەووتـــی ئـــەز حەلیام — جەرگ بوویە خوین نینە مەفەر

ئـەز عـەبـدەكی تـێـر گـونهم — وەك دارا هـشـك ئەز بێ سهم
یـان مـارێ طـازی بـێ جـهـم — حـالـێ فـەقـیـری دایـە سـەر

نـاڤـا دلـی مـــن هـەڤ طـەوا — لـێ وەرگـەڕاند حەرفێن هەوا
ســەر دانــیـــنـــە داغ وكـەوا — حـەرفـێـن تـورابـێ كرنە دەر

نـاری ومـائـــی لـێ خـوڕیـــن — پـێ ڕاست وچەپ ئەم زیڤڕین
هـاویـــری دل بـــوویـە بریـن — بـەس نـوقطەیەك ما سۆر وزەر

زانـم كـو ئـــەز دل قـــەڕێـــژم — ئـــەز فكرەكی دوور تاڤـێـژم
كـــەس نـابـیـنـم فكرێ بـێـژم — لـــەوما ل مـن دل بـوو چەپەر

(اللّٰه) ژ وی (قـالـــوا بـلـی) — ئەز دانـیـبـووم پورِ موبتەلا

زێـدە کــرن کــەرب وبـــەلا　　　دانـیـنـە دل تـیـرێن قەچەر

داهــی ببـێـژە هــەی هـەوار　　　بـەر ئـێـشا ڤا دەربێ غـەدار
دا کـو بـمـیـنـی تــو شــیـار　　　پــورِ زێـدەنـە طەعن وئەثەر

(٨٤)

ل سەر دكاندارا
وحالێ مە د ڤێ زەمانی دە

فەلەك بوویە ئێڤارە   چ بێژم ڤی زەمانی
دل خوینە بریندارە   تەنێ ماما ل خانی

هن طازی بوون وەك مار بوون   ئیرۆ ل مە توجار بوون
د نەفسا خوە كوبار بوون   خوە دكن شێرێ زەمانی

من فرۆتی پەزێ خوە   من لێدا بوو رەزێ خوە
من حەلاندی بەزێ خوە   حەتا من دكان دانی

ئەمن ئیرۆ ئەفەندی   چەنطە دەینن سەر زەندی
روونێ مە بوو هوولەندی   گۆرە شوغلێ ئیرانی

بەدل بوونە ترگالی   خوە دهەژینن ب دەلالی
مەلەك كەسرا ل حالی   ڤەخوار چایا سیلانی

پەردە ئانین ژ كوێت   كشاندن پاكیتێ كێنت
ما ئەو كیە بلا بێت   دڤێ قەهوا یابانی
قەهوا مومتاز قەهوا رەش   ئەم مێرخاسن ئەم روو گەش

قـايــه هــەيــه بـێهنا خوەش تــتــنــا كـيـسـكـێ كـلانـى

مــســكــا شـوغلێ فەرەنسا كــەفــێ هـاتــن ژ نـەمـسا
هـــــەڕە ژ خـــوە ڕە بـپـرسا ڤـا مـــەحـفـوورێ لـبـنـانى

جــەزمــه ئانـيـن ژ ڕووسـيا كـــوم بـــوو ژ ئـەنـدونسيا
شـــووشـــه ژ ئـوقـيـانـووسيا لـــێـــنـــه گـولـێ ئەلـمـانى

فـــنــجـانـا قـەهـوە ژ صـينه شـال وحـــەريــر هـــنـديـنه
ئـــەم ب وا ڕوو ســپـــيــنــه بـنـێــڕ شـمـكـا يــەونـانى

تــتــنــا پـاقــژ ژ نـــەحيـتى باســـيـــق ژ حـلــدەحيـتى
ل ســـەر نـاڤــێ مــحــيــتى مـن ژى قــەط ئــەڤ نزانى

هـــن صـــووفـيـنـه بـرچـينه دلــڕەشـــن سـەر سـپـيـنه
خـاپـــێ وايـــێ ڕووڤـــيـــنــه خوە دكن قوطبــێ گەيلانى

هـن پـيــرەكـن ب تـومانـن هـــنـــەك ڕوو ب دەرمـانـن
خــوە هـــەتـكـانـدن نـەزانن سـەر مـەمـكا كيسك دانـى

بــڕوو چـاڤ وێ قـەلـەم كر مـوو هـلكر ڕوو عەدەم كر
جـان ودل تـــەڤ ئــەلــەم كر ئـــەڤ بـوو حـالـێ زەمانى

هـــن پـيــســن دل قەڕێـژن مـــل فەرە دووڤ درێـــژن

حەیا خوە ئەو تاڤێژن		بوون مەیموونێ ئەلبانی

هن مەلانە عەمیلن		هن حاجینە ب تەسجیلن
هنەك بۆ وان شەغیلن		ئەڤە فەرهادێ وانی

ئەز ڕوونشتم د مل دە		سەرێ خوە ل من نەهلدە
ڤأیە گولەك د دل دە		مە ئەو د دل هلانی

فەخرا وە بوویە پەرێ وە		چ هاتییە سەرێ وە
فەقیر کارێ بەرێ وە		کیلوەك فستەق وە تانی

ئەم دەروێشن فەقیرن		د بن دەستا ئێسیرن
ڕووڤی ل مە ئەمیرن		دچوونە قەصرە بانی

ئەم ب خوە تەڤ طازینە		فەقیرن ئەم برچینە
کەڤچیك ڕوون مال دە نینە		مە دڤن صۆلێ ڕوومانی

خێزانییێ نکاری		بکڕی ڕوونێ بولغاری
چاڤێ من بوونە تاری		ب پەنیرێ ئەسپانی

ب نیڤشکێ فرنجی		مە دڤێ تشتەك برنجی
نیسك ونۆکێ کورمانجی		ناڤدە بی کەڤچیك دانی

کراسێ مە بەرلوونن		ئەم قەپالە دهوونن

گــراریێ مـــە بــێ ڕوونـن خوەسـتـن گـۆشـتێ کەوانی

عــەجـیـب من دین ب چاڤا پـێـتـــێ دایـــە هـنـاڤـا
تـاری بـــوو ڕۆژ چـوو ئاڤا فــەلــەك كـانـی جـوانـی

مــن جـانـیـتـی نـەمـایـە پـــیـــری ل دەر دەریـایـــە
ڕیـا دونـــیـا وەهــایـــە بــووم کـالــەکـی زەمـانی

ڤـایـە چەند مـوو سپی بوون دنـانــێ تــە ڕزی بـــوون
هـەڤـالـێ تــە نـڤـی بـوون تــو دخــوازی طوورا بانی

خــودا ئـــەز دام دونـیایـێ سـەرێ مــن کـر بەلایـێ
ئەز مەشغوول بووم ب چایـێ نــیـــنــە کـوونێ زستانێ

بـــەرفـــێ گــرتـی زنـنـارە ســهـــێ دایـــە نـزارە
طــووری ل تـــە ئـێـــڤـارە زادێ ڕیـا تـــە کـانـــی

(٨٥)

سەلام ل دۆستا

سـەلامـێ مـن ل دۆستێ دل حەبانـدی

مە ئەو دۆستە ئەوێ مللـەت جڤانـدی

ل سەر یەك رێ دگۆتی تەڤ بن یـەك

ب ڕاستی بی نەكو ب حیلا خاپانـدی

ئـەزێ بـێــژم دوسـێ ڕێـزا ژ بـۆ وە

ژ نـاڤـا دل ب وا داغــێ كـەوانـدی

مە گۆ بەغچێ مە هەر سێـڤ وهنارن

هــەژیــر ومشمش وخـۆخێ نەقاندی

عنجاص وئالۆ چ ئـەرووك ب وان ڕە

گــوهـیـژ وگـولیازێ دلا حـەباندی

بــەهـیـڤ وهوورکی هـرمی دەلالن

ل سـەر وان ڕە مێوێ تـری تەوانـدی

ڕەز وبـاغـن د نـاڤ كـانـیـێ سپـینە

ئەڤـن فێـكێ باڤ وكالـێ مە چاندی

دە كا بـێـژە بـێ ئـەو مانـە ژ كـێ ڕا

مـە تـەعب دیت وتركا ژ مە ستاندی

گەلۆ كانـی (عوبەیدللاهێ نەهری)

ژ ناڤ مـلـلــەت نـەیارا ئەو هلاندی

مە گۆ : كا شێخ سەعیدێ شێخێ پالۆ

دیاربــەكــری كـو تـركـا شەنقاندی

ئــەرێ ڕابــە سەید عـەلـی ژ هیزان

(شهاب الدين) پێرە هاتی ڕەڤاندی

ئەمیر وبەگلەر وئاغا دکوشتن

کەسێ مایی ل دونیایێ گەڕاندی

ئەڤە دلخواز ژ بۆ وە ئەز دبێژم

ل سەر ڤێ ڕێ عتاب ل من گەڕاندی

دبێژم ئەز ژ بۆ ئەهلێ زەمانی

ڤەکن چاڤا هلدن سەرێ تەواندی

نەبێژن کو گوشتێ مالدارا زەحفا

وێ بێ ڕووکێ ل وە ژەحرا کەلاندی

ئەڤە چەند ڕێز ژ بۆ وە طووری گۆتن

گەلەك مانە د سنگێ حەووشاندی

(٨٦)

ڕاستی بێژن مەلانۆ

گەلی برا دبێژم — ڕاستی بێژن مەلانۆ
ئەز نە لالم نەگێژم — ڕاستی بێژن مەلانۆ

هەر سێ هەیڤێ زستانێ — مەلا دخوینی قورئانێ
ژ بۆ داگرێ هەبانێ — ڕاستی بێژن مەلانۆ

هنك ڕوونێ حەلاندی — هنك قەلیا کەلاندی
د ناف دەنا هەلاندی — ڕاستی بێژن مەلانۆ

هەر سێ هەیڤێ بهارێ — مەلا ددی کارکارێ
ژ بۆ بدنێ گەمارێ — ڕاستی بێژن مەلانۆ

بسك کەژ ویەك هری — دەستەك نڤین چێکری
کێفا خوە پێ خوەش کری — ڕاستی بێژن مەلانۆ

هەر سێ هەیڤێ هاڤینێ — مەلا دخوینێ یاسینێ
ژ بۆ خەلکێ بخاپینێ — ڕاستی بێژن مەلانۆ

هنك فطر وهن زەکات — کێفا مەلا پێ دهات
حالێ مەلێ کێفەرات — ڕاستی بێژن مەلانۆ
هەر سێ هەیڤێ پاییزێ — ل دۆر مالە دتیزی

چـاڤـیٚ مـــەلا مـا ل قـیزیٚ   ڕاســـتـــــی بـیٚــژن مەلانـۆ

چاڤـیٚ مـەلـیٚ مـا ل سیٚوی   دا کـو بـخـوی مـالـیٚ وی
ئـەو ژی خـیٚـرا بـاڤـیٚ وی   ڕاســـتـــــی بـیٚــژن مەلانـۆ

ئـەی مـەلایـیٚ زەکات خوەر   چـاڤـیٚ تـە مـایـە ل بـیندەر
ڕاستی ژ خوەهریٚ ناکی دەر   ڕاســـتـــــی بـیٚــژن مەلانـۆ

بـــەلـیٚ مـــەلا هـەنـە بـاش   بـــگـــۆری بـم رە وشـاش
عـومـریٚ خـوە نـابن بەلاش   ڕاســـتـــــی بـیٚــژن مەلانـۆ

ذکـــریٚ خـــودا ب دل ددن   ســـەر تـفـنـگـیٚ پـال ددن
ڕۆژا قـــەومــــیٚ مال ددن   ڕاســـتـــــی بـیٚــژن مەلانـۆ

مــەلا ئـــەوە ســەر بـلـند   خـەبـەرا وی ڕاسـت وڕنـد
نـاڤ جـامـیٚـرا مـووم وفند   ڕاســـتـــــی بـیٚــژن مەلانـۆ

گـــەلــــەك مـــەلا مە دینه   کـــول دنـیـایـە نـــەدیـنـە
داهـــی مـــەعـنـا هـلـینه   ڕاســـتـــــی بـیٚــژن مەلانـۆ

(٨٧)

ژ صووفی‌یێ نەگوهدار ڕە

بـنـێـرن هـوون گـــەلـی دۆسـتـا ل مـەیـدانا غـەم ودەردا
نـــەزان زەحـــفـــن د وەخـتـێ مە دبێژن ئەی وە دین بەردا
ژ قـــەهـرێ ڤا نەزانە ئەز هەژیـمـە هـــەر کـــەتـــم عـەردا
تـــەصـــەووف عـلــمـەکێ خەفیا د باطن دە مە گـۆ گەردا
ب فـەضـلا خـوە خـودا دایە کەسێ خوەستێ ل سەر عەردا

بـکـن بـاوەر ژ مـن ئـیـرۆ گـەلـی دۆسـت وهـەڤالـێ من
طـەبـیـبـێ دونـیـا تـــەڤ ڕابـن ناکن دەرمان ل دەردێ من
تـــەصـــەووف دەرمـانـــێ دەردا شـــەفـا تـانێ ل دلـێ من
سـرر وئـەخـفـا خـەفـا پـیـرا هـــەوار بـەردانە بەحرێ من
ب نـەفـسـا ناطقە سەربەست وەکی بەرق وبرووسك رەعدا

ب نـەفـسا موطمەئن دیسا ل وی قەلبێ هەر موصەووەر بوو
دەلـیـلا مـــە (رواه مـسـلـم) ژ حـەدیـثا پـێـغەمبەر بوو
کـــەســێ ئـنـکـار بـکـێ یـەك جـار د داریـندە ئەبتەر بوو
حـــەچـــی زانـــە دکـــێ بـاوەر ژ قـورئانێ چ کەنز دەر بوو
مە بورهان ئایەتا فورقان دوا ل (فەجرێ) دە خوەش سەر دا

بـفـكـرن ئـەی گـەلـی گوهدار ل ڤان خەلقێ خودا چێكر
ژ بـۆ طـاعـەت بـكـن دائـم ژ نـەبـیـان ڕە وەحـی ڕێـكر
د لـــەوحـــێ دە بـەیـان كـر وی بـەلـێ واسطـە بەینێ كر
ڤـەشـارتی وێ ل پوشت پەردێ ل سەر عەردێ سەلام لێكر
حـضـوورا قـاصـدێ هـەر وەخـت هلانیـن حجاب وپەردا

بـنـێـرن هـــوون ل نـاڤـا دل بـێ ئـەو مـەنـنـە ویان سەلوا
نـــەظـــەر كـــر مـــن ل دیـــوانـــێ ژ بـۆنا خوە نەدی فەتوا
تـــو بـــگـــرە سـلـسـلا قـائـم دەما كـو تێ ل سەر خەلوا
بـكـە طـاعەت ب ڕۆژ وشەڤ ب زەحمەت ئەو دبێ جەلوا
حـەقـیـقـەت باطـنـــێ دەرخە بێ سەطرنـجـە ویان نـەردا

(فـاقـرأ واعـتـقـــد بـــهـا) ب واســطـــە كـــەســێ زانی
مـــە دل فـولـكـا ل سـەر بەحرێ كو سلسل هاتە مەیدانێ
كـــو زەورەق تـێـن گـــەمـی پێڕە هلاندن پەردە ژ ئەیوانێ
شـــەفـــەق دایـــە وەكـی ڕۆژێ كـەسێ دیت تینێ ئیمانێ
لـغـابـا دل بـشـدیـنـە ســەرێ هـەسـپـێ ژ نـــوو بـەردا

بـــنـــێـــرن صـاحـــبـــێ عـەقـلـی بـكـن بـاوەر ژ قەلبانە
مـــە خـــوەنـــدن كـتـابـێ قەنـجە د پوشتی تەعلیمە وانە
گـــەلـی دۆسـتـێ جـڤـاتـــێ دە ســـەلامێ من ل قەنـجانە
بـمـەشـن هوون ب حەقێ ئێ ل نك حەقێ چ خوەش فەردا

(فـلا تـغـتـر) ب ویَ عشقیَ (ألا یا کاتب) یَ سەطریَ
دەمـا روهـنـی دهـاتـی خوار ل سەر دل بوو وەکی بەدریَ
طــەواف کـــە تـو زەمانی هات ژ بەعدیَ ڕە بکە صەبریَ
داهـــی جـانـیَ تە حەلیا بوو ب عشقیَ لـەو کەتی عەردیَ
طــەوافـــا وان ب مـن چـیّـتـر ژ کـافـــوور و ژ مـاوەردا

(٨٨)

ب سەرهاتىيا من
میرویێ ل ناڤا وەرزا

ئـــیرۆ عــەجـێبـەك من ددی　　　یـەك مـیـرستان بیێ چەنگ وپەڕ
لـەوما کــو ئــەز نـاکـم فدی　　　مـن ژێــرە گـۆتـی چەند خەبەر

مـن پــوڕس دکـــر ژ مـێروی　　　تو ژ کووڤە تیێ ب کووڤە چوی
دەست وپیێ خوە ب چ دشوی　　　تـە ڕەش کـرن ئـەو کەزیێ زەر

ژ بــن عــەردیێ تــو دەرکـەڤیێ　　　تــو نـاسـەکـنـی ڕۆژ وشـەڤیێ
خـــەو ژی ب چاڤـیێ تە ناکـەڤیێ　　　دچـــیێ وتـــیێ ئـەو بـــیێ مـەفەر

تـــو ل ڤــا دەرا ل چ دگـــریێ　　　تو ژ کووڤە تیێ ب کووڤە هەریێ
فـەیــدە چـیـە ل ڤـیێ سـەفەریێ　　　ئـەزیێ تـە ژ ڤـێدیێ بـکـمە دەر

مـیـرویێ جــەوابــا مـــــن ددا　　　خـــەبـــەر نـەدە ژ حوکمیێ خودا
ئـەم فـێرسن د شوغلیێ خوە دا　　　ژ دل بـــەردانــــە ســـەد کەسەر

ئـــەم مـــیـــرونـــە ئـــەم کاملن　　　ئـــەم چـاڤ ڕەشـن تـێـر عاقلن
ژ بــــۆ تــفــاقـــیێ عــادلن　　　عـــەسـکـەر ژ کونـجیێ هاتە دەر
مـن ژێـــرە گـۆتـی چاڤ ڕەشیێ　　　ئـــەی نازکـیێ خـەبـەر خوەشیێ

هـێدی هـێدی هوور دمەشێ بـەژنا زراڤ ئـانـیـا کـەڤـەر

دچـێ وتـێ ل بـەر تاڤـێ تـو بـێ جـلـی بێ پـێـلاڤی
زێـدە نـەکـە تـو وێ گـاڤـێ نـینـە ل تـە ما یـەك کـەدەر

ل مـن نـێری بوو خوەش کەنی تـو تـووتـاکـی تـو ڕەبەنـی
یـەکی گـۆتـی تـە ئـەز بەنی مـەعـنـا چـیـە چ هاتـە سـەر

ئـەم میـرونـە ب گـەڕ وفەرن ڕۆژ وشـەڤـێ ئـەم دگـەڕن
مـەلـکـێ مـەیـە ژێ نـاقـەرن کـوشـتـنـا خـوە دەینن ل سەر

مـیـروا ل مـن گـرتـی رکە هـوجـووم بـەردانـە قـتکە
رزقـێ مـەیـە بـەس ژێ بکە داهـی ژ ناڤ وەرز کـرنە دەر

(٨٩)

بها نينه ب دونيايێ

بـــهـا نـــيـــنـــه ب دونـيـايـــێ ل بازارا مــەزاجیێ دا
وەكـی كـايـــێ بـــدن بايـێ كانێن حەبێن عەفارێ دا
عـومر بۆری ب دل ئێشی دبێژم ئەی گەلـی گوهدار
عەمەل نينه ب ڤـی كاری نێزيك وێ بچی مەزارێ دا
مه گــۆ سووسن كەنووشينه ل ناڤ بەرفێ تەرازوونه
چاوا نێرگز گەش وشەنگ بێ د وێ گەرما هاڤينێ دا
دێ چاوا بێ ل حالـێ مه دەما بـمـرم ب يـەك جاری
هوجوومێ بدنه مه ڕەشـمـار شـەڤـا تاری د تـربێ دا
دل وگـورجــك بـــريـــنـدارن ژ تـرسـا دژمنێ تربێ
نـزانـن كەس ب حالــێ من ژ عشقا گو جەگەر پێدا
ئەزێ بگريم ل حالــێ خوه ئەڤه سه سال هناڤ سۆتن
د تـربـا تـەنـگ وتـاری دا ئـەوه تـالـی د دونیێ دا
دونيا پووچه بەطالـه ئەو چ خوەشی بی چ زەحمەت بی
ل نـك طـووری بـهـا نـيـنـه چ بـهـشته د دۆژێ دا

(٩٠)

چ کەسیٚ علمیٚ عەصری نەخوونیٚ ویٚ بیٚ ئەهلیٚ سوئالیٚ

جارەك دچووم نەوالیٚ   یەك سەك نیبوو ل پالیٚ
من پورسی کا ئەو کی بوو   گوٚ دلبەرا شەپالیٚ

من لیٚ نیٚڕی هاتە من   کول کەتنە سەر دلیٚ من
بها کیٚم فەیدە مەزن   زیٚڕ وزیڤن ل بالیٚ

حوب هاتبوو سەر دلە   زولف بەردانە سەر ملە
ئەڤ علم نەی جاهلە   بخوونە تو ب کەمالیٚ

من خوەندی حەتا کو دیت   ژ ڤر ئەز چوومە هریت
بەژن زراڤ وەکی چیت   سوٚر وزەر کەتنە خالیٚ

خال سەر ئەنییٚ زەلال بوو   شوٚخ وشەنگ وشەپال بوو
من خوند حەتا خلاس بوو   بوومە ئەهلیٚ سوئالیٚ

بوومە فەقیر بیٚ حال مام   علمیٚ عەصری ژیٚ ڕەڤام
ب سیاسەتیٚ نەگەهام   وەکی ئەهلیٚ هەسکا لیٚ

ژ بوٚ تە ئەز هاتمە   بنیٚرە تو ل حاکمە
خوارن بەحرا ظالمە   هەڕن بینن ژ مالیٚ
ئەگەر تو ناکی باوەر   بنیٚرە تو ل بیندەر

بـەحـرا مـەلـیٚ ناکـن دەر حـەتـا ئـەم ببـنە مالـیٚ

صـەبـرا مـەلـیٚ نـەما تیٚ بەحرا وی ل ناڤ زەکاتیٚ
شـاپـە ب مەلـیٚ دە هاتیٚ ویٚ دابـوویـە کال کالـیٚ

دەمـا مـەلا فـککـری خـەلقی زەکات ژیٚ برِی
سـەر حـالـیٚ خوە دگری ژ دل گـەلـەك دنـالـیٚ

حەچی مەلائیٚ جـھ خوەش صوبھ وئیٚـڤارە رِوو گەش
ویٚ بـرھ دایـە چایە رِەش نـاوەرگـری شـەکـالـیٚ

حـەچـی مـەلائـیٚ پـیٚـشی علـم دابـوو دەرویٚـشـی
بـەریٚ مـە دا ڤی عیٚـشی رزق سەر پوشتا غەزالـیٚ

مـن گـۆتـی وجدان نینە حـەیـفـا عـلـمیٚ شیٚرینە
ئـیـرۆ بـهـا وی نـیـنـە خـاتـر مایە سەر چالـیٚ

ئـەگەر تو ل خەلقی فکری بـخوونە علمیٚ عەصری
ژ بـۆ کـەسـەك نە غەدری تـو نـاکـەڤـی زەوالـیٚ

داهـی بـەسـە ئەڤ خەبەر کولـیٚ دل تەڤ نەدە دەر
فـەهـیـم مـەعـنا دکی دەر بـلا نـەذیـر بـنـالـیٚ

(٩١)
ژ دونیائىَ رِە

دونـیـائـىَ هـەى دونیایـىَ سـەرىَ مـە كـر بەلایىَ
بـەلایـىَ زەحـف وزۆرن هـاتـن ل مـە دونـیـایـىَ

دونـیـایـىَ ئـەز خاپـانـدم گـەلـەك پیـسـا دونیایىَ
دەشـت وچـیـا گـەڕاندم بیَهنا خوەش قەط ژىَ نایىَ

بـنـیَـر چـقـا ئـەو پیسا كـەیـف ولـەعـبـا ئبلیسا
بـۆ غـافـلا ئـەنـیـسا صەبرا قەنـجـا لـىَ نایـىَ

حـەچی زانی ژ خوە زانی نـەزان چـوونـە سەیرانی
وەك عـەفـنـكە هەبانی پـیـسە قەنـجـی ژىَ نایـىَ

رِیـا دونـیـا نـەبـاشـە دائـم بـەروار وكـاشـا
پـەرتـالـىَ وى قـومـاشـا كـەڤـنـە بـهـا پـىَ نایـىَ

لـەذذەتـا وى غـرانـدم ژ هـەڤـالا قـەتـانـدم
رِاسـت وچـەپ زیڤرِاندم وەكـە دینـی قـلایـىَ

گـەلـى دۆسـتـىَ جڤاتىَ ژ خـوە رِە بـكـن خەباتىَ
صـەبرا من قەت نەما تىَ بـەر بـدەنە زولفىَ نایىَ
نـەبـىَ مـرن ل دوورە ڤـایـە نـیَـزیـك ل زوورە

کا بارێ قەبرا کوورە   عومرێ کو بۆری نایێ

ڕۆژ ب ڕۆژێ ئەجەل تێ   ساعەت ساعەت ب خەف تێ
تەبات ژ ترسا هەو تێ   ژ بەر ئەز کەتمە تایێ

بفکرن دۆست وئەحباب   دونیایە چەرخ ودۆلاب
هەنە ژ بۆ وی ئەسباب   چ بکم ل پەی من نایێ

بنێڕن گۆڕستانە   ڤایە ئاخر زەمانە
ڕیا قەنجا وەهانە   باڤێژن وەکی کایێ

کانی برا کانی باڤ   حەمی مرن ناف ب ناف
وەک تو ژ سیێ هەری تاڤ   پێژنا عەورێ تە نایێ

تە نە عەورە نە بەرقە   ژ لەو دلێ تە قەلقە
ناڤ قەنج وپیسا فەرقە   بنێڕە تو ل سەرایێ

پاییز هات وتە نەچاند   بوو زفستان نوو لەزاند
ئاڤ وحەڕی لەڤ گەڕاند   تۆڤ باڤێژی شین نایێ

چقا ئاڤێ بنۆشی   بەرخ وکارا بدۆشی
سلک وتڤرا بفرۆشی   نووڤە فەیدە ژێ نایێ

بوومە پوشمانێ ئەوول   پیسی وقەڕێژ کەتیە دل

نـــووڤـــه قــهط ئــهو نائیٚ مل   دار رِزی پـــهل پــــــیٚ نـایـــیٚ

ژ نـــوو شــڤـــهك دچـانـدی   بـائـــی لـیٚـدا هــــهژانـــدی
وهرســـهل وهرسـهل حهلاندی   دهمـــا كـــو تـاڤ گـهـایـیٚ

بـــنـــیٚـــره تـــو ب عـبـرهت   بكـــه طـاعـهت ب زهحـمهت
حـهتـا جـــهســـهد بـبی قهت   كـــو چـــوو عـهفـوا ته نایـیٚ

نـــیـــســـان هـات ورازا بـــوو   ل هـاڤـــیـــنـــیٚ پـالــدا بـــوو
ریـــا شـــخــــــرا ونـدا بـوو   هـیٚـژی تـــو خـهو ده مایـیٚ

پـایـــیـــز هـــات وجـــهمـدی   پوشـمـان بووم من گۆ گدی
رِیا شـوغـول قـــهط نــــهدی   لاش طـــازی ســـهرما دایـی

زســـتـــان ب ســـهر ده هـاتیٚ   بـــهرف وبـــاران وبـــا تـــیٚ
ئـــهز گـــهرِیـامـــه ل جـڤاتیٚ   طـــهعـــن ده كـهسـیٚ گهاییٚ

مـــادهم تـــو ویٚ دزانــــــیٚ   رِابـــــه هــــهرِه مـهیـدانـــیٚ
بـــكـــه كـــارا زســـتـانـیٚ   هـــیٚ جـانـیـتـی تـــه مایـیٚ

عـومـریٚ كو چوو خلاس بوو   ڤایـــه هەر كەس دەرباس بوو
عـهمـهلـیٚ وان ل پـاس بـــوو   رِۆژا (قـالـوا بـــلـی) یـیٚ

گـــهر تـو دخـوازی عهجیٚبیٚ   بـــنـــیٚـــرِ تـالـیـا كـــتـــیٚـبـــیٚ

حەتا ژ دەستێ مەلێ بێ		دل باڤێژی هەوایێ

هەوا ژ دل شێرینە		مەحبووبە هنگڤینە
کەسێ ڕاستی ئەمینە		وەکی غەوثێ غەیدایێ

دونیا سەکنی ل پێشبەر		خەطەك سپی سۆر وزەر
ژ دیوانێ کرم دەر		چما تو ل پەی من نایێ

من دگۆتی گەرا ڤێ		قەنجا پیسا چرا ڤێ
سۆز دایە من تو ناڤێ		هیڤی هەڕم مەئوایێ

یەنابعێن شێرینە		زەلالن ئەو سپینە
مثلێ وا قەط تە نینە		دەرمانن بۆ شەفایێ

ل دونیایێ مێهڤانم		وەکی مرم گاڤانم
هێ ئەز کێمتر ژ وانم		ل نك یێ شووندە مایێ

گەلی برا بنێڕن		مەعنا شعرا هلدێرن
یەك ب یەك حەمی خێرن		مەعنا کوور دل دە مایێ

مەعنا کوور نایێ گۆتن		طەمعێ جامێر صرۆتن
هەستی ژی نایێ نوهتن		بەرێ خوە دان سەرایێ

دز وخـــوەیـــی دبـوون یـەك   حـەچـی نـــەزان دگـــۆ پـەك
ئـەمـێ بـسـتـیـنـن بێ شەك   مـوحـامـیـان خـاپ دایـــێ

ئـــصـــلاح دگۆ سەربـەسـتـن   مـــوحـامـــی دا ڕاوەســـتـــن
حاكم دەفتەر لـەڤ خـسـتـن   پـێــژنـا ئـــەمـرێ مـە نایـێ

بـــنـــێـــڕە تـــو ل دیـــوانـێ   حـــێــل هـاتـــنـــە مـەیـدانێ
فـەقـیـر پـــەپـــووك چ زانـێ   پـــەڕێ خـــوە دان هـەوایـێ

داهـــی بـــوو ئـەو دگـۆتـی   ئـاڤـا زەلال دنـــوهـــتـــی
نـــەذیـــر جـەگـەر دسۆتی   بـــیـــنـــن ژ بـــۆ وی چـایـــێ

(٩٢)

ب سەرهاتىيا من د خەونىٚ دا

جارەك ژ جارىٚ رەبى	چوومە ديوانا نەبى
د وىٚ وەختىٚ ئەز نەبووم	د لەوحىٚ دە ئەز هەبووم
مە دى هاتى يەك سوار	سەلام دكر بىٚ كوبار
من گۆتى چ سوارە	گۆ قاتلىٚ كوففارە
شەخصەكى عاقلدارە	صاحبىٚ (ذو الفقار) ە
ما قەى تو وى ناس ناكىٚ	كولىٚ دلىٚ خوە ڕاكىٚ
ئەز ڕابوومە چوومە دەست	من يا دلىٚ خوە دخوەست
من گۆتى ئەى دەلال	ژ بۆ من نينن هەڤال
ئەز هاتمە رەجائىٚ	لىٚ دل چوويە هەوائىٚ
تو قەبوول كە رەجا من	ئاگر كەتيە دلىٚ من
ژ بۆ من تو خەبەر دا	ئەزىٚ بمرم ژ دەردا
وى گۆتە من يا حەبيب	تو عاقلى تو ئەديب
تو دزانى چاوا بووم	دائم د شير دە ڕابووم
ڕۆژ وشەڤ كار بوو حەربا	جانىٚ خوە من دا دەربا
خودا نصرەت ددا من	هنەك قەنجى بۆ ژ من
تشتەك نايىٚ بىٚ خەبات	ژێرە دڤىٚ كێفەرات
من گۆتى ئەز دخوازم	تشتىٚ كو بوويە لازم
وى گۆتە من ببێژە	زانم تە دل قەرێژە
من گۆتى ئەز نزانم	بىٚ كا ئيرۆ چاوانم
حەتا ئسلام ب شوور بوو	دائم وەجە ب نوور بوو

هـــەرهـــەر دبـێـژم فـەلـەك		كـولـێ دل بـــوونـــە گــەلـەك
ل مـــن نـێـرى گــۆتـــە مـن		تـشـتـێ كـو هـاتـى سـەر من
يا عـــەزيـــزێ لـــەوەنـــدى		دونـيـا بـــوويـــە ئـەفـەندى
سـەد حـەيـف وسەد مـخابن		يـێ وەكـــە مـــن ونـــدا بـن
ژ بـــۆ تـــە بـێـــژم جـارەك		ڕابـــە بـــدە هــــــەوارەك
حـــەتـــا تـــو ساغـى بێژە		تـــو ڕاســتـــىيـــێ ببـێـــژە
هـــوون وەرن يـا مـوسلـمان		تـــەڤ بـــبـــنـــە پـــەهـلـەوان
هـــوون وەرنـــە جـڤـاتـــێ		ژ خـــوە ڕە بـــكـــن خـەباتێ
هـــێـــڤـــى خـــودا بـــدێ وە		ئـــەو تـــشـتـــا كو د دلـێ وە
نـــەبـــێـژن ئـــەو ونـــدا بـوو		بـــەلـكـى بائـــێ وە ڕابـــوو
ئـــەگـــەر هـــوون كـو نەبينن		زارۆكــــێ وە بـــبـــيـــنـــن
هـــوون هـــەڕنـــە جـهـادێ		دا هـــوون بـگـهـن مـورادێ
ڤـا حـــەديـــشـا پـــێـغـەمبەر		ژ مـــە ڕە هـاتـى ب دەفـتـەر
جـــيـهـادا ڕاسـتـى حەق بوو		ب تـەكـبـيـر وبـەيـرەق بـوو
هـــەر وهـــەر جـهـاد هـەيـە		خـــوصــــووصـــى ژ بـۆ مـەيە
ل دونـيـأيـێ جـامـــێـــر بـــن		ل ئاخـــرەتـــێ ب خـــێـر بـن
نـاڤـێ خـــوە دەيـنـن شـەهيد		وە يـانـــى بـــبـــنـــە عـەگيد
تـــشـــتـــێ حـەقـێ هەر ئەڤن		ژ ڕاسـتـىيـێ نـــەڕەڤـــــن
ب ســـەرهـــاتـــى خـلاس بوو		ڤـايـە هـەر كەس دەرباس بوو
د سـالا پـێـنـجـى وهـەشـتـا		هـــەزار ونـــه ســـەد گـەشتا
ب ســـەرهـــاتـــى تـەمام بـوو		ل تـالـىيـێ ســــەلام بـــوو
ســـەلام ل ســـەر وە بـــرا		چـــڤـــا كـــەســـێ حـــازرە
ژ بـــۆ مـــن دوعـا بـــكـــن		تـــەســـلـــيـــمى نەذير بكن
نـــصـــرەت بـــدە ئـيـلاهى		هـــەر وهـــەر ژ بـــۆ داهـى

(٩٣)

ل سەر حالێ من وگوهدارە

ئــيــرۆ دبــێـــژم بـــوويـــە هـــەوارا
نـــە كـو ئەز گـێـژم ڤـــايــــــە ديـــارا

هـــوون هـەڕنە دژمن هـــێ نـەبـووى مەزن
كـەچـك كو بوو ژن ئـــەو پـارسـوو خوارا

دكـــى پــێـكـۆلـێ وێ بـــەر ل چـــۆلـێ
دسـتـيـنـى هـۆلـێ دبـــــێ ديـــــارا

حـــەتـا ب مـال بووم ب دۆست وخال بووم
دەمـا فـەقـيـر بـــووم گـەلـەك بێ حال بووم
ب دەڤ دبـــێـــژم ب دل نـوو كال بووم
ســهـــێ دگـــرتـى ل ســــــەر نــــزارا

حـــەتا ئـەز جان بووم وە ئـــەز دڤـــێ بـووم
وەختێ ئەز پـيـر بووم ئـــەز بـێ خوەيى بووم
ل بـــەر ڤـــا ئـــاڤـــا نـــوكــــە جـــڤى بووم
بـــەرفـــێ دگـرتـى ل ســــــەر زنـــارا

حەتا قەلەو بووم وە ئەز دمێهتم
ئەز بوومە هەستی وە ئەز ئاڤێتم
لێ دیسا ئیرۆ ئاگر وپێتم
تەڤدە مە جەنگە ل سەر نەیارا

دارا من شینە من پێ نەزانی
ل من هاڤینە نەچووم دیلانی
غەم تەڤ جەڤینە خورتانی کانی
روهنی تو نینە ڤایە ئێڤارا

خورتانی چووبوو پیری گها من
پاییز هێ زوو بوو نینە بها من
دل پێت ودوو بوو بۆنا مها من
ما تەخت ل کوو بوو هۆستا نەجارا

بهارا رەیحان ئیرۆ خەملن
سووسنێ ئەیوان ناڤدە عەدلن
نێرگزێ کەسران دۆرێ فتلن
ئالایا خۆرتان دانین سەر دارا

ل من هاڤین بوو بولبول دنالی
دل تەڤ برین بوو نەچووم ل ئالی
گولا من شین بوو من دا ڤیا لی
عاقل کو دین بوو ما بریندارا

بـايــیٚ شــمـال ڤـــا چـــرا مـن تـەفـانـــد
ئــەجـەل ب خەف ڤا گـــولا مـــن وەشانـــد
دووربـــیـــنـا چـاڤـا پـایـــیـــزیٚ ڕەڤـانـــد
کـانـوون ب ڕەخ ڤـا بـــیـــنــــــی دو دارا

داربـــەسـتـەك ئانـیـن لاشـــێـــم دشـشـتــن
جـڤـات ددانـــــیـــــن حـــیـستـر مالـشـتـن
جـــلــیٚ مـــن ئانـیـن ژ خـــوونـیٚ ششـتــن
کــەفـــەن دەرانـــیـــن ل پـــەی هـــــەوارا

ڕابـــووم خـــەبـــەر دا مـــن ژی نـــڤـیـسـی
عــومــــــر ب دەر دا شــەیـخـیٚ بـەدلیسی
کـەسـەر د بـــــەر دا ئـالا تـــەیـــیـــسی
نـالـیـن چـوو عـەردا نـالـــیـــن غـــەدارا

نـالـیـن غـــەدار بـوو ڤـایـــە خـــویـا کـــر
یـەك ژی سەردار بوو زەنــــدەك ل بـا کـــر
داهـی گـوهـدار بوو ژ خـــەو شـــیـــار کـر
خـەونا ڕەشـمـار بوو زانـــــم نــــــەیـــارا

(٩٤)

ل سەر دووربوونا برا

دبێــــژم بــۆ تــە گوهداری   بــنــێــــرە تــو ل ڤــێ طاڤێ
فــەلـــەك كــو كـریـە نەیاری   بـلا چـاڤ حـێـسـتـرا بـاڤـێ
ل مـــــن ڕۆنـــی دبـوو تـاری   دەمــا چــوو ئـەو گــولا ناڤێ

فـەلـەك چەرخا خوە هەژاندی   ل نـاڤـا بــورجـێ ئـەسـمـانـە
ل ســــەر هـەفت برا گەڕانـدی   ژ هـــەر حـەفـتـا د دوومـانـە
دل ومـــێـــلاك هـەڕشـانـدی   كـــو نـاڤـا دل بوو پـێـتـخانـە

مـە نـاڤ دل غـەنـجـە ونازی   ب وێ قەهرێ ب وێ زەجرێ
ب ڕۆژ وشـــەڤ ب ئـــاوازی   دەما گـول چـوو ئەوێ قەبرێ
كـو ونـــدا بـــوو ل مـن بازی   ب زارزارە حـــەتـا فـــەجـرێ

ب زارزاری تـــو هـشـیـار بە   وەهـا نـێـزیـك تو مـێـهـڤانی
لـێ دونـــیـا چـــەرخ ودۆلابە   ئـەمـر بـێـت ئەو ژ ئەسـمانی
ژ مـرنـــێ ڕە تو خوەش كار بە   ئـــەجـــەل ها بـێ ل ڤی خانی

ل ڤــی خانی ب قەهر وكـیـن   مـە نـێـڕی بـــوو ل مـەیـدانـێ
ژ ڤــێ قەهرێ ئزم غەمـگـیـن   كـــو بـولـبول چـوو ژ دیـوانێ
وەزیـــر وشاه صفەت ڕەنگین   ئـــە نـابـیــنــم ل سـەیـرانـێ

کـــو ســەیــرانا مە شێرین بوو   ل مـــن هات وەختـێ هاڤیـنـێ
چ خـــەطـایـا مـەم وزین بوو   بـــەلـــەك چـــاڤا تو نابـیـنـێ
دلـێ گەش شین وشاهین بوو   بـــفـــکـــرە تـــو ل طـاسـیـنـێ

طـــووری بـەسکە ژ ڤێ حبرێ   ئـەگـەر مـێـلاك تـە هـن مایە
ل پـــەی وێ تـو هەڕی قەبرێ   بـــبـــت غـــەرق ل پـێـلایە
بـــکـــێـشـە قووەت وصەبرێ   حـــسـابـا پـــوڕ ل ور مـایـــە

(٩٥)
ئیرۆ دبێژم

ئـــیـــرۆ دبـێـژم دل وێ ڕانـابــێ	چاخا ئەز بـمـرم حالـێ چاوا بـێ
لاشـــێ ڕزی بـــێ ل بـەر پـیـابـێ	حەتا وی وەختی ب دەردێ برابێ

ڕابـە ل سەر خوە تو ژێ خەبەر دا	ئـنـسـانـێ زانـــە تـە ڕابوو بەردا
ئـێـشـا دلۆ بوو لـەوەند ب دەردا	دلـێ تـە كول بوو داغا ل سەر دا

چـــقـا ئەز بـێـژم تـو باوەر ناكێ	دلـێ تـە جـانـە كـەیـفـێ دڕاكێ
دلـێ مـــن پـــێـــڕە زنـــدا ل باكێ	ژانـا ڤـا بـــرا قـــەط ژ بـیـر ناكێ

دلـێ وە ڕۆژە دلـێ من شەڤ بوو	بەری چەند سالا خەفا وە ئەڤ بوو
تشتا وە گۆتی حەمی ب دەڤ بوو	فـــراقـا بـــیـــنـا من و وە ئەڤ بوو

فـــكـــرا وە نـیـنـە نـاكـن مطالە	طـووری بـەسـە لۆ دلـێ تە كالە
ل ســـەر ڤـا بـــرا ببـە عـەبـدالە	داغـێـن ل سـەر دل بوونە كـۆپالە

(٩٦)

ل سەر شينا

شێخ (محي الدين) ێ شێخ (ظاهر) ى

ئاه ژ بەر فراقا تە ئـەز پـورٍ دنالـم (مـحـي الـدين)
چ بـكـم ئـيـرۆ د دونيا جـەگـەرێ من بوونە خوين
دووری‌یا تـە پـــورٍ جـەفـايـە چوون ژ دل نال وئەنين
ئـەى فـەلـەك ديسا دنالـم دێ ژ بەر نوو غەم جڤين
گەر ژ نووڤە ئەز ئەمر كم غەلغەل دێ بێ سەر زەمين

فــراقـا تـــە هـەر جەفايا پـێ حەسـى‌يا بوون مەلـەك
ئــەز دبـێــژم ئـەى بـــرا سەد حەيفا وان چاڤێ بەلـەك
ما هـــەيـــە كـو ئـەز بـبـيـنم برهێ وان بينە خەلـەك
دل ومـێـلاك وجەگەر بـوون تـم حەلی‌يا بوون فەلـەك
يا ئـيـلاهـــى تـو بـدە مەقصوودا وى عەبدێ حەزين

حـوبب وعشقا تە د دل دە قەط تو جار ناچت ژ بيـر
ئەهلێ دونيايێ سەراسەر تەڤ ژ بەر بـوونە ئـەسـيـر
سەد هەوار وسەد مەدەد بوون شاه وسولطان وئەميـر
هـيـڤـى‌يا مـــە رٍەبـبـێ بانى (إنـە هـو الـخـبـيـر)
كـو ب بـال ڤـــە نـوو گهينى عوود ووەرد وياسەمين

حەتا بێت معادێ ڕۆژێ وەك ل سەر مووسا کەلیم
غوربەتا یووسف د مصرێ هەم د عەذابێ ئەلیم
یان عەذابێ جەرجیسی بوو پوشت ڕە ئەو چوویە نەعیم
کەت دل ومێلاك وهەستی من گۆ نارێ ئبراهیم
نەمروودی شیورە خوە دانی (وقع في الكذابين)

بەیرەق وئالا دلەرزین بۆ فراقا تە برا
ئاتەشێ مووسا ل دل دا دل وجان وی هوور کرا
ئەز نزانم لوکس وفانووسن وە یان بوویە چرا
فنجانا نوورها مونەززەه دائما بێ هش کرا
وی ژ نووڤە دایە گازی (هذا لي وحي مبين)

هوون بنێڕن کو د دونیا تەڤ حەمی کەتنە عەذاب
بێ نەصیبم پوڕ بێ چارم لەومە ئەز مامە ل باب
داهی مە پوڕ دەلالە قەولێ وی هەر بوو صەواب
ئەی نەذیر بەس کە ژ ڤا بەحثا تە دل بوویە کەباب
(الله الله) ئەڤ چ کول بوون کو د دونیا مە ددین

١٩٥٢ / ٢ / ٧

(٩٧)

ل سەر شينا
شيێخ (حسين) ىَ شيێخ (ظاهر) ى

بـەيــرەق وئالا دهـاتـــن ئـــەى فـــەلـــەك ئـــەم لـەرزيـن
نـالــه نـال وحـــوزن وشـــيـــنـــن دل دبـــوويـه دەم وخويـن
ئـــەمـــرىَ ئـيـــلاهـــى دهـاتـــى كـو برين پـىَ تا خـڤـيـن
فـــەخـــرا ساداتـــىَ ل طــوورىَ ئەم نەما قـەط وى ببـيـن
چـــوويـه رەحـمـەت باڤـىَ ظـاهـر شـيـێخ حـوسەينىَ دلبـرين

بـــولـبـولـىَ هـەيـڤـا هـاڤـيـنـىَ وىَ ل مـــن خـوەندى دهات
ئەو ژ نك وى هەر ب رِىَ كەت دەشت وچـۆل وكەت فەلات
وىَ خـەبـــەر دايـــه د گـــەل مـه حـالـىَ مـه بوو كـيـێفەرات
شـيـێخ حـوسـەيـن گـەلكى دەلال بوو صەبرا مه پورِ پىَ دهات
هـــەى هـــــەوار وگـازىيـا مـــن نـالـه نـال وحـوزن وشـيـن

ئـــەو وەفـا بـــوو روهـــنـــىيـا مـن هـەى هـەوار باڤىَ رەشاد
ئـــــەز دبـــيـێــژم دلـــبـــريـــنـــم تـــيـێــن ژ دل ئـاواز وداد
ئـــەز د نـاڤ خـــوونـىَ وەرتـانـيم ژىَ كرن سەر ژىَ جەلاد
ئـــەز نـــەمـــا كـــو وى ببـيـنـم حـەتـا بيێت (يوم التناد)
وى بـــرن ســـــرر وكـــــەرامـــەت فـرمـانـا شاهىَ ئـەمـيـن

چاڤ وبورهێ ته موناسب قەط تو جار ناکم ژ بـیـر
نەقل وهەجرا وی گرانن حەیفا وی وەجهێ مـونـیـر
ئەو چرایێ سەییدا بوو پوشتی وی بـــوومە ئـەسـیـر
ئـــەی فـەلـەك کـیـن وخاییـنە وا حەلاندی دل نەذیر
دێ چ بـێـژم هـەی هەوارە تێن ژ دل تم ئاڤ وخوین

باڤێ ئەحـمەد ئەو هێژا بوو حەیفا وی ما ل غوربەتێ
جـەگـەر ودل تـەڤ بـوروشتن لـەو دبێژم قصـەتێ
نال وئـێـش وخـــەم گـرانن ئەو ژ بەر دەریێ مە تێ
ئـــەم دکـن هـیـڤـی ژ تە یا رەب ببێ وی جەننەتێ
داهـــیـــێ دلـکـول دبـێـژی دل ومێلاك هەرشین

(٩٨)

ل سەر شینا شێخ (بدر الدین) وبراییێن وی

سالا هــەزار نــە سـەد دیار بـوو   شێـست وشـەشـا هـەشـتـی ئادارا
مـن گـێ فـەلـەك خاییـن نەیار بـوو   جـارا سـسـیێـە مـە شیـن ل دارا

ئـەی بـولـبـولـێ هـەیڤـا بهارێ   ڕابـە هـەڕە بـدە هـەوارێ
نـێ (بدر الدین) چوویـە مەزارێ   پـیـتـا هـنـاڤـێ مـن غـەدارا

دۆسـت وبـرا تـو بـجـڤـینـە   دەنـگـێ خوە هلدە تو ژی بـخـوینە
دەسـتـێ خـوە ل باكـە بـتـەوینـە   دا دل بـبـت بـەرقا بـهـارا

خـۆرتـێ دەلال وجـان ونـازك   ئـەو بـوو ژ بـۆ مە پوشت وبازك
حـێـسـتـر ل چـاڤا بـوونە ئاشك   ئـەمـرێ خـودا هـاتـی بێ چارا

ئـەی بـولـبـولـێ نـە خوەش دنالـی   خـۆرتـێ عـەزیـز وپـوڕ دەلالـی
ئـەو چـوون مـەزاری دل دكالـی   كـو (محی الدین) چوو دل بوو سارا

مـن گـۆ دلـێ مـە نـوكـە باگرت   كو شێخ حوسەین چوو دل بوو تاگرت
جـەگـەر بـراشت كولا دوتا گرت   هـەر هـەر ب نـال ودەرد وژارا

ژار ورەبـەن ونـەبـە هار ودیـن   تـو بـێـژە كـا بـرا (بدر الدین)
غـەریب چوویە مەزاری دلـخـویـن   نـائـێ ل مـن صـەبـر وقەرار

مــن گـۆ ل مـن چوونه وندا بوون　　　خـۆرتـیٚ دەلال هەر سیٚ بـرا بـوون
کـاهـنـــی ل سـەر دلا زوا بوون　　　هـــەی هـەی فـەلـەك چـڤـا نەیارا

ئـەی ئـەی فـەلـەك بـەختیٚ تە کینە　　　دائـــم ژ دل تـیٚ ئـاڤ وخـویـنـــە
یـــەك یـــەك بـــریـن ل سـەر بـرینە　　　دەردیٚ (بـدر الـدیـن) برینە چارا

دەردیٚ بــرا گـــەلـــەك گــرانـــە　　　نـالـیـن ژ بـەر چـوو ئـاسـمـانـە
چـــەرخـا فـــەلـەکـــیٚ ڤایە عەیانـە　　　پـــێـتـا ژ دل فـــــڕی دژوارا

دەورانــە دنـــیٚ ل مـن دوتـا بـوو　　　خـــۆرتـیٚ جـوان ل من وندا بـــوو
د ناڤ بــرا پـــچــــووکـــیٚ وا بـوو　　　لەومـــا کـــولا وی پـورٍ غـــەدارا

لـــەومـــا ل مـــن نـــەکـن جڤاتیٚ　　　حیٚـسـتـر ژ چاڤا بـەرف وبـاتـیٚ
بـیــنـــن ژ بـــۆنـا مـــــن داوەتـیٚ　　　چـــەنــد رٍێـــزا دەیـنـم بەر نزارا

دەســت بـاڤـیٚـم قـەلـەم وحەبـریٚ　　　بـنـڤـیـسـم ل سـەر کێـلا قەبریٚ
دل بـــوو حـــەلـیـا مێلاك د عەدریٚ　　　بـــەرفـیٚ دگـرتـی سـەر زنـارا

کـــولـیٚ ل دل دبـــوونــە کـانـــی　　　ئـەی ئەی برا تو زارۆکـیٚ جـوانی
بـــگـــریـــن ل سـەر بـاڤـیٚ جهانـی　　　طـالـع ل مـە فـەلـەك کـو عـارا

شــەوتـا هـنـاڤـا هـات بـــهـاریٚ　　　نـالـیـن ددا هـــــەشـتـی ئاداریٚ
رەحـمـا خـــودا ل سـەر بـــبـــاریٚ　　　تـابـوتـــیٚ چـیٚـکن ل نك نەجارا

برا بەشیر وەرە بلەزینە
دەنگێ خوە ل قورئانێ هلینە
خاتر دخوەستی بەردرەددینە
ئیشارەت ددا گو فا طەیارا

ئاور ژ هەردو چاڤا خوارکر
دەستێ خوە ل من هلدا ل باکر
زانم کو وی ژ نك مە بارکر
بگرین ژ بۆ بچووکێ برا ڕا

حێستر دهاتن خوار ژ چاڤا
ئاگر ژ نوو ددا هناڤا
دونیا تاری بوو ڕۆژ چوو ئاڤا
سەلام ددا وەقتێ ئێڤارا

ئێڤار تاری نەما ببینم
چەند یاسینە ل سەر دخوینم
داغێن د دل دا پێ بکەوینم
نێزیك هەرێ ببت شیارا

دەردێ منە ئیرۆ گرانە
دل بوو گەمی ل سەر غەمانە
بێژە برا زیندان چەوانە
زیندان تاری ل من نەیارا

زیندان وفەلەك هەردو نەیارن
لەومە ل سەر دلا دبارن
کول وغەمێ زێدە هەزارن
ئەز کو دمام ژ دەرد وبەلا ڕا

دەردێ گران دهاتی سەر دل
بارێ کەتی ل سەر مل
ژ بەر کولا دبوومە سیفل
دارا غەما شینی ل دارا

دکن هیڤی ژ تە ئیلاهی
رەحمەت بدە ل رووحێ باهی
عەفوو بکە برایێ داهی
داهیێ بنال ودەرد وژارا

(٩٩)

یەکە دی ل سەر برایێ (بدر الدین)

ئـــەی فـەلــەك دیـســا تو هاتی پورڕ ب کین وپورڕ غەدار
تە ل سەر جانێ مە دانی پـــەنـجـە دل دە بـــرنـــە خوار
هـودهـودێ قاصد ب ڕێ کەت وی ل دۆستا کر هەوار
هـــوون وەرن تـــەڤـــدە بلەزینن نووڤە بوویە یەك مەزار
چوویە رەحـمەت باڤێ مەعصووم خۆرتێ جان وپورڕ شیار

(بـــدر الـــدیـــن) ئـیـرۆ وەفا بـوو دل ژ قەهرا نانڤی
هـــەر بـنـالـیـن و ب کـالـی بـاطـنـی دا گـوڤـگوڤی
جان ودل تـــەڤـــدە حـەلـیان خـەو نینە ڕۆژ وشەڤـێ
دەردێ (بـــدر الـدیـن) غـەدارە کو برین نوو تاخڤێ
دەرد وغـەم یـەك یـەك دبارن صـەبـــرا مە بوویە مەزار

من نەما صەبر وقووەت خێر وخوەشی بوون کـێـفەرات
دل دبـــوو کاهـنـیـیا برینە خوون وئاڤ هەر ژێ دهات
سەر کولا باڤێ بـرووسك بوو ئەو ل من بوو عەرەصات
قـــەهـر وعـەجـز وپـورڕ مطالە یەك ل پەی یەکی دهات
بـــولـــبـــول وهـــودهـود ب هەڤڕە دانە گازی وهەوار

ئــەمــریْ ئـیـلاهــی دهات سـەر سـەر وچاڤیْ مە تیْ
ئــەم ب فــەرمـانــیْ رازیــنــە چـەند ژ دل نالینە تیْ
ئەم دکن هـێـڤــی ژ تــە یا رەب ببـی وی جەنـنـەتیْ
سـەلـسـەبـیــل وکەوثەرن ئەو دیْ مورادا وەصلـەتیْ
دەردیْ وی ناچــت ژ بــیـر (ما دامت الفلك دوار)

دەم ودەورانــە دنــیْ ئــیــرۆ ل مــن بــوونـە ئەلـەم
ئــەز نـــەمـا قــەط وی ببینم چەند رێژا بنڤیس قەلـەم
تـەللـییــیْ مـــن نـاگــرن چمکی ل سەر هاتی سەقەم
حـێـسـتـرن خوەش خوەش دبارن ئەو ل چاڤا بوونە چەم
بــەس ببـێـژە داهـیـیــیْ مــن دلـیْ تە هەر کول وژار

(١٠٠)

یەکە دی ل سەر برا

دەمـــێ چــەرخ وبــەلا هـاتــن ل دۆرێ غەمێ زێدە
کەزەب خـوونــم ل بـەژن وقامـەتێ شێرین ژ ڤر پێدە
دکـم نالیـن وزارێ ئەز کو ئەو چوونە د عـەجزێ دە
فــراقـا ڤـا بـــرا مـــن دی دبـێـژم وێ د غەربێ دە
دبــێــم حـەیـفا هەزار جاری ل وێ بەژنا د توربێ دە

مـــە گــۆ بـەژنـا زراڤ ونـازك وڕنــدە کو چوو ئاڤا
دنالـم ئـەز دکالـــم ئـــەز ئەرێ سەر وان بەلـەك چاڤا
کـــو وندا بوون ل من ئـیـرۆ ژ لـەو پـێـت کەتیە هناڤا
چ پـێـتـن ئـــەو ب دژواری دچـن وتـێـن ل ناڤ داڤا
(ســـــلام الله) ل رووحـــــێ تـە بـرا ئیرۆ د قەبرێ دە

ئـــەرێ دیـسـا ئـەزێ بـگـریم ل بەژن وقامەتێ شێرین
ب نال نال و ب دل ئێشی شەڤ وڕۆژێ ئـەزم غەمگین
خـــویا ناکـــێ ل مە ئیـرۆ ئایین وڕەنگێ (بدر الـدین)
جــەگـــەر چـــوویە کو دل نینە ژ ناڤا دل ئەمێ بگرین
ئـــەمـێ بگرین ل سەر بەژنێ د ڕۆژ وهەیڤێ سالـێ دە

خودایێ من تە فرمان کر کو وندا بوون ل من هەر سێ
نالیـن چـوویـە ب دژواری ژ ڤر تا کو هەڕی قودسێ
دبـێـژم ئــەز د قـەیـدێ مە وە یانی ئەز کەتم حەبسێ
نـەبـێـژن تـم دنـالـی تـو ژ دەردێ من نەکن پوڕسێ
دلـێ من کـەتـیە پەروازە د قەهر وهەم د عەجزێ دە

ئــەرێ داهــی تــە کـول دیتن ب دژواری ل دونیایێ
برایێ تە هەمی خـۆرت بوون ژ بەر وان تە صەبر نایێ
تــو دەرمـانــێ ڤـا تـەخـتۆرە ل دەردێ وا شەڤا نایێ
دکــن هـێـڤـی ژ تــە یا رەب بـەرێ وا بدی مەئوایێ
عەفوو کە تو ب رەحما خوە د وێ قەبر و د رەوضــێ دا

(١٠١)

ل سەر شينا شێخ بەشيرى

ئەى حەبيــبــىٚ مـن دەلال بوو شاه وسولطان وئەمــيـر
ئــەو ژ بـــەر چاڤا وندا بوو ئەز ل دونيا بووم ئەسـيـر
نال وگـــەرمــيـــنـى ل دل دا قەط تو جار ناچى ژ بيـر
كـانــىيـا دەرد وبــريـــنـا بـــەيـــرەقا شعرا شەهـيـر
چوويە رەحمەت باڤىٚ فەرهاد روهنىيا من شێخ بەشـيـر

روهـــنـكــىٚ چـاڤـا دبـارن هـــەر وەكـى ئاڤا چـەما
بـيـست ونەه سال وى تەمام بوون ئەو د عشقىٚ دا دما
پــىٚ دزانـــم دەرد وئـێـشـا لـەو دكـێـشـم ڤـا غـەما
دوورىيا وى پـــورِ جـــەفـايـا وى ل دل دا ئـــەلــەمـا
ئـــەو ل رووحىٚ تە بباريٚ سەد هەزار رەحمەت بەصيـر

ئـــەز دنـالــم ئـــەز دكالــم نابـيـنـم يـەك جار فەلـەك
چاڤ وبـــورهـــىٚ تـە موناسب كو ل سەر ببنە خەلـەك
بايــىٚ شـەمـال وەرگـــەڕيـنـىٚ عەنبەر ومسكىٚ بەلـەك
هـــەى هـــەوار وگـازىيـا من شاه وسولطان ومەلـەك
ئـــەو ژ ناڤ لـێـڤـا دبارين وەك خەطـىٚ بەدرا مونيـر

بــەیــرەق وئالا خـویا بـوون ئـەز دزانـم قـصصەتێ
لـێ چ بـێـژم ئـــەز نــکـارم ڕاگـرم ڤێ زەحـمەتێ
باڤێ هاشم ئەو هێژا بوو حەیفا وی چـوو رەحـمـەتێ
نال ونالن ئاهـ گـــرانـــن ئـــەو ژ بـــەر دەریـێ مە تێ
ئـــەم دنـالـن ئـــەم رازینە ئـەمـر وفرمانا خـەبـیـر

دەم ودەورانـە ل دونـیـایـە ئـەو ل مـن بـوونـە نـەیار
ئەی فەلـەك تە خوەش ڕەڤاندن ئەو كەسێ زانـە وشیار
ما چ سـووچـەك مـن هەبوو پەنجە د دل دا برنە خوار
جـــەرگ ومـــێـــلاك تـە زوا كـر ناڤا دل ئاگـر ڤشار
حـــەیــفـــا وی ئنسانێ زانە كانـییا مسك وعـەبـیـر

قامەت وبەژنێ زراڤ چوون چوونە گۆڕێ ئەی هەڤال
ئـــەز نـــەمـا قـــەط كـــو ببـیـنـم كانییا ئاڤا زەلال
ڕۆژ وشـــەڤ ئـەز دێ ببێژم ئەز ب جانی بوومە خال
چوو ژ دەستێ مە ب دۆر كەت سووسنا بایێ شـەمال
داهـییـێ بێ ڕەنگ هەژینی بەیرەقا حـوزنا بـــەشـیـر

(١٠٢)

یەکە دی ل سەر برایێ شێخ بەشیر

دونـیا ل من گەش تەڤ بوویە تاری   فـەلـەك دزانـم تـو هـەر نەیاری
چـادر ڤـەدایـە تـە ل ڤی واری   بـرا دبـێژم رەحـمـەت بباری
ل ڤـی وارێ نوو سەد هەزار جاری

بـرا تـو ڕابـە دەستێ خوە هلدا   شـەمـالا مـن چـوو ل پێ چو فندا
ل ڤـی وارێ نـوو ئـەز بێمە مل دا   ب مـن وی چاڤـی هنگی گۆڤەندا
دل تـێ پـەروازە هەر هەر ب زاری

فـەلـەك خایـن بـوو نەهشت ببینم   چاوا ئەز ڕابـم چـەرخـێ هەژینم
ئایاتـێ قـورئان ل سـەر بـخـوینـم   دلـێ تـە عاشـق ئەز پـێ کەوینم
قـووەت مـن نینە غەیری ڤی کاری

ڕابـە ل سـەر خوە ژ دل تـەوینە   ئـەو تەڤ برا چوون حەمی مرینە
دۆرا مـن هات وجەرگێ من خوینە   دەردێ مـن زۆرە هـنـاڤ کەلینە
ژ بـەر وێ تـربا پورِ تەنگ وتاری

ل تە پیرۆز بێ سەد جاری ئەڤ وار   ما قەی ئەز چ بکم فەلەك بوو نەیار
هـاویـر دنـێرم نابـینـم یەك جار   ڕابـن ژ گـۆڕێ ئـەو خۆرتێ هشیار
بـەری وا چوونە ب سەد هـەزاری

داهـی تـو بەس کە تو بەس ببێژە   دەورانـە دونـیـا گـەلـەك درێژە
عـشـقـا ڤـێ دونـیـا ژ دل باڤـێژە   پـووچ وبـەطـالـە ئەو تەڤ قەرێژە
بـبـە گـوهـدارێ ڤـێ تربا تاری

(١٠٣)

ل سەر وەفاتا شێخ ئیبراهیم حەقی

ئـەی گــەلـی دۆستا بنێڕن غەم د دل دا پورٍ جـڤـیـن
جــەرگ ودل تـێـكـدا بـرشـتـن ئاخـڤـیـنا نوو برین
ئەمر وفرمانا خودا بوو هات ژ جـــەم شاهێ ئـەمـیـن
ئــەز نــەمـا قـەط كـو ببـیـنم خال ودێمێ ئەنوەرین
چـوویە رەحمەت باقێ عەدنان ئەم ب نال وحوزن وشین

شـێـخێ من قوطبەك مەزن بوو هەیڤا راسەر كەوكەبان
نــەقــل وچــوونـا وی گــرانــن بەرقا ئاگر دا دلان
نال وگـازی پـورٍ دچــوونـە چەرخ وبورجێ ئاسـمان
حــەقــی حــــەقـــی د دل دا پـچـت دل دیسا قەران
ئاه وئاهێ من هەزارن حـەیفا وی قـوطـبــێ شـیـریـن

ئــەی بــرا ما ئــــەز چ بـێـژم رۆژ مەیل تێ ژ قبلـەتێ
صــــەوتــا بــولـبـول بـوو ژ بـاطن برمە ناڤا غوربەتێ
ئــەز دكـم نـالــیـن وزاری گریـێ مە ل حالـێ مە تێ
گـەر چـقـا وەصـــفـا ببـێـژم ئەز نزانـم قـیـمـەتــێ
پوشتی وی مـحـەمـەد زەكیـیـە بەغچەیا رەیحان هشین

دۆستێ دل صافی ببێژن تەڤ وەرن بێژین هەوار
بەیرەقا دینێ مونەووەر نوور ل ئەنیێ بوو ستار
ڕۆژ وشەڤ ساعەت ب ساعەت ئێشا دل بوویە غەدار
ئەی فەلەك من گۆ چ چێبوو تە ل مە كریە نەیار
چەرخ ودۆلابا تە دونیا دانە مە دل ئێش وكین

چەرخ ودۆلابا ڤێ دونیا من دگۆ خوەهر وبەلەك
كانی ئەو وەجهێ موناسب ئەو فەصاحەت هەی فەلەك
چاڤ وبورهێ تە مونەووەر ڕاسەری وا بوون خەلەك
قامەت وبەژنێ جارەك تە ڕەڤاندن پوڕ گەلەك
حوور وولدان وپەری بوون ئەو ب نوورهێ سەیرین

غەوث وجوود وفەضل وئحسان هەیبەتا وی هەر هەبوو
گەر چقا وەصفا ببێژم ئەو ژ وەصفا زێدە بوو
ئەو شڤانێ دینێ مللەت من دگۆ صەبرا مە بوو
ئاگرێ (خلیل الله) دل نوورا یەزدان شەهدە بوو
قوطبێ ئەقطابێ د دونیا وێ شەڤێ دۆرێ جڤین

باڤێ عەلوان ئەو هێژا بوو پوشتی وی شینێ بكم
ئەز دخوم سووندێ ب یەزدان ئەز نەما كینێ بكم
پوشتی وی علمێ موبارەك چاوا تەدوینێ بكم
حوبب وعشقا تە د دل دە ئەز ب وی ژینێ بكم
چوویە ڕەحمەت مورشدێ مە حەیفا وێ نوورا موبین

داهـــيـىٚ رِىٚ دوور غـەريـبە نينە بۆ وى قەط مەجال

(أحـســن الله وتبارك) كـــو بـــــرى نــــوورا كەمال

شـــــەرع ونـــەحوو وعەقائد هەم ئوصوول مانە ل بال

حكمەت وتـەفـسـيـر وئەى سوبحان ژ شاهىٚ لا يزال

كو مـەلائـك صـەف ب صەف ئيرۆ ل دۆرىٚ زيڤرِين

(١٠٤)

ژ شێخ عززەدین ڕە

ئەز دبـێـژم شـــێـخ عــززەدین ئافەری سەد ئافەری
تـــو بـــفـــکرە هەر ل دونیا کەس نەما ڕەنگێ بەری
قـــەصـــر وئـــەیوانا بلند کە دا کو کەسرا بێ سەری
هـــەڕ مـــەدیـــنـــە تو بپورسە کا قەصرا پێغەمبەری
دا وەکـــو ئـــەڤ هەر د دل بی تاجا وی مینی سەری

خــاکـــە دونیا ئـــەو دباکێ خاکە پووچ وپوڕ بەطال
عـــومـــرێ ئـــنسانی فەنا چوو ئەو کەسێ پێڕە هەڤال
(جـنـة الـمـأوی) دبـێـژی ڤا ڕیا خـەمـــرا حـەلال
بـبـنە گوهدارێ ل ڤێ ڕێ ئەی گەلـی دۆستێ دەلال
دا نەچـت ئەڤ هەر ژ دەست وە بەسەکین وبەربەری

ئەڤ چ کینە ئەڤ چ عەکسە وا د دل دە کـو هەژاند
عـــشـــقـــا ئـــیـــلاهـــیـــە باقی دێ ژ ناڤا دل هلاند
ناڤ ودەنـــگـــێ خـــوە هـلانـی هاویری دونیا گەڕاند
مـــەشـــرەب وکاسا زوجاجی وێ ل سەر ما صاحەباند
دێ چ بت حالـێ مە هەر دەم من گۆ ڕۆژا مەحشەری

حــكـمـەتـا ئــرشـادا صـافى هەر كەسێ كو ئەو بڤێ
دێ ژ تــرسـا ڤـى خـودايـێ نـەفسا وى دێ گوڤگوڤى
نەفسا ناطق دێ ب سەربەست وەك برووسكێ پێ كەڤى
فـكـر وئـەفـكـارێ د دل دە هـــەر وهـــەر قـەط نانڤێ
جـەذبا ئـيـلاهـــى ژ بانـــى وێ ب ســـەر دل دە وەرى

(الله الله) كـــو دبـــێــژى ســـرر وئـــەخـفا تێنە دەر
ئـــەو دبـــێ ســـوكـــران ومـەستە ناڤا پێلێ سۆر وزەر
بـــەيـــرەق وئالا ب ڕەف ڕەف هاويـــرى دل دانە سەر
پـــورِ عـــەجـێـبـە ئەم كوبار بن ئەم ژ ڤێ ڕێ بێنە دەر
داهـىيـێ فـەقـيـر دپـورِسـى كـى ل مە كى مەهدەرى

پشکا سىيێ
ديوان داهى

(١٠٥)

جهێ مه کوردا

جهێ مە کوردا   دەلال ورِندا
وەرن خەباتکەر   ب کۆم ولەشکەر
ئیرۆ رِۆژا مە   ڤایە گەها مە
راِبوو ژ بەرزان   ئاڤێتە وەسطان
ناف چوویە وانێ   حەتا ئیرانێ
حودوودێ تەبرێز   یەك یەك ببن رِێز
تا بگهی قارسێ   چما ناپورِسێ
حەتا طەرابزوون   تەف گول وبەییوون
چەمێ سێواسێ   دەینن قیاسێ
حەتا سوێرەك   خۆرتێ چاف بەلەك
تا وێران شەهرێ   بگهیتە بەحرێ
ئەدەن وئۆرفە   مفتە وقولفە
ئۆرفایا دەلال   تا هەرِی شنگال
حەتا رەوەندز   سووسن ونێرگز
ناف چوویە کەرکووك   وێ هەر ببی بووك
ناڤا هەمەدان   هوون بگرن دیلان
جهێ شێرینی   حەتا قەزوینی
هەمی وەلاتە   گولا جڤاتە

گولێ ڕەنگینە   خۆرتێ جندینە
چیائێ بلند   حەمی مووم وفند
زاخۆ وموصل   تەڤ بوونە بلبل
جۆدی وهەبلەر   سێڤێ سۆر وزەر
ستە مقابل   چیائێ گوردل
فێکی شێرینن   وەك هنگڤینن
جهێ رەز وپەز   مێهڤانێ وا ئەز
خوزیا وی وەختی   هەڕم سەر تەختی
داهی تو ڕابە   چەهڤنێر سەرابە
ببە مێهڤانی   بژی بەرزانی

(١٠٦)

خۆرتىَ كورد

خۆرتىَ كورد خۆرتىَ كورد هوون وەرن سەر چيا
مــوژدە بـــىَ مـــوژدە بــىَ ڤـا ئـالا هـاتـــىيا
بــوو مــژ وبــوو دوومان جـەنگە شێرن ل ناڤ
بــدنــە پــێــش بــدنە پێش ئالا ڕەنــگــىيا
پــاطـــە لـــێــخـــن ژ دل رستــەمى ساغ بكن
مــەيــدانــىَ ســۆر بكن ژ وىَ خوونا كوشتىيا
كــورد نــەبـــەز كورد نەبەز تو كوڕىَ رستەمـى
بــكـــنـــە دەر دژمـــنـا وا ژ مـــێـــرگ وچـيـا
لـــەشــكـــەرىَ كــورد هـەيـە ڤا ل هيڤىيا وەيە
هــلـــدانـــە وا ل ژۆر ئـالا ســـىَ ڕەنـگـــىيـا
ڕەف ڕەفـا وى دهـات سـەر ســەرىَ لەشكەرى
ڕۆژا نـــوو دەركـــەتـــى ئـالايـا ڕەنــگــىيـا
ڤـايــە داهـــى دبــىَ خــۆرتـىَ كـورد تو نەبەز
جـانــفـــدا جـانــفـــدابــە ل سـەر سـەر چيا

(١٠٧)

جـڤـاتـــێ

جـڤـاتـێ خـوەش جـڤاتێ ل مـن خـوەش تـێ جڤاتێ
وەكـــی نــێـرگـز ل لاتێ بـــێ وی نـایـێ تـەبـاتـێ

جـڤـاتـا مـن ب ڕاسـتـی نە كو ب حیلە ب قەستی
تو جا دل ژ وا نەشكەستی ســەر سـیـپـانـێ خەلاتێ

جـڤـات هـاتـە مـەیـدانێ دا پـەی حـوكمێ قورئانێ
ئـــەون ئـــەهـلــێ ئیمانێ بـایـــێ رەحـمـان ل وا تێ

بـایـێ رەحـمـێ هەژانـدن یەك ب یەك ژەڤ قەتاندن
ل دونـــیـــایـــێ گـەڕاندن بـــوون ئێسـیـرێ خەباتێ

بـــهـــار هـات ونـكـاری بـوو هاڤـیـن ونـووبـاری
پـایـــیـــزێ مـــژ وتـاری زسـتـانـــێ بەرف وبا تێ

زســـتـان سـڕ وسـەرمایـە پـیـر بـوو قووەت نەمایـە
زمـان د دەڤ بــــەلایـــە چووك شكەستی نووكا تێ

حـێسـتـر ژ چاڤا تێن خوار روونـی نـەمـا بوو هەوار
شـــەڤ تـاری نـاڤ زنـار نابـیـنـی تـــو وێ كاتـێ

(١٠٨)

دلبەر بهارێ خەملی

دلبەر بهارێ خەملی
وەر گوه بدە ئحسانە دل
نێرگز د باغا كەملی
سەرسالەئێ نیشانە دل
ڕەنگێ ل سەر سۆر وزەرن
كەسك بوو د ناڤدە عەنبەرن
مارێ چیا ژێ ناقەرن
دەر كانیا مەیخانە دل
ماسی د بەحرێ فەتسین
شێر وپلنگ لێ ڕەقسین
ڕووڤی ژی قەط پێ ناحەسین
ئەو مەیدانا شێرانە دل
ئەو لەشكەرێ پوڕ ناڤ ودەنگ
ئیرۆ ل هاویر بوویە جەنگ
ڕەف ڕەف بكی ئالا سێ ڕەنگ
وی چاخی من نیسانە دل

(١٠٩)

ئالا سێ ڕەنگ دباکی

ئالا سێ ڕەنگم   ب ناف ودەنگم
ئالا کوردا مە   ل هیڤیا خۆرتا مە
ئەزم ئالا تە   ئەزم مالا تە
سەر نە طەوینە   لەشکەر تو بینە
وەرە من هلدا   ب سەر بلندا
زولفا دو طاکە   ئالا ل باکە
وەرە بنێرا   مەعدەن وزێڕا
ئەزم دباکم   بسکا ل باکم
سووسن وەشاندن   نێرگز هەژاندن
خۆرتێ سر بلند   ئەزم مووم وفند
بوویە دەرەنگی   ما حەتا کەنگی
سەرێ خوە هلدی   هەڕی گۆڤەندی
باغێ وەسطانێ   حەیا رەوانێ
گۆڤەندێ خوەش کی   ئالا خوە گەش کی
کەرەمکە طووری   هەلدە ل ژۆری
خۆرتۆ ب مەش وەر   رەوەست وپێك وەر

(١١٠)

چيائێ بلند ل سەر تالانن

چـــيـــائـــێ بـــلـــنـــد ل ســـەر تالانن   زنـارێ نـاڤـــدە جـــهـــێ کـــەوانـــن
مـا حـــەتـــا کەنگی ئەم لـێ مێهڤانن   رێـــکـا مـــــە دوورە ئـەم پـێ نـزانن
چـــيـــــائـــــێ بـــلـــنـــد ل سەر تالانن

چـــيـــائـــێ بـــلـــــنـــد دار ودەڤـــينە   نـــوالـــێ نـاڤـــدە مـێـرگ وکـانـيـنـە
مـا قـــەی ئـنـصـافە ئـەم ژێ رەڤينە   بـــن دەسـتـێ دژمـــن ئەم بێ خوەيينـە
چـــيـــائـــــێ بـلـنـد دار ودەڤـيـنـە

چـــيـــائـــێ بـلـنـد هەوا وا خوەش تێ   بائێ شـمـال لـێ سەر گولا گەش تێ
دەنـــگـــێ بـلـــبلا هاوير ب مەش تێ   بـێـهـنـا ڤا باغا گەاەك من خوەش تێ
چـــيـــائـــێ بـلـنـد هەوا وا خوەش تێ

چـــيـــائـێ بـلـنـد کـەو لـێ دخوينن   دەنگێ وان خـوەش تێ لـێ ئەم نابينن
ل ســـەر ڤـــی رەنـگـی ئەم دلـبـرينن   گـــول وکـولـيـلـکـا کەنگی دەرينن
چـــيـــائـــێ بـلـنـد کـەو لـێ دخوينن

چـــيـــائـــێ بـلـنـد رۆژ لـێ خوەيايە   طـــاڤـــێ ددابـــوو بـەژنا خـــۆرتايـە
نـەقـشـا تـــو دەيـنـە ل شال وشاپايە   چـاڤـێ تـە طـــووری مـابـوو ل ئالايە
چـــيـــائـــێ بـلـنـد رۆژ لـێ خوەيايە

(١١١)

رەحمەت ل گۆڕا شەهیدێ کوردا

شـــەهـــیـــدێ کـــوردا شـێـخ ومـەلانە
ئـــەمـــیـــر وبـــەگـــلـــەر کەسێ هێژانە
خـــۆرتـــێ جـــوانـمـێـــر ئـنـسانێ زانە
ســـەر ڕێـــکـا وەلات مـێـرخاس ومەردا
رەحـمـــەت ل گـــۆڕا شـــەهیدێ کوردا

ئـــەو جـانـفـدا بـوون سەر ڕێـیا ڕاستی
جـــەگـــەر حـــەلانـدن وا مایە هـەستی
ئـــەو چـــوونـە گـۆڕێ ب دل شکەستی
ئـــەو ڕێـیا ڕاسـتـی وان قـەط نـەبەردا
رەحـمـــەت ل گـــۆڕا شـــەهیدێ کوردا

شـــەهـــیـــدێ کـــوردا ئەو تەڤ برانە
گـــەر هـــوون نـــزانـــن تاریخ بەیانە
یـــێ هـــوون دزانـــن شـێـخێ هیزانە
ئـــەو دل بـــریـــن بـوو تەڤ خەم ودەردا
رەحـمـــەت ل گـــۆڕا شـــەهیدێ کوردا

دێـــرســـم وئـامـــەد شـەهید خویا بوون
بەدلیس وکەرکووك جەنگ لێ دوتا بوون
خـــەلات وبـازیـــد د بـــن دەسـتـا بوون
دلـێ ڤـا هـــەمـــیـا داغ وکـەسەر دا
رەحـمـــەت ل گـــۆڕا شـــەهیدێ کوردا

طــووری تــو ڕابـــه فــاتــحه بـخوینه
دوعـائـــــێ تـازه د گـــــەل یـاسـیـنـه
ل ســەر رووحـــێ وا شــــەهـیدا بینـه
ئـــەم سـەر نـشـووڤـن ژ شـــەرم ودەردا
رەحـمـــەت ل گـــۆڕا شـــەهیدێ کوردا

(١١٢)

کەرەم کە وەر دەر

ده فەرمۆ وەر دەر هەرە دیلانێ | گولێ سۆر وزەر باڤێ مەیدانێ
ژ پوشتا پەردێ زوکە خوە دەر خە | تڤنگ ورەختە دەینە ل بەر خوە
کۆما نەیارا ژ ناڤ مە دەرخە | وێ ل هیڤیا تەنە خەلات ووانێ
کاڤاش وکاڤار سەر تە دنالن | بەدلیس وبینگۆل ئیرۆ بێ حالن
زارۆکێ مللەت طازی بێ مالن | چەکی وا بینە ژ ناڤا باطمانێ
بەژن زراف وڕووگەش وگورجی | پیێ خوە یەك یەك باڤێ دەرەنجی
تەختێ خوە دەینە ل سەر وێ بورجێ | ژ خوە ڕە بنێڕە چەمێ ڕەوانێ
ڕابە ل سەر خوە تو هەرە سووکێ | بازارێ خوەش کە ل ناڤا کەرکووکێ
چیا بخەملینە ژ ڕەنگێ بووکێ | گۆڤەندێ دەینە وێ ل هەمەدانێ
گۆڤەندێ ڕاست کە تا بێلە چۆکێ | چەنگا درێژ کە گۆ ل نازرۆکێ
بێژە تو ڕابە پیرێ پەپووکێ | دەنگێ گولا تێ وێ ژ ئەردەهانێ
پەڕێ گۆڤەندێ پیێ خوە زەر کە | دەسمالێ بگرە کولێ خوە دەر کە
بدە تلیلی داهی کەرەم کە | تازە بنێڕە تو ل کەسرەوانێ
کەرەم کە وەر دەر هەرە دیلانێ | گولێ سۆر وزەر باڤێ مەیدانێ

(١١٣)
دلبەر گەلەك شێرینە

دلـبـەر گــەلــەك شـێـرینـە كـوردستانا كوردایە
تـەڤ شـانــێ هـنـگـڤـینـە ل سـەر دلـێ خۆرتایە
ئــەرزەرۆم ، قارس پوشتـن مووش وسەرا تەنشتـن
گـەلەك سـەر هاتنە كوشـتـن سپپان سەرێ مەمكایە
رەخــێ چـەپـێ ئــەو وانــە بــەزێ سنگی هیزانە
نـاڤـا مـەمـكـا وەسـطـانـە بـەدلیـس پوولـێ ملایە
رەخــێ ڕاسـتـێ بینگۆلە خۆرتێ دەلال چوون هۆلـە
كـێـفـا لــەشـكـەر داهــۆلــە بازید موییێ بسكایە
خــویـنــە وی دیاربـەكـر طەعما وی شیر وشەكر
خــۆرت ڕابــە لـێ بـفـەكـر باطـمـان ناڤا دلایــە
باشـكـالـە بوو كەزیا زەر ڕەنگێ وی شاغ وهەبلەر
دژمـنـا ژێ كــرم دەر بـــوومــە وەحشێ چـۆلایە
دێرسم دبـوو چەنگێ وێ كەركووكە ئەو لـنگێ وێ
بــەرزان ب خــوە جەنگێ وێ شنگال سەرێ تلیایە
گــورچـــك دبـــوو كـاڤـارا ڕۆژ وشەڤێ زارزارە
د بـن دەســتــێ نــەیـارا ئـانـی هـەیـڤا چاردایە
مـا بــن دەستێ نەیاری كوردێ مە بوون سەد پاری
نابــێــژن كـا هـــەكـاری ڕووێ ســپــی نـەمایە

سولەیمانی گوهارا سیت وجۆدی زنارا
پورڕ دمێهتن نەیارا گەلۆ کا جانفدایە
کوردۆ سەرێ خوە هلدە وەلاتێ تە تەڤ فندە
بنێرڕ باژار وگوندە دژمنا لێ پالدایە
کوردێ دل پاقژ ڕابن ژ بۆ داهی برا بن
تەڤ چاڤنێری ئالا بن بەرزانی ڤا هلدایە

(١١٤)

چیائێ کوردستانێ

چـیـــائــێ کـوردستانـێ حەمی مێرگ وکانیـنە
ل دۆرا بــەحـــرا وانـــێ تـەڤ سێـڤێ خـەلاتینە
بـــنـــێـــرٍ ئـاڤـا رەوانـــێ ناڤ دا قاز وقـومـرینە
حـەتـا بـاغـێ وەسطانـێ سووسن ل مێـرگە شینە
وەلاتـــێ تـــە تـەڤ زێـرِا ناڤا جهان گـولا گەش
ســـەرێ چـــیـا بــنـێـرِا ڤا نێرگز وبێـهنا خوەش
خوناڤ وعەنبەر پـێـرِا بـەلاڤە سەر مسکـا رِەش
بایێ شـمـال لـێ خـێـرا بێ کلدانە چاڤـێ رِەش
گـــریـێ مە تێ ل حالـێ مـە د بن دەستێ نەیاری
ئاگـر کەتیە دلـێ مە هوون ژەڤ دبن سەد پاری
خۆرت وجان وکالـێ مە بەس لـەڤ بکن نەیاری
کـوردسـتـانـە مـالـێ مـە سەر بوویە مژ وتاری
هـــەیـڤـا ئادار ونـــیــســان خبات تێدە گەرِاندن
کوردا سەرێ خوە هلدان چەنگێ دژمن شکاندن
ئـــەو بوو ســەرسالا کوردان سەرێ دژمن فرِاندن
کـــەیـــف وســەیرانا خۆرتان وەلاتێ خوە ستاندن
داهـــی زەنـدێ خوە هلدە ژ جەنگێ رِا ل کار بە
وەلاتـــێ تـە تەڤ فندە شەڤ ورِۆژێ گوهدار بە
ســـەرێ رِێـــبـــەر بلندە وەکی شـیـرا غەدار بە
چاڤێ خۆرتێ مە کل دە و رِابـــەرێ نـــەیـار بـە

(١١٥)

خۆرتۆ كوردۆ تو ڕابه

خـۆرتـۆ كوردۆ تو وەر وەر   گـەر تو دخوازى يەك ڕێبەر
بــەرزانــى ڤـايــە سەروەر   دژمــن ژ جـــە دكــى دەر
ب تـەنگ وتـۆپ لـەشكەر

خـۆرتـێ كـوردا شيار بوون   ژ بـۆ جەنگى ئەو كار بوون
وەكـى شـــێرا غەدار بوون   دەربـــێ وا پـورِ دژوار بوون
تـۆپ وتـڤـنـگ وخەنـجەر

گـــورزێ رســـتـــەم هلينن   دەشـــت وچـيـا بـــســتـيـنن
چـەنـــگـێ دژمـن بشكينن   كـــوردســتـانـــێ دەريــــنــن
كـــوردســتـانـا ســۆر وزەر

هـــەڕنـــە حـەيـفـا شەهيدا   وا مـــێــرخـاس وعـەگـيـدا
دژمـــن بـــگــرە ل سـيـريدا   ئـــەو حـەيـفـا شێخ سەعيدا
ئـالا ڕەنـــگـى هـلدن سەر

چـێــكــن جـەژنا نـيـرۆزێ   ژەڤــڕە بــدن يـەك سـۆزێ
ســوار بـكـن هـوون بۆزێ   بـێـژن سـەد جار پـيـرۆزێ
خـەمـلـە بووكێ دەينن سەر

بـــووكـە مـە خـوين شێرينه   كـــوردســتـانـا ڕەنـــگـينه
خـــوازگـيـنـى ڕوونـشـتينه   قـــەلــەن خــويـنى دەرينه
طــوورى ڤـايـە ل پـێـشبەر

(١١٦)

پاتەخوەر

ئـــیـــرۆ دبـێــژم هــەی هــەوار کـا لــەشـکــەر وکـۆمێ گران
دژمـــنـــا کـــوردستان دخوار ڤـایـە چـێـبـوویـە بـێ گـومان

ئەی خۆرتێ کوردێ پورِ جوان پـــورِ بـــۆریـنــە سـال وزەمـان
کوردێ مە بن ظولــمێ دە مان عـــەقـــلـــێ هنا عەقلێ کەران

وەخـــتـــێ کەر چاڤ ئێمی دکی فــیــق فـیــق وزرِزرِ ئەو دکی
کەیفا خوە ب ئێمی خوەش دکی زانـــی بـاری پـــێ بێ گران

هـــن چـەتــەنــە هــن پاتــەخوەر ناڤ تــیــپـــێ دژمن دانە دەر
ســەر کــوردستان گــرتن چەپەر حەتـتـا کـو ئـەو چوویە ئیران

یـەك جـارێ دی تـو لــێ بـنـێرِ ڤـایـە خـــویـایـــە سەر دیـێر
تــەڤ وەرنە جەنگێ خۆرتە شێر حەتـتـا کـو دژمـن بێ ئەمان

(١١٧)

هەی دۆستە شەنگی

هەی دۆستە شەنگی   ب ناف ودەنگی
پوشتی کو بمرم   ما تو چ ڕەنگی
ئالایی هلدە   کەرەم کە بانی
خەملە وەلاتە   خەملە کوردانی
بێژن هەی بژی   شێرێ بەرزانی
سەر سەرێ چیا   تم تو ب تڤنگی
هەی دۆستە شەنگی

خەملە وەلاتە   هاتە پێشبەر مە
جەژنا نیرۆزێ   دەینە ل سەر مە
خۆرتێ مە کوردا   ما قەی نەشەرمە
تەڤدە هوون ڕابن   بوویە دەرەنگی
هەی دۆستە شەنگی

ڕۆژا مە دەرکەت   شەوق چوویە کەرکووک
وەلات دباکێ   ڤا ئەز دبم بووک
تەڤ وەرنە جەنگێ   داخواز و ب چووک
زولفا هەژینن   ما حەیا کەنگی
هەی دۆستە شەنگی

داهی دبێژی   وەرن مەیدانێ
جەنگە شێرایە   هەر کەس دزانێ
ل مە پیرۆز کن   ئیرۆ کتانێ
د باغێ کوردا   رەیحانە ڕەنگی
هەی دۆستە شەنگی

(١١٨)

كوردێ مه گەر کو ڕابن

کـوردێ مـه گـەر کـو ڕابن　　ژەڤــڕە حـــەمــی بــرا بن
وێ ب داخـــوازا خوە شا بن　　وپـــێـــشــبــەری ئالا بن

خـــۆرتـــۆ ڕابـــە بـنـێـڕا　　ل تـــۆپـــا گـــوە بـدێـرا
جـــهـــێ تـــە مـا ژ کێ ڕا　　ســـەر تـــەوانـــدن نـەخێرا

ڕووێ تــە ئـاڤ وچــەرمــە　　خـــویـــنـــە تـە هەوقا گەرمە
زمـانـــێ تـــە پـورِ نەرمـە　　مـا قـەی ژ تـە ڕە نە شەرمە

ل نـاڤ گـــونـــدا عـەزیـزن　　ژ بـــۆ جـەنـگێ سەر حیزن
دژمـــن ب تـــە دلـــەیـیـزن　　بـــۆ خـــوارنێ خوەش دیزن

دەمـا چـاخـا بـــهـــارا　　جــەژنـــا خـــوە دا نەیارا
تـــو ســـێـــوی ل بـەر دیوارا　　ڕۆژ وشـــەڤـــێ زارزارە

کـــوردســـتـــانـە مالـێ مه　　جەنگ وشەڕ هەر کارێ مه
بـارێ مــــەزن بـــارێ مـه　　تـــرکـێـن پیس نەیارێ مه

کـانــی دەشـــت وکـــا زۆزان　　کا کـەرکووك وکا باطمان
کـانـــی قـارس وکـانـی وان　　دژمـــنـــێ تـە لـێ گـهان

کـانـــی شــاغ وکـا هــەبـلــەر　　کـــا مــەرەشــە وێران شەهر
کـا مــەلــەطـیــە بـوغـچیٚ زەر　　دژمـنـا ژیٚ کـــــــــرم دەر

کـانــــی ئـــۆرفـا کا ماردین　　کـا زۆزانـــــیٚ شـــــەرەفـدین
کــــا بــــازیــــد ودیـــادیـــن　　دژمــــــنــــیٚ تـــە لـیٚ جڤیـن

کـا جــــەزیــــر وکـا هەزەخ　　کانـی سـێـرت وکا شەرنەخ
کـانـی مـکـس وکا هەورەخ　　دژمــــنـــیٚ تـــە کـەتن رەخ

کـا طــەرەبــزوون ئـەردهان　　کـا ســـــیـــــواس وئازرگان
کـانــــی چــــیـــا کـا وەسطان　　کـا بـــەدلـیـس وکا هیزان

کـــانـی دەحلیٚ خوەش ورٟند　　کـا مـــەعـدەن وموومـ وفند
کـا زنـاریٚ تــــم بــــــلــنـد　　داهــــی تـەنـی بوویە کوند

(١١٩)
پیرا سەرگژ

دونــیـا ل مـن دبـوو مژ		دەمـا هـات پـیـرا سەر گـژ
دارێ وێ سـەر ملێ وێ		تـــەوانـــدی هــنـگـلێ وێ
بـــوو شـــەقـشـــەقا دنانـــە		بـــرووســکـا ژێ ڤـــەدانـــە
دنـانـــێ وێ ســـپـیـنـــە		چـاڤـــێ وێ دەر کـــەتـیـنـە
نـەیـنـۆکـــێ وێ درێـژن		دەســت وپــێ تەڤ قەرێـژن
ڕەنـگێ پـیـرێ ڕەش وقیر		چـیـرێ ل مـن بوو ئەمـیـر
دەمـــا گـــهـابـوو گـوندا		بـاکـــر دەنـگـێ خوە هلدا
ئـــەزم پـــیـــــرا د ڕێ دا		ئـــەزم شـاهـــێ دنـــێ دا
ل ئـانـــیـا مـــن بـــنـیـڕا		حـــەمـــی مـرجـان وزێـڕا
ڕەنـگێ پـیـرێ ڕەش وقیر		پـــیـــرێ ل من بوو ئەمـیـر
وەرن پـێـخـواس وطـازی		کـــی وێ بێ من بـخوازی
ئـــەم دڕابوون پێ کەنـیـن		ژ ڤـێ پـیـرێ ئـەم ڕەڤـیـن
حـەتا مـن پـیـرێ ناس کر		من عومرێ خوە خلاس کر
پـیـرێ ل مـــن دبـوو شاهـ		داهـــــی ژ بــــەر ئاهـ وئاهـ

(١٢٠)

پیرا گوهـ گوهار

گـــەلـی بـــرا دبـــێـــژم ژ بــــەر دەرد ومـــطـــالـــە
ئـــەز نە لالـم نـە گـێــژم داغـا ل دل كــــۆپـــالـــە
ئـــەولە نـــەبـــە تـو ل نەیار نـە پـایـــیــزا لـێ بــهـار
وەكـــی پـــیـرا گـوهـ گوهار فــكـــــر وحـیـل وخـیـالـە
وەخـتێ ب تە ڕا خەبەر دی سـی كـەسـەرە ژ دل بەردی
حـــێـسـتــر ژ چاڤا بـــەردی خـــوە دكـی وەكی عەبدالـە
ئـــەو تـــزبــیـا دهـــەژیـنـی حـێـسـتـرێ خـوە دڕژیـنـی
پـورِ جـامـــێـــرا دخاپـیـنـی بـــەرێ وا دا نـاڤ چـالـە
ئـــەو ژ خـــودێ نـاتـــرسـی بـــەرێ خــوە دایـە قودسی
ژ كـــەســــەكـی ناپـورِسـی كـەتـیـە كـاش وكەندالـە
ل كـــەنـــدالـــە حـــەیـیـری ســـەر حـالـێ خوە دگری
ل دونـــیــــائــــێ فــــكـری دونـیـا پـــووچ وبـەطـالـە
دونـــیـــا ل مـــن بـــوو تـاری پـــورِ ل مـن كــر نـەیاری
ئـــەم هـــەر دكـــن زارزاری طـــووری مـا بـــێ هەڤالـە

(١٢١)

نەورۆز

چاخا بهارێ   هات وپیرۆزا
هەیڤا ئادارێ   تێدا نیرۆزا
خوناڤ دباری   هلانی تۆزا
دیلان ل کاری   تەڤ گەور وبۆزا

بیست ویەکی وی   ئاگر دارانە
د ناڤ چەکێ وی   ئالا هلدانە
ژ بۆ رێکێ وی   چوونە زۆزانە
ل ناڤ هێکێ وی   گەشت وسەیرانە

دیسا ب خێر هات   ئەو جەژنا کوردا
شاهینا وەلات   ژ بۆ مە دەردا
هاتن لێ خەبات   مێرخاس ومەردا
خوەش بوو لێ جڤات   ئەیوان وعەردا

ئادارا رەنگی   شین وشێرینە
سووسن ونێرگز   هەردو کەنینە
خوناڤ وعەنبەر   تێدە فۆرینە
هەر سێ نیشانێ   ئالا رەنگینە

وەرنــــە دیـــــلانـــێ		ئـــاگـــــــر دادانـــــــە
بـــاغـــێ وەسـطـانـێ		گـــــەشــــت وسەیرانـە
حـــــەتـــا ئـــیـــرانێ		جــــنــــدی خــــویــانـە
تـا بـگـهی کەرکووك		جــــهــــــێ کـــوردانـە

ضـوحـاکـێ خوینخوار		ضـوحـاکـێ بــیــــژی
پــــوشـــــتـــێ دە دو مار		دەرمـان بـــوو مـێـژی
کـــاوا بـــــــوو رادار		ئاڤــــێــــــتـــــە وی ژی
ســــەری ئـانـی خوار		ئـــــەو بــــوویـە رێژی
کـوشـتـن سەکێ هار		نـــــوکـــە گـژگـێـژی
ئـەو بـوو چەندی جار		کــــــوردســــتـان دژی

(١٢٢)

هاتنه جردا ل ناڤ فراغا

دبێژم ئەی گەلی ئەهلێ جڤاتێ
بنێرن هوون ل دورانێ چ با تێ
عجاج ڕابوو ژ عەردێ تۆز ب هەوا کەت
مە لێ نێڕی قفلەك جراد پەیا تێ
د ناڤا وا قومـاندار ویۆزباشی
و ئۆبین باشی هجووم دانە زغاتێ
مە دی گوه بەل ناڤ فراغا وەر بو
بوویە تەق تەق خەوا من قەط نەما تێ
دچی وتێ د مالێ دا ب ل خوەش
چ بێژم ئەز ژ حالێ کێفەراتێ
مە دی مشکك ژ کونجێ ئەو ب دەرکەت
گۆ : خوەش گەلدی برا هەر پیرە فاتێ
بەلەك سۆر بوو د ناڤا وا خویا کر
بوویە دوومان خەوا من قەط نەما تێ
درێژ دووف بوو ل عەزمانا خویا کر
مژ ومووران ل من هەر بەرف وبا تێ
مە دی جردەك دهاتی دووڤ هەژاندی
ل هاویری هەنەك دکن لقاتێ
گۆڤەندا خوە د خێنێ دا گەڕاندن
کو ڕاست وچەپ تلیلی خوەش ل وا تێ

هـوون شـەرم نـاكـن ژ ڤا جرد و ژ مشكا

كــو چـاوا تـــێ ل وه صـــەبـــر وتـەباتێ

بــــەســــــه داهـــی كـــەسێ زانه دزانی

بــــرا ڕابـــــن ژ خـــوه ڕه بـكن خەباتێ

(١٢٣)

ل سەر وەفاتا سەیدایێ سەرۆك مەلا موصطەفا بەرزانی

مـوصـطـەفـا بـــەرزان مـــوصـطـەفا بەرزان
ســـا غ بـــی مـــری بـــی ســەرەكێ كوردان
هــــەوارە هــــەوار كــا بــاڤـــێ لــوقمان
ل مـــن ونــــدا بـــوو گـــولا كوردستان
ســـەیـــــدا رێــــبـــەر بوو رێبەرێ كوردا
زەعـــیـــــم وســـەرەك خـــوەش ناڤ بلندا
حـەیـف ومـخـابـــن كـــول مـــا د دل دا
رەحـمـــــەت ل وی بـــێ ئـەم مانە شووندا

مـوصـطـەفـا بـــەرزان مـــوصـطـەفا بەرزان
ســـا غ بـــی مـــری بـــی ســەرەكێ كوردان
بـــیـــســـت رۆژ دما بـــوون ژ جەژنا نـیـرۆز
تــابـــووتـا ســــەرۆك لـێ بـــوویە پیـرۆز
ئـــــەم ســــەر دنـالـــن هەر شەب وهەر رۆژ
فــــەلــــەك نـــەیـار بوو كول هشتە دل دا
مـوصـطـەفـا بـــەرزان مـــوصـطـەفا بەرزان
ســـا غ بـــی مـــری بـــی ســەرەكێ كوردان
ڕابــــە ژ گـــۆڕێ زەنــدێ خـــوە دەر خـە
تـــڤـــنـــگ ورەخـــتـــە دەینە ل بەر خوە

کـــــۆمـــا نـــــەیـــارا ژ نـــاڤ مـــە دەر خە
ب زەنــــدێ نـــــازك ئـــــالا خـــوە هـــلـــدە

مـوصـطـەفـا بــەرزان مــوصـطـەفا بەرزان
ســـا غ بـــی مـــری بـــی ســەرەکێ کوردان
مـــــوصـــطـــەفا بـــەرزان تو خوەش غەریبی
کـــــوردێ ب ڕاســتی وی چاڤ ل گری بی
کوردێ سەرحیز بێ وێ چاڤ ل هەستی بی
چـــکــــو ژ نـــاڤ وان تــــە ڕابـــوو فـــر دا

مـوصـطـەفـا بــەرزان مــوصـطـەفا بەرزان
ســـا غ بـــی مـــری بـــی ســەرەکێ کوردان
ئـــیــــرۆ د بـــاکـــم پـــێـــژنـا تـــە نایێ
ڕابــــە ژ گــــۆڕێ بـــچــنـــە ســەرایێ
کـــولـــێ د دل دا بــــــدنــــــە هـــەوایـــێ
کـــوردا ل ئـــیـــران ئـــیـــرۆ وا حـــلـدا

مـوصـطـەفـا بــەرزان مــوصـطـەفا بەرزان
ســـا غ بـــی مـــری بـــی ســەرەکێ کوردان
ئـــیـــرۆ ژ ئـــــیـــــران ڕۆژا مـــە دەرکەت
ڕەش وا هـــلانـــیـــن ســــەر سەرێ مللەت
مـــزگـــیـــن ژ بــــۆ تــــە وێ ببـنە دەولەت
چـــاڤـــێ کـــــوردســــتـــان ڕابە تو کل دا

موصطەفا بەرزان موصطەفا بەرزان
ساغ بی مری بی سەرەكێ كوردان
كوردا ل ئیران حەفله ددانین
ئەمرێ خودا هات قەط پێ نزانین
ژ ناڤا دیوان كورسی هلانین
نزانم كی وێ ڕوونی د مل دا

موصطەفا بەرزان موصطەفا بەرزان
ساغ بی مری بی سەرەكێ كوردان
ئالایا ڕەنگی دانە تەنشتێ
دلێ خوە گەش كە باغێ بهشتێ
دەورانە دنیا كەسەك نەگشتێ
هەوارا داهی مایە د دل دا

موصطەفا بەرزان موصطەفا بەرزان
ساغ بی مری بی سەرەكێ كوردان
سالا هەزار ونەه سەد هژماری
هەفتێ ونها بوو یەكی ئاداری
بولبول دخوینی دایە هەواری
سەرەكێ كوردا چوویە مەزاری
بهارا شینە شینە شێرینە
سووسن ونێرگز تێدا فۆرینە
نەغما بولبول بوو بولبولێ دینە
حێستر ژ چاڤا خوەش خوەش بارینە

هــەر رۆژ وهــەر شـەڤ ئـەز لـیێ دخوینم
هـــەر چـاخ وهـــەر دەم ئـــەز دلبـریـنم
داغــیێ ل ســـــەر دل چـــاوا کــــــەویـنم
بـکــیێ کـــو ڕابـــم ئـــەز حـەق بـسـتینم
مـوصـطـەفـا بـــەرزان مـــوصـطـەفا بەرزان
ســـاغ بـــی مـــری بـــی ســەرەکیێ کوردان

(١٢٤)

بوغچیێ غەما

ما ئــەز چ بــێــژم دونــیـا وەسایە رۆژ وشـــەڤــیێ هــەر دەرد وبەلایە
گولا من گەش بوو ڕەنگ لـیێ نەمایە پــەلـیێ دارا مـــن یـەك یـەك وەشایە

کـەتـم ڤـی بــەری دەشـت وپیلا دە دلـیێ مـــن هوور بوو د ناف کولا دە
داغـیێ ل سـەر دل ڕاست وچەپ بادە تـەنــیێ غــەریــبــم د ناف گشا دە

غـەریـبیێ تـربـــیێ هـەوقـا دژوارن جـڤــاتــە من تەڤ ئەو مشك ومارن
گۆشتیێ لاشیێ من هوور هوور دخوارن هــاویـــر دنــێـــڕم حــەمی نەیارن

ئــەو تــەڤ بـرا چوون حەمی مرینە ڕابـــە ل ســەر خــوە چ دل تەوینە
دۆرا مـــن هات وجەرگیێ مـن خوینە دەردیێ مــن زۆرە هـنـاف کـەلـیـنە

خــودا ئــەمـر کر ئەز پیێ رازیـمـە ئــەگـــەر کـو ساغم ب دل مریـمـە
ئـــەز گـونـهـکـارم ئەزیێ طـازیـمـە بـــوغـچـیێ غەمامە ئەز بیێ خوەیی مە

فـەلـەکـە وێـران چەرخەك هەژاندی دەربــەك ددانـی گـورچك کەلاندی
کـــەیـف وسەیران وی ژ دل هلاندی عـشـقـا شـێـرین بوو داهی حەباندی

(١٢٥)

ئەی دلۆ عارف

ئــەی دلــۆ عـارف كـانـی ژێ دزێن نیل وفرات
سەیحوون وجەیحوون ل بانی دانە بانگ وصەلـەوات
(جنة الفردوس) دباكی ئەی گەلــی ئیسلام تەڤ
حــوور وولـــدان ل غــورفـا بـوونە ئەو قائمات
هــوون وەرن ئـەهلێ دیانـێ تەڤ ببن صافی ژ دل
(جـنـة المأوى) سەلام كارا ل رووح وهەم ل ذات
ذاتــێ نوورانی ل سەر دل وی ب چاڤێ خوە ددی
بـــەرقا ئالا بوو ل طووری ژێـرە هاتی بوو خەلات
ما كی دێ سەر هش بـمـیـنێ كو ببینن ذەررەیەك
(جنة الخلد) ێ دخوازی ماچیە ئەڤ كـێـفەرات

(١٢٦)

كەس گوهداریێ مە نینە

گـــەلـــەك ئـــیـــرۆ دبـێـژم　　کـەس گـوهـــداریێ مـە نینە
مـــێـــلاکـــێ خوە دبـرێـژم　　دلـــێ مـــن هـــەر بـخـوینە

ڕابـــە ژ خـــەو شـیـار بـە　　نـە غـەمـلـیـس وسەرسار بە
ل دۆستیێ ڕاست گوهدار بە　　دۆســـتـــانـــی پـــورِ شـێـرینە

دۆسـتـانی هەر وەخت نایێ　　بـــنـــێـــرِ پـێـلـێ دونـیـایـێ
ڕۆژا (قـــالـــوا بلی) یێ　　نـــەخـــوشـــم حـال تو نینە

نـــەخـوەشـیـا مـە خـەرابە　　جـانـــێ مـــە دا عـــەذابـە
دلـــێ مـــە دچـــی کەبابە　　فـــرنـــگ دەســـتـێ مە نینە

گـــەلـی بـــرا بـــنـــێـرِن　　مـــەعـــنـا شـعـرا هلدێرن
هـــنـــەك زیـڤ وهـن زێرِن　　کـەس مـوشـتـەریێ وان نینە

کـــەس نـــزانـــی کـو چیە　　دونـــیـــایـــە هـــەر فـانـیە
ئـــەمـــریێ خـودا هـاتـیـە　　مـــەجـال ژ بـــەر تـو نینە

هـــەچی عشقەك حەباندی　　ل دونـــیـــایـــێ گـــەڕاندی
دلـــێ داهـــی حـــەلانـدی　　خـــوون نـاسـەکـنی ل برینە

(١٢٧)

دبێژم ئەی گەلی گوهدار

دبێژم ئەی گەلی گوهدار ل ڤێ دەورانە دونیایە
دنێرم وەی کەسێ هشیار غەریقێ ناڤا پێلایە

ئەوەل دونیا چ شێرین بوو د ناڤ دە نال وئایین بوو
ل تالی ئەو ڕەش وشین بوو دبووم نیشانە بەلایە

نیشانا لۆمەیا ئەز بووم شەمالا موومیا ئەز بووم
عەفارا حەمی‌یا ئەز بووم دل وگورچك دبوون کایە

ژ ناڤا دل زوا بوومە د چۆل وبەری وەر بوومە
ل بەر دارا چیا بوومە ل بەر ڤێ سڕ وسەرمایە

برا چوونە تەنێ مایی د ناڤ دینا دە پالدایی
ب ڕەنگێ وەحشێ چۆلایی خوەشی وکەیفا تە نەمایە

خوشی وکەیفا تە هەر چوونە ژ جەرگی ئەو زوابوونە
وەکی دارا ڕزی بوومە ب زارزاری نەی ونایە

نەی ونایە ب زارزاری دل وجانێ مە خوین خواری
ژ بەر تربا ڕەش وتاری ب حال وڕەنگێ وەحشایە

ژ بـەر دربا بـــێ حـال وڕەنـگ   وەکی طەیرێ بێ چەنگ ولـەنگ
مـە دەرد بوو بەیرەقا سێ ڕەنگ   کـو ئـــەو ڕەنگ هەر ل دل مایە

چــقـــا بـــێـــژی تـو نـابینی   وەکـــــی دەردێ مـــەم وزیـنی
وەکــــــی فــــەرهـاد وشێرینی   ب وێ قـــەهــرێ داهـی مایە

(١٢٨)

دۆستێ دەلال وندا بوو

دۆستێ دەلال وندا بوون ل پەی وا بوو هەوارا
ل هاویر من نەخویا بوون ما مە ل بەر دیوارا

گریێ مە تێ ل حالێ مە ئاگر کەتیە دلێ مە
ڕۆژ وشەڤێ نالی مە دل دابوونە زارزارا

ناڤا دل پوڕ زارزار کر گەمی ل ئاڤێ کار کر
قەنجا ژ نك مە بار کر تەنێ مامە ل وارا

وارێ من خرڕ وخالی یەك ژی نەما ل ڤی ئالی
برا تەڤ چوون وی ئالی دەردێ وا پوڕ غەدارا

دەردێ غەدار ب عشقێ چقا بکێشی مەشقێ
نابینیتن وەك بەرقێ ژ بالا تێنە خوارا

عومر هات و ب لەز چوو هاویری دل ژی بەز چوو
بولبول ل سەر هەوەز چوو ل سەعفەص بوو گوهدارا

باغ وبوستانێ ڕەنگی هەر هەر ب ناڤ ودەنگی
داهی بوویە دەرەنگی تەنێ مایی بێ کارا

(١٢٩)

طـــووری

طــووری طـــووری طـووری   مال مـــيـــــراتـــۆ ما تە كـۆری
تــە ســەر خەف كی رە دبۆری   تـــە چـــووی مـريـشكا ژۆری

حـــەيـــوان هـــات ودلـەزينی   خـوە ب حـەوشێ ڤە دگەهينی
مـــريــــشـــكـــا ڕەش دنـقـينی   لـێ عەيشێ ب خوە ناحەسينی

مـــريـــشــكـــێ قـيـژە قـيژە   حـــــەيـــــوان تـاڤـێــژە قـيژە
مـــەلا رەســـــوول هـاتــبـوو   ئـانــــــی دارەك گـــــوهـــيـــژە
دارەك طـــووری وەرتـانـــــی   لـێ لـنگ سرسيری كرنە پيێژە

طــووری طـــووری طـووری   مال مـــيـــــراتـــۆ ما تە كـۆری
تــە ســەر خەف كی رە دبۆری   تـــە چـــووی مـريـشكا ژۆری

طــووری هـــاتـی ژ بەر چايێ   حـــەيـــوان هاتـی ژ بەر چايـێ
مــــلـــــی قـــێـــڕيـن ددايـێ   ئـــــەمـــــێ طـــووری بـكوژن
لـێ حـەيـفا مريشكا عەيشايێ

خـــفـــكـــا عـەڤـدی سليمانا   خــــفــــكـــا وی تـــێــر دنانا
ل بـــەر طـــووری ڤـــەدانـا   شــــەڤ كـەتـيـە نـيڤی شەڤێ
ل ســـــەرێ طـــووری فەرمان   طـــووری طـــووری طـووری

فەرهەنگۆك [1]

ئـاپــۆ (ئاپ) : مام (العم) .

ئار : ئاگر (النار) .

ئازار : عەزاب ، نەخۆشی .

ئاژار : بـــەرهـــەم ودەرامـــەتـیّ عەردی (محصول الأرض) .

ئەصلان : شێر ، ووەك كینایەت بۆ چاڤان یان كەزییان دئێتە ب كارئینان (الأسد ، ویكنی به عن العیون والظفائر) .

ئەولـه : باوەری (الثقة) .

ئێگر : ئاگر (النار) .

بـاپـووك : ئـــەو بـــایـیّ بەفـر د گەل دا (الریح المصحوبة بالثلج) .

بـرچی : برسی (جائع) .

بۆز : ڕەنـگـیّ ب سـەر سـپـی ڤە بچت (أشقر علی البیاض) .

پـارس (پارسەكی) : خازۆكی ، گەدایی (التكدیة) .

پارە : پارچە (قطعة) .

پـژیـن (پژاندن) : لێنان (الطبخ) .

پـسـیـك : پشیك (القطة) .

پـۆز : دفن ، كەپوو (الأنف) .

پـوول پـەرست : دەرهەم پەرێس (عابد النقود) .

پەپووك : طەیركیّ سلیمان پێغەمبەری ، هوهود (طائر الهدهد) .

پەروازە (پەروازدان) : ل دۆر زڤـــڕیـن (التحلیــق) و ب ڕامانـا چارچووڤـەیـــی ژی دئێت (الإطار) .

---

(١) بۆ بەرهەڤكرنا ڤیّ فەرهەنگۆكیّ مە مفا ژ فەرهەنگا (الهدیة الحمیدیة) یا ضیاء پاشا الخالدی ، وفەرهەنگا (ژین) یا محمد جمیل سەیدا ، وفەرهەنگا (هەنبانە بۆرینە) یا هەژاری .

پەیا پەی : ل دویڤ ئێك (متعاقب) .
پـێـت وپـرنـگ : گـــورِی وپەلا ئاگری (اللهب والجمرة) .
تاپان : داسا مەزن (المنجل الكبير) .
ترح : ئـــەو چەقێ ژ قورمێ دارێ دچت (الفرع النامي من جذع الشجرة) .
تەواند : پێچا (طواه) .
تووتاك : رِەنـگـەكـێ طەیرانە (طائر القمري) .
جندی : مێرخاس (شجاع) .
جەبان (جەفان) : گۆرِ ، تربە (القبر ، المقبرة) .
چـــووك : چویچك (العصفور) .
چەشم : چاڤ (العين) .
چەن : ئەرزنك (الذقن) .
چورخە : ساگۆ (المعطف) .
چووت : ڤەجوین (المضغ) .
چیچەك : گول .
خار : سـتـری (شوك) .
خۆز : قۆز ، پشت خوار (أحدب) .
خەدەنگ : تیر (السهم) .
خەریدار : بكرِ (مشتــري) .
دبستان : خواندنگەه (مدرسة) .
دۆژەهـ : جەهنەم (جهنم) .
دەرگووش : لاندك (المهد) .
رەوان : رِێڤەچوونا ب لـەز وبەز یا رەهوان (الجري بين المشي والعدو) .
زەبوون : بەنی ، كۆلـە (العبد) .
زۆخ : كـێـم وعـــەداڤ (الـقـيـح والصديد) .

زير وزبەر : ژێر وژۆر (قلب العالي سافلاً والسافل عالياً) .
سەرگەردە : حێبەتی (حائر) .
سەما : لەییزتن (رقص) .
سیفل (سیفیل) : بێ خێرێ بێ بها (الحقير السفيل) .
شکێر : جهێ حەلان بت ژ چیایی ، وبۆ کێلیێ ژی دئێته گۆتن (الأماكن الصخرية من الجبال ، وقد يطلق على شاهد القبر أيضاً) .
شل : تەڕ (مبلول) .
شمامۆك : گوندۆر (البطيخ الأصفر)
شەعلوول : شالیل (الشحرور) .
شەڤگەر : ئەوێ ب شەڤێ ب ڕێڤە دچت (الساري) .
طوور : گوندەکێ بۆتانە (قرية في نواحي بوطان) .
عەزمان : عەسمان ، ئاسمان (السماء) .
غەوثێ غەیدا : سەید (صبغه الله) ێ هیزانیيە ئەوێ ب ناسناڤێ غەوسێ هیزانی دئێتە ناسین ، وغەیدا ئەو جهە یێ لێ هاتیيە ڤەشارتن (من شيوخ التصوف) .
قژگ : سەرقژاڤژ (منفوش الرأس) .
قۆف : پشت خوار (محدودب) .
قول : کون (ثقب) .
قەپال : پرت پرت (خرق) .
قەراش : ئاشەڤان ، ئەوێ ب هێرانێ ڕادبت (طحان) .
قەلەن : نەخت (صداق ، مهر) .
کوتابی : خویندکار ، قوتابی (الكتابي ، طالب العلم) .
کوفلەت : ژن ، کابانی (ربة البيت) .
کوند : بوم (طائر البوم) .
کەزەب : جەرگ ، مێلاك (الكبد) .

كەلەش : رێگر ، جوان (قاطع الطريق ، الحسن الجميل) .

كێفەرات : لەرزينا مرنێ ، سەكەرات (سكرات الموت) .

گورجێ : ژنا جوان (الحسناء) .

گورچك : گواچيسك (الكلية) .

گەرناس : زيرەك (شجاع) .

گەور : ڕەنگێ ب سەر سپی ڤەدچت ، ڕووگەش (اللون المائل إلى البياض ، نضارة) .

لەك : تيپا لەشكەری (فرقة في الجيش) .

لەوەند : بەژن زراڤ (رشيق) .

ماچين (چين وماچين) : وەلاتێ چينێ وئەو وەلاتێن ل پشت (بلاد الصين وما وراءها) .

مەخين : فەلە (النصراني) .

نووق : تەنشت (الجنب) .

هاوير : دۆر ورەخ (حوالي ، تطويق) .

هەژال : كەڤن (قديم) .

هەسانی (هێسانی) : ساناهی (سهل ، سهولة) .

هەسن : ئاسن (الحديد) .

هشت : هێلا (تَرَكَ) .

هێستر : ڕۆندك (الدموع) .

هيم : كەڤر ، بەرێ مەزن (الصخر) .

وەجل : ترس (وجل ، خوف) .

وەرسل : گەه (أوصال) .

يەنچەری : لەشكەرێ ئۆسمانیيێن تورك (الجيش الإنكشاري) .

ناڤەرۆك